

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DÖVLƏT NEFT ŞİRKƏTİ**

31 dekabr 2010-cu il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları**

Mündəricat

Müstəqil Auditorların Hesabatı

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları

| | |
|---|---|
| Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat | 2 |
| Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabat | 4 |
| Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat | 5 |
| Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat | 6 |

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

| | |
|--|----|
| 1. Qrup və Onun Fəaliyyəti | 7 |
| 2. Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri | 7 |
| 3. Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mütahizələri | 21 |
| 4. Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi | 25 |
| 5. Səqmentlər üzrə Məlumat | 31 |
| 6. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi | 36 |
| 7. Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar | 41 |
| 8. Pul Vəsaitləri və Pul Vəsaitlərinin Ekvivalentləri | 43 |
| 9. Məhdudiyet Qoyulmuş Pul Vəsaitləri və Depozitlər | 44 |
| 10. Ticarət və Sair Debitor Borcları | 44 |
| 11. Mal-Material Ehtiyatları | 45 |
| 12. Sair Uzunmüddətli Aktivlər | 46 |
| 13. Sair Maliyyə Aktivləri | 46 |
| 14. Əsas Vəsaitlər | 47 |
| 15. Qeyri-Maddi Aktivlər, Qudvildən başqa | 48 |
| 16. Birgə Müəssisələrə Investisiyalar | 49 |
| 17. Əlaqəli Müəssisələrə Investisiyalar | 51 |
| 18. Birgə Müəssisələrdən Kredit üzrə Debitor Borcları | 52 |
| 19. Kreditor Borcları | 53 |
| 20. Borc Öhdəlikləri | 54 |
| 21. Vergilər üzrə Sair Kreditor Borcları | 59 |
| 22. Aktivlərin Leğv Olunması üzrə Öhdəliklər | 59 |
| 23. Öhdəliklər və Məsərəflər üzrə Sair Ehtiyatlar | 61 |
| 24. Təxire Salınmış Gəlirlər | 62 |
| 25. Sair Uzunmüddətli Öhdəliklər | 62 |
| 26. Alış üzrə Təxire Salınmış Kreditor Borcları | 63 |
| 27. Nizamnamə Kapitalı və Bölüşdürülməmiş Mənfəət | 63 |
| 28. Gəlirlərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili | 64 |
| 29. Xərclərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili | 64 |
| 30. Sair Əməliyyat Gəlirləri | 65 |
| 31. Maliyyə Gəlirləri | 65 |
| 32. Maliyyə Xərcləri | 65 |
| 33. Mənfəət Vergisi | 65 |
| 34. Əhəmiyyətli Nağdsız Investisiya və Maliyyələşdirmə Fəaliyyətləri | 69 |
| 35. Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri | 69 |
| 36. Müəssisələrin Birləşməsi | 75 |
| 37. Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr | 78 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Rəhbərliyinə Müstəqil Auditorun Hesabatı

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin ("Şirkət") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2010-cu il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

30 iyun 2011-ci il

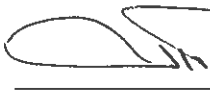
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

| | Qeyd | 31 dekabr 2010 | 31 dekabr 2009 |
|--|------|-------------------|-------------------|
| AKTİVLƏR | | | |
| Cari aktivlər | | | |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 8 | 1,000,161 | 773,506 |
| Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri | 9 | 617,793 | 53,844 |
| Ticarət və sair debitor borcları | 10 | 2,405,691 | 2,110,644 |
| Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr | | 26,581 | 28,921 |
| Mal-material ehtiyatları | 11 | 808,572 | 707,458 |
| Sair cari maliyyə aktivləri | 13 | 12,312 | 7,178 |
| Cəmi cari aktivlər | | 4,871,110 | 3,681,551 |
| Uzunmüddətli aktivlər | | | |
| Əsas vəsaitlər | 14 | 8,244,627 | 7,946,556 |
| Qudvil | 36 | 123,448 | 106,905 |
| Qudvildən başqa qeyri-maddi aktivlər | 15 | 499,813 | 521,237 |
| Birgə müəssisələrə investisiyalar | 16 | 248,870 | 103,061 |
| Əlaqəli müəssisələrə investisiyalar | 17 | 351,085 | 315,353 |
| Birgə müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları | 18 | 280,259 | 311,891 |
| Depozitlər | 9 | 399,011 | 873,169 |
| Təxirə salınmış vergi aktivləri | 33 | 408,972 | 645,623 |
| Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri | 13 | 79,148 | 74,068 |
| Sair uzunmüddətli aktivlər | 12 | 220,640 | 254,147 |
| Cəmi uzunmüddətli aktivlər | | 10,855,873 | 11,152,010 |
| CƏMİ AKTİVLƏR | | 15,726,983 | 14,833,561 |
| KAPİTAL | | | |
| Nizamnamə kapitalı | 27 | 632,732 | 622,726 |
| Əlavə ödənilmiş səhm kapitalı | 27 | 236,526 | - |
| Bölüşdürülməmiş mənfəət | | 6,691,653 | 6,778,784 |
| Məcmu məzənnə fərqləri | | (105,095) | (143,258) |
| Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital | | 7,455,816 | 7,258,252 |
| Qeyri-nəzarət payı | | 704,279 | 782,809 |
| CƏMİ KAPİTAL | | 8,160,095 | 8,041,061 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

| | Qeyd | 31 dekabr 2010 | 31 dekabr 2009 |
|--|------|-------------------|-------------------|
| ÖHDƏLİKLƏR | | | |
| Cari öhdəliklər | | | |
| Kreditor borcları | 19 | 2,445,829 | 2,087,755 |
| Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi | 20 | 996,832 | 388,080 |
| Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları | | 90,892 | 102,503 |
| Sair vergilər üzrə kreditor borcları | 21 | 190,233 | 187,295 |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar | 23 | 199,077 | 102,292 |
| Alış üzrə təxirə salınmış kreditor borcları | 26 | 272,935 | 36,687 |
| Cəmi cari öhdəliklər | | 4,195,798 | 2,904,612 |
| Uzunmüddətli öhdəliklər | | | |
| Uzunmüddətli borc öhdəlikləri | 20 | 2,062,844 | 2,463,894 |
| Alış üzrə təxirə salınmış kreditor borcları | 26 | - | 272,267 |
| Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər | 22 | 324,632 | 170,727 |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar | 23 | 282,194 | 356,506 |
| Təxirə salınmış gəlirlər | 24 | 101,183 | 105,778 |
| Təxirə salınmış vergi öhdəliyi | 33 | 509,140 | 478,027 |
| Sair uzunmüddətli öhdəliklər | 25 | 91,097 | 40,689 |
| Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər | | 3,371,090 | 3,887,888 |
| CƏMI ÖHDƏLİKLƏR | | 7,566,888 | 6,792,500 |
| CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL | | 15,726,983 | 14,833,561 |

30 iyun 2011-ci il tarixində Qrup rəhbərindən imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.



Cənab Rövneq Abdullayev
Prezident





Cənab Süleyman Qasımov
İqtisadi Məsələlər üzrə Vitse-Prezident

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlir haqqında Hesabat
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|--|------|------------------|------------------|
| Gəlirlər | 28 | 5,527,265 | 4,195,981 |
| Satışların maya dəyəri | 29 | (3,293,415) | (2,078,209) |
| Cəmi mənfəət | | 2,233,850 | 2,117,772 |
| Paylaşdırma xərcləri | 29 | (198,031) | (155,230) |
| Ümumi və inzibati xərclər | 29 | (302,687) | (229,871) |
| Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərərər | | (23,915) | (8,511) |
| Sosial xərclər | | (199,904) | (159,479) |
| Keşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri | 29 | (6,742) | (11,298) |
| Tədqiqat və işlənmə xərcləri | 29 | (21,917) | (15,279) |
| Sair əməliyyat xərcləri | 29 | (326,270) | (313,883) |
| Sair əməliyyat gəlirləri | 30 | 178,578 | 204,708 |
| Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət | | 1,332,962 | 1,428,929 |
| Maliyyə gəlirləri | 31 | 67,175 | 67,678 |
| Maliyyə xərcləri | 32 | (175,191) | (163,211) |
| Məzənnə fərqi üzrə xalis zərər | | (91,510) | (958) |
| Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | 16 | 6,390 | (12,887) |
| Əlaqəli müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | 17 | 99,080 | 89,854 |
| Birgə və əlaqəli müəssisələrin silinməsindən zərərər | | (902) | (40,062) |
| Vergidən əvvəl mənfəət | | 1,238,004 | 1,369,343 |
| Mənfəət vergisi xərci | 33 | (582,264) | (475,765) |
| İl üzrə mənfəət | | 655,740 | 893,578 |
| Sair ümumi gəlir: | | | |
| Məzənnə fərqləri | | (16,363) | (17,771) |
| İl üzrə cəmi ümumi gəlir | | 639,377 | 875,807 |
| Mənfəət aiddir: | | | |
| Qrupun səhm sahibləri | | 670,987 | 890,307 |
| Qeyri-nəzarət payı | | (15,247) | 3,271 |
| | | 655,740 | 893,578 |
| Cəmi ümumi gəlir aiddir: | | | |
| Qrupun səhmdarlarına | | 709,150 | 862,670 |
| Qeyri-nəzarət payına | | (69,773) | 13,137 |
| | | 639,377 | 875,807 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

Baş müəssisənin səhmdarlarına aid olan hissə

| | Qeyd | Əlavə ödənilmiş sehm kapitalı | Nizamname kapitalı | Bölüşdü- rilməmiş mənfəət | Mezənnə fərqi | Cəmi | Qeyri- nəzarət payı | Cəmi kapital |
|--|------|--|-----------------------|---------------------------------|------------------|-----------|------------------------|-----------------|
| 1 yanvar 2009-cu il tarixinə qalıq | | - | 622,726 | 6,432,136 | (115,621) | 6,939,241 | 747,045 | 7,686,286 |
| İl üzrə mənfəət | | - | - | 890,307 | - | 890,307 | 3,271 | 893,578 |
| Sair ümumi gəlir / (xərc) | | - | - | - | (27,637) | (27,637) | 9,866 | (17,771) |
| 2009-cu il üzrə cəmi ümumi gəlir / (xərc) | | - | - | 890,307 | (27,637) | 862,670 | 13,137 | 875,807 |
| Tərəmə müəssisədəki qeyri-nəzarət payının alışı | | - | - | - | - | - | (6,327) | (6,327) |
| Tərəmə müəssisənin alışı | 36 | - | - | (257,621) | - | (257,621) | - | (257,621) |
| Tərəmə müəssisələrin nizamname kapitalında artım | | - | - | - | - | - | 28,954 | 28,954 |
| Dövlətə ayırmalar | 27 | - | - | (286,038) | - | (286,038) | - | (286,038) |
| 31 dekabr 2009-cu il tarixinə qalıq | | - | 622,726 | 6,778,784 | (143,258) | 7,258,252 | 782,809 | 8,041,061 |
| İl üzrə mənfəət | | - | - | 670,987 | - | 670,987 | (15,247) | 655,740 |
| Sair ümumi gəlir / (xərc) | | - | - | - | 38,163 | 38,163 | (54,526) | (16,363) |
| 2010-cu il üzrə cəmi ümumi gəlir / (xərc) | | - | - | 670,987 | 38,163 | 709,150 | (69,773) | 639,377 |
| Tərəmə müəssisənin alışı | 36 | - | 10,006 | (228,356) | - | (218,350) | - | (218,350) |
| Nizamname kapitalında artım | 27 | 236,526 | - | (114,060) | - | 122,466 | - | 122,466 |
| Dövlətə ayırmalar | 27 | - | - | (415,702) | - | (415,702) | - | (415,702) |
| Tərəmə müəssisələr tərəfindən elan edilmiş dividendlər | | - | - | - | - | - | (8,757) | (8,757) |
| 31 dekabr 2010-cu il tarixinə qalıq | | 236,526 | 632,732 | 6,691,653 | (105,095) | 7,455,816 | 704,279 | 8,160,095 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|-------|--------------------|--------------------|
| Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti | | | |
| Vergidən əvvəl mənfəət | | 1,238,004 | 1,369,343 |
| Düzeltilşlər: | | | |
| Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi | 29 | 649,641 | 590,655 |
| Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası | 15 | 16,006 | 13,744 |
| Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi | 14 | 360,047 | 241,639 |
| Ticarət və sair debitor borcları üzrə ehtiyatın geri qaytarılmasından gəlir | 29 | (288,435) | (523,671) |
| Ehtiyatların dəyişilməsi | | 53,240 | (62,939) |
| Mənfəət və zərərə aid edilən aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliyin dəyişilməsi | | 110,565 | 77,568 |
| Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərər | | 66,915 | 74,712 |
| Birgə nəzarət edilən müəssisələrin silinməsindən zərərlər | 16 | - | 39,114 |
| Maliyyə gəlirləri | 31 | (67,175) | (67,678) |
| Maliyyə xərcləri | 32 | 175,191 | 163,211 |
| Məzənnə fərqləri | | (34,236) | 8,126 |
| Əlaqəli və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | 16,17 | (105,470) | (76,967) |
| Sair nağdsız əməliyyatlar | | (38,946) | - |
| Dövrüyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti | | | |
| Ticarət və sair debitor borclarında azalma | | 152,500 | 625,666 |
| Mal-material ehtiyatlarında (artım) / azalma | | (51,421) | 41,889 |
| Kreditor borclarında artım / (azalma) | | 103,335 | (375,677) |
| Vergilər üzrə kreditor borclarında artım / (azalma) | | 4,912 | (185,624) |
| Ehtiyatlarda azalma | 23 | (64,820) | (82,285) |
| Digər aktivlərdə artım | | (40,844) | (23,730) |
| Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri | | | |
| Ödənilmiş mənfəət vergisi | | (341,594) | (478,009) |
| Ödənilmiş faizlər | | (106,356) | (105,504) |
| Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri | | | |
| | | 1,791,059 | 1,263,583 |
| İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti | | | |
| Törəmə müəssisələrinin əldə edilməsi, əldə edilmiş pul vəsaitlərini çıxarmaqla | | 5,393 | (36,688) |
| Əsas vəsaitlərin alınması | | (1,419,838) | (1,142,261) |
| Qeyri-maddi aktivlərin alınması | | (10,577) | (20,151) |
| Əlaqəli və birgə müəssisələrə əlavə sərmayə | 16,17 | (42,942) | (19,221) |
| Depozitlər | 9 | (104,320) | (338,986) |
| Üçüncü tərəflərə təqdim olunmuş maliyyələşdirmə | | (15,459) | (161,636) |
| Alınmış faizlər | | 55,125 | 57,642 |
| Alınmış dividendlər | | 63,440 | 64,659 |
| İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri | | | |
| | | (1,469,178) | (1,596,642) |
| Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti | | | |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar | | 485,762 | 1,052,021 |
| Qısamüddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar | | 87,104 | 155,865 |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin geri qaytarılması | | (361,354) | (337,713) |
| Qısamüddətli borc öhdəliklərinin geri qaytarılması | | (65,890) | (174,608) |
| Nizamnamə kapitalında artım | | 99,986 | 200,000 |
| Borc vəsaitləri üzrə məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik | | 35,301 | 68,366 |
| Dövlətə ayırmalar | 27 | (374,530) | (242,577) |
| Alış üzrə ödənişlər | 26 | (32,992) | - |
| Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən) / daxil olan xalis pul vəsaitləri | | | |
| | | (126,613) | 721,354 |
| Xalis məzənnə fərqləri | | | |
| | | 31,387 | (134,959) |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım | | | |
| | | 226,655 | 253,336 |
| İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | | | |
| | | 8 | 773,506 |
| İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | | | |
| | | 8 | 1,000,161 |

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir

(6)

1 Qrup və Onun Fəaliyyəti

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ("ARDNŞ") 13 sentyabr 1992-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. Şirkətin fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq üçün ARDNŞ bir neçə dəfə yenidən strukturlaşdırılmışdır. Hazırda ARDNŞ müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən 20 struktur bölmələrindən ibarətdir. ARDNŞ və onun struktur bölmələri neftin hasilatı, nəql və satışı və emalı sahəsində fəaliyyət göstərir. ARDNŞ-in əsas fəaliyyəti neft, qaz və qaz kondensatlarının hasilatı, emalı və nəqli, eləcə də neftin, qazın və neft və qaz məhsullarının satışından ibarətdir. ARDNŞ 100 faiz Azərbaycan dövlətinə ("Dövlət") məxsusdur.

2 aprel 2010-cu il tarixində ARDNŞ Azərbaycan Respublikasında neft-kimya məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan "Azərikimya" dövlət şirkətinin ("Azərikimya SC") səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. Bu alışdan sonra Azərikimya SC ARDNŞ-in nəzdində Azərikimya İstehsalat Birliyinə ("Azərikimya İB") çevrilmişdir. Ətraflı məlumat üçün Qeyd 36-ya baxın.

1 iyul 2009-cu il tarixində ARDNŞ Azərbaycan Respublikasında qaz təchizatçısı olan dövlətə məxsus "Azəriqaz" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin ("Azəriqaz QSC") səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. Bu alışdan sonra Azəriqaz QSC ARDNŞ-in nəzdində Azəriqaz İstehsalat Birliyinə ("Azəriqaz İB") çevrilmişdir. Ətraflı məlumat üçün Qeyd 36-ya baxın.

Şirkətin hüquqi ünvanı: Neftçilər prospekti 73, AZ 1000 Bakı, Azərbaycan Respublikası.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları. ARDNŞ-in, onun törəmə, əlaqəli və birgə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılır) konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası ("BMUSŞ") tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına ("BMHS") uyğun hazırlanmışdır. Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda göstərilir. Bu mühasibat uçotu prinsipləri təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq olaraq tətbiq edilmişdir.

Konsolidasiya prinsipləri. Törəmə müəssisələr fəaliyyətlərindən mənfəət əldə etmək məqsədilə maliyyə və əməliyyat siyasətlərinə Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələrdir (xüsusi təyinatlı müəssisələr daxil olmaqla); Qrupun bu müəssisələrin səsvermə hüquqlu səhmlərində payı adətən 50 faizdən artıq olur. Qrupun digər müəssisəyə nəzarət edib-etməməsi barədə qərar qəbul edərkən hazırda istifadə oluna bilən və ya çevrile bilən potensial səsvermə hüquqlarının mövcudluğu və təsiri nəzərə alınır. Törəmə müəssisələr, onların əməliyyatları üzrə effektiv nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən tam olaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından silinir. Bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərlər, həmçinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin köçürülmüş aktivin dəyersizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Müəssisələrin birləşməsi (1 yanvar 2010-cu ildən sonra). Müəssisələrin birləşməsi alış metodu üzrə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərle ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləği və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payı məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Hər bir müəssisə birləşməsi üçün alıcı müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payını ya ədalətli dəyərle, ya da satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Çəkilən alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, onun uyğun təsnifləşdirmə və müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və uyğun şərtlərə əsasən tərtib olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir və yaranan gəlir və ya zərər il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Müəssisələrin birləşməsi (1 yanvar 2010-cu il tarixindən sonra) (davamı). Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alıcı müəssisə tərəfindən qəbul edilmiş hər bir şərti öhdəlik alış tarixində onun ədalətli dəyərində ölçülür. Aktiv və ya passiv kimi təsnifləşdirilən şərti öhdəliklərin ədalətli dəyərində olan sonrakı dəyişikliklər Beynəlxalq Mühasibat Standartlı ("BMS") 39 əsasında gəlir və ya zərər kimi, ya da sair ümumi gəlirdə dəyişiklər kimi uçota alınır. Kapital kimi təsnifləşdirilən şərti öhdəlik kapitalda əvəzləndirilənə qədər yenidən qiymətləndirilməməlidir.

Müəssisələrin birləşməsi (1 yanvar 2010-cu il tarixindən əvvəl). Müəssisələrin birləşməsi alış metodu ilə uçota alınır. Alış ilə birbaşa bağlı olan əməliyyat məsrəfləri alış məsrəflərinə aid edilirdi. Qeyri-nəzarət payı (bundan əvvəl azlığın payı adlanan) satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı kimi uçota alınır.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi ayrı ayrı pillələrlə uçota alınır. Əlavə alınmış pay əvvəlki pillələrdə uçota alınmış qudvilə təsir göstərmir.

Əgər müəssisə birləşməsi müqavilənin şərtlərində pul vəsaitlərinin hərəkətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcək dəyişikliklərin nəticəsində baş vermirsə, hər hansı müəssisənin Qrup tərəfindən satın alınması zamanı satın alınan müəssisə tərəfindən əsas müqavilədən ayrılmış əlaqədar törəmə alətlər yenidən qiymətləndirilmirdi.

Şərti öhdəlik yalnız və yalnız Qrup mövcud öhdəliyə malik olduğu, iqtisadi məxaricin baş verməsi ehtimalının baş verməməsi ehtimalından daha böyük olduğu və etibarlı proqnozun müəyyən ediləbildiyi zaman uçota alınır. Şərti öhdəliyə edilən sonrakı düzəlişlər qudvilin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Qeyri-nəzarət payı olan səhmdarlarla əməliyyatlar – 1 yanvar 2010-cu il tarixindən sonra
Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi uçota alınmalıdır (yeni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi). Bu cür hallarda nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. Qeyri-nəzarət payına verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğ arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Qeyri-nəzarət payı olan səhmdarlarla əməliyyatlar - "baş müəssisə modeli" - 1 yanvar 2010-cu il tarixinə qədər

Qrup qeyri-nəzarət payı olan səhmdarlarla əməliyyatları Qrupa daxil olmayan tərəflərlə əməliyyatlar kimi uçota alır. Qeyri-nəzarət payının alınması qudvilin yaranmasına səbəb olur. Qudvil, alınmış qeyri-nəzarət payının balans dəyərindən artıq ödənilmiş məbləği əks etdirir. Törəmə müəssisələrin xalis aktivlərinin balans dəyəri ödənilmiş məbləğin dəyərindən artıq olduqda, yaranan fərq mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Törəmə müəssisə üzərində nəzarət itirilmədən, törəmə müəssisədəki iştirak payında baş verən dəyişiklik kapital əməliyyatı kimi uçota alınır.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisələrin birləşdirilməsini mühasibat uçotunun alış metodu ilə əks etdirir.

Əlaqəli müəssisələrə investisiyalar. Əlaqəli müəssisələr Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi, lakin nəzarət etmədiyi müəssisələrdir. Əlaqəli müəssisələrə investisiya qoyuluşları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda investisiyalar üzrə yığılmış dəyərsizləşmə çıxılmaqla, əlaqəli müəssisədəki xalis aktivlərdə Qrupun payındakı alışdan sonra dəyişiklikləri üstə gəlməklə, ilkin dəyərlə uçota alınır. Əlaqəli müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərinə daxil edilir. Belə qudvil amortizasiya edilmir və ya dəyərsizləşmə üzrə ayrıca olaraq yoxlanılır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühəsibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Əlaqəli müəssisələrə investisiyalar (davamı). Alışdan sonra əlaqəli müəssisələrin mənfəətində və ya zərərində Qrupun payı mənfəət və ya zərərdə, sair ümumi gəlir və ya zərərdə qeydə alınan xalis aktivlərdə dəyişikliklərdə isə Qrupun payı sair ümumi gəlir və ya zərərdə qeydə alınır. Alış tarixindən sonra yaranmış məcmu dəyişikliklər investisiyanın balans dəyərində təsir göstərir. Əgər əlaqəli müəssisənin zərərində Qrupun payı, onun əlaqəli müəssisədəki payına, eləcə də Qrupun əlaqəli müəssisədəki investisiya qoyuluşunun müddətinin artırılması ilə əlaqədar yaranan hər hansı debitor borclarına bərabər və ya ondan artıq olarsa, Qrup yalnız həmin əlaqəli müəssisənin adından üzərinə öhdəlik götürdüyü və ya ödənişlər etdiyi halda, gələcək zərərləri qeydə alır.

Qrup və onun əlaqəli müəssisələri arasında aktivlərin köçürülməsi ilə bağlı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Qrupun əlaqəli müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir. Bundan əlavə, realizasiya olunmamış zərərlər həmçinin köçürülən aktivlərin dəyərsizləşməsinə sübuta yetirən əməliyyat olmadığı halda silinir. Lazım olduqda əlaqəli müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Birgə fəaliyyətdə iştirak payı. İki və ya daha çox tərəfin (sahibkarların) birgə nəzarət tətbiq edilməsi şərti ilə həyata keçirdikləri iqtisadi fəaliyyəti əks etdirən müqavilə razılaşmasıdır. Birgə nəzarət yalnız iqtisadi fəaliyyətlə əlaqədar strateji maliyyə və əməliyyat qərarları sahibkarların birgə razılığı ilə tələb edildikdə mövcud olur. Birgə nəzarət olunan müəssisə, Qrupun öz sahibkarları ilə birlikdə nəzarət etdiyi iqtisadi fəaliyyəti həyata keçirmək üçün müəssisə, tərəfdaşlıq və ya digər müəssisənin təsis olunmasını nəzərdə tutan birgə fəaliyyətdir.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə nəticələri, aktivləri və öhdəlikləri pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən birgə nəzarət olunan müəssisədəki investisiya alış tarixindən sonra birgə nəzarət olunan müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişikliklər daxil olmaqla və alınmış ödənişlər və investisiyanın dəyərindəki hər hansı dəyərsizləşmə çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda uçota alınır. Birgə nəzarət olunan müəssisənin mənfəət və ya zərərində Qrupun payı ümumi gəlir haqqında hesabatda və birgə nəzarət olunan müəssisənin uçota aldığı hər hansı gəlir və xərclər sair ümumi gəlir və ya zərərdə əks etdirilir.

Birgə nəzarət olunan müəssisələrin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Qrup birgə fəaliyyətə bir daha birgə nəzarət etmədikdə və ya əlaqəli müəssisəyə əhəmiyyətli təsir göstərmədikdə və ya iştirak payı satış üçün nəzərdə tutulduqda, pay iştirakı üzrə uçot metodunu istifadə etmir.

Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlər (HPBS) ilə tənzimlənən Qrupun kəşfiyyat və hasilat seqmenti üzrə bezi fəaliyyət növləri birgə fəaliyyət vasitəsilə həyata keçirilir. Bu halda sahibkarlar birgə fəaliyyətdə birbaşa mülkiyyət payına sahib olur və onun aktivlərinə birgə nəzarət edirlər. Bu cür fəaliyyət birgə nəzarət olunan aktivlər kimi uçota alınır. Müvafiq olaraq, Qrupun birgə nəzarət olunan aktivlər və öhdəliklərdəki payı, eləcə də birgə nəzarət olunan aktivlər ilə bağlı gəlir və xərclər Qrupun payına proporsional şəkildə qeydə alınır.

HPBS, kommersiya neft və qaz şirkətinin təcrübəsindən istifadə etməklə mineral ehtiyatların hasilatı üsuludur. Yekun hasilatın miqdarından asılı olmayaraq, mineral ehtiyatlar üzrə mülkiyyət hüququ və əksər hallarda ehtiyatların hasilatı üçün yaradılmış bütün əsas vəsaitlər üzrə qanuni hüquqlar Dövlətə məxsusdur. Dövlət, razılaşdırılmış qiymət formuluna əsasən məhsul və ya nağd pulla təchiz edilmiş məhsullardan müəyyən faiz götürür. Müqavilə tərəfləri ancaq müəyyən xərcləri və razılaşdırılmış mənfəət faizini əldə etmək hüququna malik ola bilərlər. O, həmçinin müəyyən vaxt müddətindən sonra ehtiyatları hasil etmək hüququ qazana bilər. Əməliyyat şirkəti HPBS-i yerinə yetirmək üçün bir və ya bir neçə podratçı tərəflərin yaratdığı hüquqi şəxsdir.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Birgə fəaliyyətdə iştirak payı (davamı). Müxtəlif HPBS-lərdə podratçı tərəf olan Qrup, HPBS-i sazişin şərtlərinə əsasən qiymətləndirir və uçota alır. O, HPBS-ə əsasən hasil edilmiş neftdə və qazda ancaq öz payını gəlir kimi uçota alır. Dövlətin adından hasil edilərək satılan neft və qaz üzrə yaranan gəlir və ya çəkilməmiş xərclər Qrupun hesabatlarında qeydə alınmır. Qrup, Dövlətin agentı kimi çıxış edərək nefti və qazı hasil edir və çatdırır, yaxud nefti və qazı sataraq gəliri Dövlətin hesabına köçürür.

BMS 38 və BMS 16 əsasında, müvafiq olaraq, qeyri-maddi aktivlər və ya əsas vəsaitlər kimi uçota alınmalı olan xərclər müəssisənin bir çox iqtisadi risklərə məruz qaldığı və aktivlər üzrə ehtimal edilən gələcək iqtisadi mənfəət əldə etdiyi təqdirdə uçota alınır. Alış, işlənmə və kəşfiyyat xərcləri konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən uçot qaydalarına uyğun olaraq qeydə alınır.

Köhnəlmə, tükənmə və ya amortizasiyaya məruz qalmış aktivlər HPBS-in qüvvədə olduğu dövrdə və ya müvafiq aktivlərin gözənilən faydalı istifadə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) hazırkı uçot siyasətində nəzərdə tutulan müvafiq tükənmə və ya köhnəlmə metoduna əsasən xərcə silinir.

Xarici valyuta çevrilmələri. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd edilmədiyi halda min Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur.

Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutaları onların fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitlərin valyutaları hesab edilir. ARDNŞ və onun tabeliyində olan 20 struktur bölməsinin funksional valyutası və Qrupun hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan AZN-dir. Buna baxmayaraq, Qrupun törəmə, əlaqəli və birgə nəzarət olunan müəyyən müəssisələrində investisiyalarının böyük hissəsi üzrə debitor borcları, gəlirlər, xərclər və borc öhdəlikləri ABŞ dolları və YTL ilə qiymətləndirildiyinə, çəkildiyinə, ödəndiyinə və ya ölçüldüyünə görə həmin müəssisələrdə, müvafiq olaraq, ABŞ dolları və Türk lirəsi ("YTL") funksional valyuta hesab edilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyən monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə vəziyyəti həmin müəssisələrin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutalarından fərqli olduqda və Qrupun hesabat valyutası ilə ölçülmədikdə (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) hər bir ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (əgər həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent (məzənnə fərqi) kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 0.7979 AZN, 1 YTL = 0.5139 AZN, 100 Yapon yeni = 0.9798 AZN (2009: 1 ABŞ dolları = 0.8031 AZN, 1 YTL = 0.5315 AZN, 100 Yapon yeni = 0.8713 AZN).

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya köhnəmə olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləğdir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər kommersiya cəhətdən müstəqil şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, kommersiya cəhətdən müstəqil şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər.

İlkin dəyər alışı tarixinə aktiv almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərle qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilərlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tonzimpləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün işə dəyersizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nezdə tutulan dəyişən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Maliyyə aktivləri. Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: a) mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri; b) kreditlər və debitor borcları; c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və d) satıla bilən maliyyə aktivləri. Bu təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi məqsədindən asılıdır. Rəhbərlik maliyyə aktivlərini ilkin uçot zamanı təsnifləşdirir.

Maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

(a) Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle göstərilən maliyyə aktivləri satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (maliyyə aktivləri əsasən qısa müddətdə satış üçün əldə edildiyi təqdirdə bu kateqoriyada təsnifləşdirilir) və ilkin olaraq mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləridir. Derivativlər heclər kimi müəyyən edilmədiyi təqdirdə, satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya daxil olan aktivlər cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir.

(b) Kreditlər və debitor borcları. Kreditlər və debitor borcları bazarda sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən, təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərlə qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox olan kreditlər və debitor borcları istisna olmaqla, bunlar cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu istisna olunmuş aktivlər isə uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Kreditlər və debitor borcları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda debitor borcları kimi əks etdirilir.

(c) Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları. Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş müddətinədək saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiyməti təyin edilmiş sabit və ya ödəniş müddəti müəyyən edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarını ilk dəfə uçota alınması ərəfəsində təsnifləşdirilməsini müəyyənləşdirir və hər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində təsnifləşdirmənin uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir. Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş dəyərde uçota alınır.

(d) Satıla bilən maliyyə aktivləri. Satıla bilən maliyyə aktivləri bu kateqoriya üçün nəzərdə tutulan və yaxud hər hansı digər kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-derivativlərdir. Rəhbərliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən etibarən 12 ay ərzində investisiyaları satmaq niyyəti olmadığına görə bu aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin müntəzəm alışı və satışı, əqdin bağlandığı tarixdə (yəni, Qrup aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə) uçota alınır. Investisiyalar əvvəlcə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərde uçota alınmayan bütün maliyyə aktivləri üzrə əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərle uçota alınır. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərde əks etdirilən maliyyə aktivləri əvvəlcə ədalətli dəyərde uçota alınır, əməliyyat xərcləri isə ümumi gəlirlər haqqında hesabatda xərcə yazılır. Satıla bilən maliyyə aktivləri və mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərde əks etdirilən maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərle uçota alınır. Kreditlər və debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərde uçota alınır.

“Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərde əks etdirilən maliyyə aktivlərinin” ədalətli dəyərində dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və ya zərər onların yarandığı dövrdə ümumi gəlir haqqında hesabatda “sair gəlir/(zərər)” sətirində əks etdirilir. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərde əks etdirilən maliyyə aktivlərindən yaranan dividend gəlirləri Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır.

Xarici valyutada ifadə olunan və satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər qiymətli kağızların amortizasiya edilmiş dəyərində və balans dəyərində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri kimi təhlil edilir. Monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə uçota alınır; qeyri-monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə fərqləri kapitalda uçota alınır. Satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar və qeyri-monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər kapitalda uçota alınır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Satıla bilən maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnifləşdirilən qiymətli kağızlar satıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, kapitalda qeydə alınan ədalətli dəyər üzrə yığılmış düzəlişlər ümumi gəlir haqqında hesabatda investisiya qiymətli kağızlarının satışından yaranan gəlir və zərər kimi əks etdirilir. Satıla bilən qiymətli kağızlar üzrə effektiv faiz metoduna əsasən hesablanmış faizlər ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır. Satıla bilən pay alətləri üzrə dividendlər Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Sərbəst surətdə alınıb-satılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri cari bazar qiymətlərinə əsaslanır. Maliyyə aktivləri bazarı (həmçinin birjaya çıxarılmayan qiymətli kağızlar üzrə) aktiv olmadığı təqdirdə, Qrup, ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edir. Bu üsullara bazar göstəricilərindən maksimum istifadə etmək və müəssisənin göstəricilərindən daha az asılı olmağı nəzərdə tutan, müstəqil tərəflər arasındakı ən son əməliyyatlar, mahiyyət etibarlı ilə eyni xarakter daşıyan sair maliyyə alətlərinə istinad, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili və opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri daxildir.

Qrup hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən edir. Satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən pay qiymətli kağızlar ilə əlaqədar qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin onun maya dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya davamlı şəkildə azalması, həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi əlaməti kimi nəzərə alınır. Satıla bilən maliyyə aktivləri üzrə bu cür dəlil olduqda, alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi qiymətləndirilən ümumi zərər, əvvəlki dövrdə mənfəət və ya zərərdə həmin aktiv üzrə qeydə alınmış hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla, kapitaldan silinərək ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Ümumi gəlir haqqında hesabatda pay alətləri üzrə qeydə alınan dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərərdə bərpa edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri. Qrup öz maliyyə fəaliyyətini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri, həmçinin maliyyə derivativləri daxil olmaqla və (b) sair maliyyə öhdəlikləri. Satış üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər ədalətli dəyərdə uçota alınır. Həmin öhdəliklərin dəyərindəki dəyişikliklər onların yarandığı dövrdə konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Sair maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup bu aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Qrup bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivləri satış üzrə əlavə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi. Qrup maliyyə öhdəliyini bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borcverən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik müvafiq balans məbləğindəki fərqin hər hansı çəkilmiş xərclər və komissiya haqları ilə birlikdə mənfəət və ya zərərdə uçota alınması şərtilə, ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır.

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları maliyyə aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənilməli olan vaxtda borclu tərəfin ödəməni yerinə yetirə bilmədiyi zaman yaranan zərərin əvəzinin Qrup tərəfindən ödənilməsinə tələb edən razılaşmalardır. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları ilkin olaraq birbaşa zəmanətin emissiyası ilə bağlı olan sövdələşmə xərcləri nəzərə alınmaqla ədalətli dəyər əsasında öhdəlik kimi uçota alınır. Daha sonra, öhdəlik hesabat tarixinə olan cari borcun ödənilməsi üçün tələb olunan xərclərin və yığılmış amortizasiya çıxılmaqla qeydə alınan məbləğin daha yüksək olan dəyəri ilə ölçülür.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Ticarət və sair debitor borcları. Ticarət və sair debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm olan maliyyə aktivləri və ya fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri qrupu üçün dəyərsizləşmənin obyektiv sübutunun olub-olmamasını test edir. Əgər Qrup fərdi olaraq test edilmiş maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi üçün obyektiv sübutun olmadığını müəyyən edərsə, aktivini eyni kredit risk xarakteristikası olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və bu qrup üçün kollektiv dəyərsizləşmə testini keçirir. Fərdi olaraq dəyərsizləşmə testi edilmiş və dəyərsizləşmə üzrə zərərin qeydə alındığı aktivlər kollektiv dəyərsizləşmə testinə daxil edilmir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Qrupun müəyyən edilmiş ilkin müddətdə borc məbləğlərini tam toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərq təşkil edir. Ehtiyatın məbləği mənfəət və ya zərər kimi uçota alınır. Debitor borcunun dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin debitor borcunun vaxtı keçmiş statusu və onun realizasiya oluna bilməsi yaxud hər hansı girov təminatının olmasıdır. Əlavə olaraq, dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən digər əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfə dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun (əgər varsa) dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Ticarət və sair debitor borcları müştərilər və borcalanlar tərəfindən ödənildikdə və ya başqa oxşar əməliyyatlar olduqda debitor borcu hesabından silinir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan sair qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri. Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri nağd pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ayrıca göstərilir. Məhdudiyyət qoyulmuş qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabınınin tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilmir.

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür.

Borc öhdəlikləri. Borc öhdəlikləri əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

Əsas vəsaitlərin tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aktivini istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə sair xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Əsas vəsaitlər. Qrup əsas vəsaitlərinin BMHS-ə keçid tarixində (1 yanvar 2007-ci il) ədalətli dəyərle ölçülməsi və həmin tarixdə ədalətli dəyərin şərti hesablanmış maya dəyəri kimi istifadə edilməsi üsulunu seçmişdir. Ədalətli dəyər, bazar məlumatlarına əsasən və köhnəlmə hesablanmış əvəzləşdirmə dəyəri üsulundan istifadə etməklə müəyyən edilir. BMHS-ə keçid prosesindən sonra əsas vəsaitlər yığılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyerdə uçota alınır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühəsibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Əsas vəsaitlər (davamı). 1 yanvar 2007-ci il tarixindən sonra alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və kvalifikasiya olunan aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əsas vəsaitlərə daxildir.

Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri. Mülkiyyətin lizinqə götürülməsi xərcləri ehtiyatların dəyəri müəyyən edilənədək kapitallaşdırılır. İqtisadi cəhətdən səmərəli kəşfiyyat edilmədikdə, bu məsrəflər xərc hesabına yazılır. Əsas vəsaitlər və ya qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitallaşdırma xərclərinə xarakterinə uyğun şəkildə aparılır.

Qrup kəşfiyyat və qiymətləndirmə fəaliyyətini həmin resursların istehsalının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması müəyyən edilənə qədər, kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərclərini kapitallaşdırmaqla uçota alır. İqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan resurslar ilə bağlı kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinə əlavə edilir.

Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin işlənilib təkmilləşdirilməsi. Platformalar, boru kəmərləri kimi infrastruktur qurğularının tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması və kommersiya cəhətdən təsdiqlənmiş quyuların qazılması üzrə xərclər onların xarakterinə uyğun olaraq əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər kimi kapitallaşdırılır. Konkret yataqda işlənmə tamamlandıqdan sonra o, istehsal aktivlərinə (neft və qaz əmlakına) köçürülür.

Neft və qaz hasilatı qurğuları üzrə təxmin edilən sökülme xərclərinin cari dəyəri (ləğvetmə və ərazinin bərpası xərcləri daxil olmaqla) öhdəlik yarandıqda uçota alınır və istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya metodundan istifadə etməklə balans dəyərində daxil edilir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik, əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Əsas vəsaitlərin satışından yaranan gəlir və zərər alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Köhnəlmə. Neft və təbii qaz əmlakı ilə bağlı əsas vəsaitlər üzrə köhnəlmə istehsal həcmindən asılı olaraq köhnəlmə metoduna əsasən hesablanır.

Neft və qaz aktivləri üçün köhnəlmə təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar və ya uyğun olduqda cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə hər bir yataq üçün hesablanır. Birgə istifadə olunan neft-qaz əmlakı və avadanlıqları (məs, daxili təchizat sistemləri, emal qurğuları və s.) cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə köhnəlmə hesablanır.

Torpaq üçün köhnəlmə hesablanmır. Neft-qaz əmlakı və avadanlığından başqa əsas vəsaitlər onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən köhnəlmə hesablanır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün köhnəlmə hesablanmır.

Qrupun əsas vəsaitlərinin (neft-qaz əmlakından başqa) təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Köhnəlmə (davamı).

| | |
|-----------------------|------------|
| Binalar və tikililər | 12 - 40 il |
| Maşın və avadanlıqlar | 3 - 47 il |
| Gəmilər | 25 il. |

Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əməliyyat lizinqi. Qrup lizinq alan qismində çıxış etdikdə və lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və faydalar lizinq verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat lizinqi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Lizinqin müddəti lizinq alan tərəfindən əmlakın lizinqə götürülməsi üçün əlavə şərtlərlə birlikdə müqavilənin imzalanması ləğv oluna bilməyən dövrdür. Lizinq müddəti ləğv edilə bilməyən əl müddətdir ki, lizinq alan aktivini həmin müddətə lizinqə götürmək müqaviləsini imzalamış və hər hansı əlavə müddətləri də nəzərə almaqla lizinq alan əlavə ödənişlər etməklə və ya əlavə ödənişlər etmədən lizinq müddətinin əvvəlində bu hüququn istifadə edilməsinə kifayət qədər əmin olduğu halda, əmlakın lizinq müddətini artırmaq hüququna malikdir.

Əmlak, əməliyyat lizinqinin şərtlərinə əsasən lizinqə verildikdə lizinq ödənişləri üzrə debitor borcları lizinqin ümumi müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metodundan istifadə etməklə lizinq gəliri kimi uçota alınır.

Qudvil. Qudvil ilkin olaraq məcmu ödənişin və qeyri-nəzarət payının müəyyən edilə bilən xalis aktivlər və güman olunan öhdəliklərdən artıq hissə olan dəyər kimi hesablanır. Əgər bu məbləğ əldə edilmiş törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, bu fərq gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır.

İlkin tanınmadan sonra qudvil maya dəyərindən hər hansı qalıq dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ölçülür. Dəyərsizləşmə testi üçün müəssisələrin birləşməsindən yaranan qudvil, yaranma tarixindən başlayaraq Qrupun birləşmədən fayda götürə biləcək hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahidlərinə alınan müəssisənin sair aktiv və ya öhdəliklər bu vahidlərə ayırmasından asılı olmayaraq paylanır. Qudvil pul vəsaitlərini yaradan vahidinin bir hissəsi olduğu və vahid nəzdində fəaliyyətin bir hissəsi ləğv olunduğu təqdirdə həmin fəaliyyətə aid edilən qudvil onun ləğv olunmasından yaranan gəlir və zərərin müəyyən edilməsi üçün ləğv olunan fəaliyyətin balans dəyərində daxil olunur. Bu cür hallarda silinən qudvil ləğv olunan fəaliyyətin müvafiq dəyəri və pul vəsaitlərini yaradan qalan vahidin dəyəri əsasında ölçülür.

Qeyri-maddi aktivlər. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və proqram təminatı, patentlər, lisenziyalar, müştəri ilə münasibətlər, ticarət adı, sudan istifadə hüquqları və işlənmə layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən olaraq qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər onların faydalı iqtisadi müddəti ərzində amortizasiya edilir və dəyərsizləşmə bilməsinə dair əlamət mövcud olduqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində baş verən dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri ümumi gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı). Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyersizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

a) Hüquqlar və proqram təminatı

Proqram təminatı yığılmış amortizasiyanı çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Amortizasiya, bu cür aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən hesablanır. Torpaq üzərində mülkiyyət hüquqlarına su bəndlərindən, fabriklər ərazisindən, liman ərazisindən, sahənin işlənməsi, sahə və su ötürmə xəttindən istifadə hüquqları daxildir. Petkim Petrokimya Holding A.S. ("Petkim") şirkətinin alışı zamanı (Qeyd 26) əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış, və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya olunmayan su ötürmə xətti istisna olmaqla, alış tarixindən başlayaraq qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir.

b) Müştəri ilə münasibətlər

Petkim şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi kimi əldə edilmiş müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 22 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

c) Petkim ticarət adı

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş Petkim ticarət adı əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır. Petkim ticarət adı qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya edilmir (Qeyd 15).

d) Sudan istifadə hüquqları

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş sudan istifadə hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 47 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 15).

e) İşləmə layihələri

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş işlənmə layihələri əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə BMHS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 5 illik faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya edilmişdir. İşlənmə layihələri ilə bağlı çəkilmiş xərclər (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların yaradılması və sınaqdan keçirilməsinə aid olan) layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasını nəzərə alaraq gerçəkləşəcəyi ehtimal edildikdə və yalnız xərclər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bildikdə, qeyri-maddi aktivlər kimi uçota alınır. Tədqiqat və işlənmə fəaliyyəti ilə bağlı sair xərclər yarandığı dövrdə xərc kimi uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlər dəyersizləşdikdə, onların balans dəyəri bərpa dəyərinə azaldılır.

Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddətləri hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Mənfəət vergisi. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə qüvvədə olan və ya əsasən qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri sair ümumi gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Mənfəət vergisi (davamı). Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv, qüvvədə olan və ya maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və əlaqəli müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əsas vəsaitlərin ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyerdə qeydə alınır. Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alış xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir.

Dövlət qrantları. Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınması və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyi haqda əsaslı əminlik yarandıqda ədalətli dəyərlə uçota alınır. Əsas vəsaitlərin alınması ilə bağlı alınmış qrantlar uzunmüddətli öhdəliklərdə təxirə salınmış gəlir kimi uçota alınır və müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə gəlirə aid edilir.

Gəlirlər ilə bağlı alınmış qrantlar təxirə salınır və onların kompensasiya edəcəyi xərclərə uyğunlaşdırılması üzrə tələb olunan dövr ərzində mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Qrup qurğu və ya avadanlığın bir hissəsinin sökülməsi və ya ləğv edilməsi və onların yerləşdiyi ərazini bərpa etməsi üzrə öhdəliyə malik olduqda və həmin öhdəliklə bağlı əsaslı təxminlər irəli sürüldükdə aktivlərin silinməsi ilə bağlı xərclər üzrə öhdəliklər uçota alınır. Neft və təbii qazın hasilatı və ya nəqli üçün nəzərdə tutulan qurğular kimi yeni qurğularla bağlı öhdəliklər tikinti və ya quraşdırılma zamanı uçota alınır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlik qanunvericilikdə baş vermiş dəyişiklik ilə əlaqədar olaraq qurğunun istismar dövrü ərzində yarana bilər. Uçota alınmış məbləğ yerli şərait və tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş gözlənilən gələcək xərclərin cari dəyərini əks etdirir.

Bundan əlavə, əsas vəsaitlərin maya dəyərində aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün təxmin edilən öhdəliklərin məbləği həcmində düzəliş aparılır.

Gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklərə görə öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş hər hansı dəyişiklik ehtiyat və əsas vəsaitlər üzrə kapitallaşdırılmış müvafiq xərclərə düzəliş kimi göstərilir. Tamamilə köhnəlmiş qurğu və ya avadanlığın sökülməsi və ya ləğv edilməsi üçün gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş nəticəsində öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərcləri kimi göstərilir.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühəsibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrupdan iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınmır.

Bir sıra analoji öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat, hətta öhdəlik ilə eyni sinfə daxil olan hər-hansı bir ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlətə ayırmalar. Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir. Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Əlavə Dəyər Vergisi. Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu: ƏDV üzrə kreditor borcu maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, müştərilərə satışların tanınması zaman vergi orqanlarına ödənilməli olan satış üzrə ƏDV məbləğidir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş satışlar üzrə ƏDV (əvəzləndirilən ƏDV) həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyersizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinənə qədər saxlanılır.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV: Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş alışlara aiddir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləndirilə bilər.

Gəlirlərin uçotu. Gəlirlər, Qrupun adi fəaliyyət gedişində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə alınmış və ya alınacaq məbləğin ədalətli dəyərini əks etdirir. Gəlirlər, Qrup daxilində satışlar silinməklə ƏDV, mənfəət, güzəşt və satışdan tutulan sair vergilər (əgər mövcuddursa) çıxılmaqla göstərilir.

Xam neftin satışından yaranan gəlirlər adətən neftin tankərə və ya digər nəqliyyat vasitələrinə yükləndiyi zaman xam neft üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər adətən məhsulların yükləndiyi zaman məhsul üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Təbii qazın satışından yaranan gəlirlər qaz sayğaclarındakı göstəricilərə (hər ay nəzarət edilir) və sonuncu göstəricidən hesabat dövrünün sonuna qədər istehlakçıların proqnozlaşdırılan qaz sərfiyyatına əsasən hesablanır. Təbii qazın qiyməti və qazın nəqli tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Digər malların satışından yaranan gəlirlər mallar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır.

Xidmətlərin realizasiyası müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərə proporsional olaraq faktiki göstərilmiş xidmətlərə əsasən qiymətləndirilən konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə istinadən həmin xidmətlərin göstərdiyi uçot dövründə qeydə alınır.

Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə vaxtına proporsional şəkildə gəlirə daxil edilir.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühasibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Xam neftin overlifti/anderlifti. Xam neftin overlifti və ya anderlifti birgə fəaliyyətdəki tərəfdaşın əldə etdiyi neftin həcmi ilə onun hasilatdakı iştirak payı arasındakı fərqdən yaranır. Anderlift, satış kimi xam neftin yüklənmə məntəqəsində anderlifter tərəfindən overlifterə satışı zamanı uçota alınır. Overlift, alış kimi xam neftin overlifter tərəfindən anderlifterdən alınması zamanı uçota alınır. Anderliftin həcmi Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv kimi, overliftin həcmi isə öhdəlik kimi göstərilir. Overlift öhdəliyi və ya anderlift aktivinin ilkin uçotu yüklənmə tarixinə xam neftin bazar qiyməti ilə aparılır. Overlift/anderlift öhdəlikləri və aktivlərinin hesabat tarixindən sonrakı dövrdə uçotu müvafiq əməliyyat sazişlərində nəzərdə tutulan şərtlərdən asılıdır. Bu cür şərtlər tərəflər arasında overlift/anderlift qalıqlarının nağd pulla hesablaşmasına imkan yaradarsa, həmin qalıqlar ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə ədalətli dəyerdə yenidən qiymətləndirilir. Xam neftin təhvil nəticəsində yaranmış overlift/anderlift qalıqları ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə balans dəyəri və ədalətli dəyerdən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülətenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs, səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Seqmentlər üzrə məlumat. Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxsinə təqdim edildiyi formatda göstərilir. Gəlirləri, maliyyə nəticələri və ya aktivləri bütün seqmentlərin on faizini və ya artıq hissəsini təşkil edən seqmentlər ayrıca açıqlanır.

Əlaqəli tərəflər. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat BMS 24-ə "Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar" uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət tərəfindən Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındakı müştərilərə dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq neft və qaz təchiz etmək öhdəliyi qoyulmuşdur. Dövlətlə əməliyyatlara Qeyd 33-də göstərilən vergilər daxildir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmağa bilər.

Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommərsiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr. Qrupun maliyyələşdirilən tərəf kimi iştirak etdiyi maraqların ötürülməsi haqqında müqavilə maliyyələşdirən tərəfin hər iki tərəfin iştirak payı olduğu layihədə maliyyələşdirilən tərəfin hasilatdan əvvəlki xərclərinin bir hissəsini və ya hamısını ödəmək üçün razılaşdığı müqavilədir. Layihə uğursuz olduqda, maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkdiyi xərclər ona ödənilmir. Layihə uğurlu olarsa, maliyyələşdirən tərəfin çəkdiyi xərclər maliyyələşdirilən tərəfə aid olan hasilatdakı pay üzrə daxilolmalardan nağd pul şəklində və ya maliyyələşdirilən xərclər bərpa edilənə qədər hasilatdan qeyr-proporsional yüksək pay əldə etməklə ödənilir.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələrin şərtlərindən asılı olaraq, Qrup həmin müqavilələri maliyyələşdirmə müqaviləsi və ya alqı-satqı müqaviləsi kimi tanıyır.

Maliyyələşdirmə müqavilələrində maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfi maliyyə vəsaiti ilə təmin etməsi və təmin edilmiş vəsaitlər üzrə borcverəndən faiz alması ehtimal edilir. Bu halda əlavə hasilat hüququ müqaviləni dəstəkləyən təminat kimi çıxış edir.

Alqı-satqı müqaviləsində maliyyələşdirilən tərəf effektiv olaraq layihədəki payını tam və ya qismən maliyyələşdirən tərəfə satır. Layihə uğurlu olduğu təqdirdə, maliyyələşdirən tərəfin daxilolmalardakı payının artması müqabilində layihəni maliyyələşdirməsi tələb olunur və maliyyələşdirilən tərəfin daxilolmalardakı payı azalır.

2 Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Əsası və Mühüm Mühəsibat Uçotu Prinsipləri (Davamı)

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr (davamı). Layihələrin kəşfiyyat mərhələsində layihələrin nəticələri və maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkilmiş xərcləri qaytarması ehtimalı qeyri-müəyyən olduqda, Qrup maraqların ötürülməsi ilə bağlı əməliyyatları və qalıqları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə almır.

Yenidən təsnifləşdirmələr

Cari ilin maliyyə hesabatlarının təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə keçən ilin Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabatda, Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlirlər Haqqında Hesabatda və müvafiq qeydlərdə müəyyən yenidən təsnifləşdirmələr aparılmışdır. Bunlar Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyatların nəticələrinə və kapitalla əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

Konsolidasiya Olunmuş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat

| | Təsnifləşdirilmədən əvvəl | Təsnifləşdirilmə | Təsnifləşdirilmədən sonra |
|--|------------------------------|------------------|------------------------------|
| <i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi</i> | | | |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 698,600 | 74,906 | 773,506 |
| Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri | 128,750 | (74,906) | 53,844 |
| <i>Debitor borcları, sair uzunmüddətli aktivlər, sair qısamüddətli aktivlər və sair uzunmüddətli maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi</i> | | | |
| Ticarət və sair debitor borcları | 2,129,774 | (19,130) | 2,110,644 |
| Sair uzunmüddətli aktivlər | 316,263 | (62,116) | 254,147 |
| Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri | - | 74,068 | 74,068 |
| Sair qısamüddətli aktivlər | - | 7,178 | 7,178 |
| Konsolidasiya Edilmiş Ümumi Gəlirlər Haqqında Hesabat | | | |
| <i>Ümitsiz borclar üçün yaradılmış ehtiyatın geri qaytarılmasından gəlirin yenidən təsnifləşdirilməsi</i> | | | |
| Satışların maya dəyəri | (2,898,902) | 820,693 | (2,078,209) |
| Sair əməliyyat gəlirləri | 1,025,401 | (820,693) | 204,708 |

3 Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mülahizələri

Qrup hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi. Neft və qaz ehtiyatları Qrupun investisiya sahəsində qərar qəbul edilməsi prosesində əsas elementlərdir. Onlar həmçinin dəyərsizləşmə üzrə yoxlanmanın mühüm elementidir. Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatlarında, xüsusilə də təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlarda baş vermiş dəyişikliklər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunan istehsal həcmindən asılı olaraq amortizasiya xərclərinə təsir göstərir.

Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatları mövcud iqtisadi və əməliyyat şəraitində (yəni qiymətləndirmə tarixinə qiymətlər və xərclər) geoloji və mühəndislik məlumatlarının gələcək illərdə məlum yataqlardan məsrəflərin ödənilməsinə kifayət qədər əminliklə göstərdiyi xam neft və təbii qazın qiymətləndirilmiş miqdadıdır. Təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar dedikdə mövcud quyularda mövcud avadanlıqlar və onların istismar üsulları vasitəsi ilə bərpa edilməsi gözlənilən ehtiyatlar başa düşülür. Neft və qaz ehtiyatlarının ilkin qiymətləndirmələri mahiyyət etibarını ilə qeyri-müəyyəndir, mülahizələrin tətbiq edilməsini tələb edir və gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Müvafiq olaraq, təsdiqlənib işlənmiş və ya təsdiqlənmiş ehtiyatlara əsaslanan maliyyə və uçot ölçüləri də (tükənmə və amortizasiya xərcləri və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar) dəyişə bilər.

3 Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mülahizələri (Davamı)

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi (davamı). Təsdiqlənmiş ehtiyatlar rezervuarlara və quyulara dair mövcud məlumatlara istinadən qiymətləndirilir. Yeni məlumatlara (misal üçün, məhsulun qiymətləri, müqavilə şərtləri və ya işlənmə planları daxil olmaqla, qazma və hasilatla bağlı fəaliyyət və ya iqtisadi amillərdə dəyişikliklər) əsasən təsdiqlənmiş ehtiyatlarla bağlı bütün qiymətləndirmələrə (artırılması və ya azaldılması istiqamətində) yenidən baxılmalıdır. İşlənmə planları haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir. İşlənmə və hasilat fəaliyyəti haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir.

Ümumiyyətlə, işlənməmiş və ya qismən işlənməmiş yataqlarla bağlı ehtiyatlar üzrə qiymətləndirmələr, işlənməmiş və ya tükənən yataqlara nisbətən, gələcək istismar müddəti ərzində daha böyük qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Yataqda hasilat işləri başlandıqda, əlavə quyuların qazılmasına və ya hasilat şəraitində olan rezervuarın uzunmüddətli fəaliyyətinə dair əlavə məlumatlar əldə etdikdən sonra, təsdiqlənmiş ehtiyatların miqdarına gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Bu yataqlar işləndikcə, yeni məlumatlar dəyişikliklərə gətirib çıxara bilər.

1 yanvar 2010-cu il tarixinə ARDNŞ-ın təsdiqlənmiş ehtiyatları Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin qaydalarına uyğun olaraq müstəqil rezervuar mühəndisləri tərəfindən hazırlanmış hesabatlarla əsaslanır. ARDNŞ müvafiq hesabat ilinin sonu üçün ehtiyatlar ilə bağlı məlumatları yerli geloloqlar tərəfindən görülmüş işlər əsasında yenilənmişdir.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər. Bundan sonra Qeyd 22-də müzakirə edildiyi kimi, rəhbərlik neft və qaz hasilatı obyektlərinin, kəmərlərin və köməkçi avadanlıqların istismardan çıxarılması və bu aktivlərin gələcək dəyəri və faydalı istifadə müddətinə dair təxminlərə əsasən ətraf mühitin bərpası məqsədilə gələcək xərclər üçün ehtiyatlar yaradır. Gələcək aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə öhdəliklərin müəyyənləşdirilməsi mürəkkəb məsələdir və rəhbərlikdən uzaq gələcəkdə baş verəcək öhdəliklərin silinməsinə dair təxminlərin və mülahizələrin yaradılmasını tələb edir. Mövcud öhdəliklərin ölçüsündə baş verən dəyişikliklər təxmin edilmiş vaxt, gələcək xərclər və ya qiymətləndirmədə istifadə edilmiş diskont dərəcələrində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranı bilər.

Qrup, aktivlərin silinməsi üzrə öhdəliklərini BMHŞK 1, *İstismardan Çıxarılma, Bərpa üzrə Mövcud və Oxşar Öhdəliklərdə Dəyişikliklər* haqqında qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirir. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərtlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun aktivlərin silinməsi üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatlar subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Neft və qaz hasilatı obyektlərinin istismardan çıxarılması, o cümlədən ləğv etmə və sahənin bərpası xərcləri ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 31 dekabr 2010-cu il tarixinə 324,632 AZN (2009: 170,727 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ləğv etmə və sahənin bərpa xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 6.91 faiz (2009: 8.4 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcəsi hesabat tarixinə Azərbaycanda neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 89,252 AZN az / 151,395 AZN çox olardı.

3 Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mülahizələri (Davamı)

BOTAŞ Petroleum Pipeline Corporation ("BOTAŞ") şirkəti ilə bağlanmış müqavilə qiyməti. Şah Dəniz HPBS (Qeyd 17) çərçivəsində Qrupa məxsus olan təbii qaz BOTAŞ şirkətinə satılır. Müqavilənin qiymət düsturu 4 iyun 2010-cu il tarixli Məktub Razılaşmasına əsasən BOTAŞ şirkəti ilə qiymətə yenidən baxılması nəticəsində dəyişmişdir. Qazın satış qiymətinin hesablanması komponentlərindən biri olan qazın nəql edildiyi aydan əvvəl altı ardıcıl ay ərzində Platt's şirkətinin aylıq nəşr etdirdiyi Yanacaqın Qiymətinə dair Hesabatda rəsmi olaraq dərc olunan "Gasoil 0.2" göstəricisinin orta qiyməti olmuşdur. Gasoil göstəricisinin dərc olunması 31 dekabr 2009-cu il tarixindən etibarən dayandırılmışdır və müvafiq olaraq müqavilə qiyməti bir daha 31 mart 2010-cu il tarixində imzalanmış Qaz Müqaviləsində göstərilən qaydada hesablanma bilməmişdir. Bir daha dərc olunmayan Gasoil göstəricisinin əvəz edilməsi haqqında hər hansı razılaşma olmadığına görə, 2010-cu ilin yanvar-mart ayları üzrə sonuncu dəfə dərc edilmiş Gasoil göstəricisi Qaz Müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq şərti müqavilə qiymətinin hesablanması üçün istifadə edilir.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər. Qeyd 23-də göstəriləndiyi kimi, Qrup yaranmasından əvvəlki dövrlərdə göstərdiyi fəaliyyət və irsi olaraq həyata keçirdiyi əməliyyatların nəticəsində əsasən Abşeron yarımadası ərazisində ətraf mühitə dəymiş zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər üçün ehtiyat ayırır. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərtlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun ətraf mühitin bərpası üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatların subyektiv xarakter daşdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 416,419 AZN (2009: 416,544 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ətraf mühitin bərpası xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 6.91 faiz (2009: 8.4 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcələri Azərbaycan Respublikasında neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir. Bu şərtlərdən hər hansı birində baş verən dəyişiklik Qrup tərəfindən uçota alınan ehtiyatlarda düzəlişlərin aparılması ilə nəticələnə bilər.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri müvafiq olaraq 7,091 AZN az / 7,307 AZN çox olardı.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti. Rəhbərlik, əsas vəsaitləri və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Əgər faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olarsa, o zaman rəhbərlik amortizasiya xərcini artıracaq və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan siləcəkdir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizasiya oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbləğini ehtimal edərkən Rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

3 Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mülahizələri (Davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyersizləşməsi. Bərpa edilə bilməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyersizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər, məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər və neft və qaz əmlakına gəldikdə isə - təxmin edilmiş təsdiqlənmiş ehtiyatların əhəmiyyətli dərəcədə azalması. Qudvil və digər qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və digər vaxtlarda dəyersizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyersizləşmə üzrə yoxlanılır. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərinə dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyersizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud pul vəsaitlərini yaradan vahidlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir.

2010-cu ildə bəzi pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin gözləniləndən zəif nəticə göstərməsinə görə Qrup həmin pul vəsaitlərini yaradan vahidlərin bərpa dəyərlərini təhlil etmişdir və nəticədə 360,047 AZN (2009: 241,639 AZN) məbləğində dəyersizləşmə xərci yaranmışdır. Bu aktivlər Qrupun Neft və Qaz seqmentində istifadə edilir. Potensial olaraq dəyersizləşmiş aktivin balans dəyərini hesablanması üçün dəyersizləşmənin tələb olunduğunu müəyyən edərkən aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilir. Aktivin bərpa dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir. Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda aşağıda göstərilən dəyersizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa dəyəri istifadə dəyəridir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə edərək təxmin edir.

İstifadə dəyərini hesablanmasında istifadə edilən əsas fərziyyələr

Neft yataqları üçün istifadə dəyərini hesablanması aşağıdakı fərziyyələrə görə çox həssasdır:

Hasilatın həcmi: İstehsalın təxmin edilən həcmi yataqlar ilə bağlı ətraflı məlumatlara əsaslanır və uzunmüddətli planlaşdırma prosesinin bir hissəsi kimi rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş yataqlar üzrə inkişaf planlarını nəzərə alır. Təxminlərə görə ümumi hasilat növbəti 15 il üçün 10 faiz azalsaydı, bu 95,984 AZN məbləğində əlavə dəyersizləşmə xərcinin yaranması ilə nəticələndi.

Ümumi marja: Ümumi marja əvvəlki ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bu marjalar proqnozlaşdırılan inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq büdcə dövrü ərzində artırılır.

Kapital məsrəfləri: Təxmin edilən hasilatın həcmi təmin etmək üçün zəruri olan kapital məsrəfləri müəyyən neft yatağı üzrə uzunmüddətli inkişaf planlarına əsaslanır.

Xam neftin qiyməti: Proqnozlaşdırılan istehlak qiymətləri ictimaiyyətə açıq olur.

Diskont dərəcəsi: Pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlara tətbiq edilən vergidən sonrakı diskont dərəcəsi 12.81 faizdir (2009: 13.55 faiz). Diskont dərəcəsinin hesablanması Qrup ilə bağlı spesifik vəziyyətlərə və əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır və kapitalın orta çəkili dəyərindən ("WACC") irəli gəlir. WACC hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun xidmət etməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmi təbii etməklə nəzərə alınır. Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Əgər hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş WACC rəhbərliyin təxmin etdiyindən 1 faiz yuxarı və ya aşağı olarsa, o zaman dəyersizləşmə zərərinin məcmu məbləği, müvafiq olaraq, 26,054 AZN yuxarı və ya 11,899 AZN aşağı olacaqdır.

İnflyasiya dərəcələri ilə bağlı təxminlər: İstifadə edilən dərəcələr Beynəlxalq Valyuta Fondunun ("BVF") proqnozlarına əsaslanır.

Aksiz vergisi və ixrac rüsumları: Neft və neft məhsulları üzrə aksiz vergisi və ixrac rüsumları Neft və Qaz əmlakı və avadanlıqları üçün vacib amildir.

3 Əhəmiyyətli Uçot Təxminləri və Mülahizələri (Davamı)

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Müştərinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, onun müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyərsizləşmiş olmasını əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

a) 1 yanvar 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmiş standartlar

Aşağıdakı yeni standartlar və onlara dair şərhlər 1 yanvar 2010-cu il tarixindən Qrup üçün qüvvəyə minmişdir:

BMHŞK 17, Nağd olmayan aktivlərin səhmdarlar arasında bölüşdürülməsi (1 iyul 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu şərh, nağd olmayan aktivlərin səhmdarlara dividend şəklində ödənilməsi zaman uçot qaydasını əks etdirir. Müəssisə, nağd olmayan aktivlərin dividend şəklində səhmdarlara ödənilməsi öhdəliyini bölüşdürülməyə hazır aktivlərin ədalətli dəyərində qiymətləndirməlidir. Bölüşdürülmüş nağd olmayan aktivlərin silinməsindən yaranan gəlir və ya zərər müəssisə tərəfindən dividendlər ödənildikdən sonra il üzrə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınmalıdır. Qrup yenidən işlənmiş standartın hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir etmədiyi qənaətinə gəlmişdir.

BMS 27, Konsolidasiya edilmiş və fərdi maliyyə hesabatları (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən işlənmişdir; 1 iyul 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yenidən işlənmiş BMS 27 şirkətdən ümumi gəlirlərin baş müəssisə sahiblərinə və qeyri-nəzarət paya (bundan əvvəl "azlığın payı") qeyri nəzarət payı üzrə nəticələrin defisiti olduğu təqdirdə belə aid edilməsini tələb edir (əvvəlki standart əksər hallarda artıq zərərlərin baş müəssisənin sahiblərinə aid edilməsini tələb edirdi). Bundan əlavə, yenidən işlənmiş standartda göstərilir ki, baş müəssisənin törəmə müəssisədəki iştirak payında nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnməyən dəyişikliklər səhm alətləri üzrə əməliyyatlar kimi uçota alınmalıdır. Standart həmçinin törəmə müəssisə üzrə nəzarətin itirilməsi nəticəsində yaranan hər hansı mənfəət və ya zərərin müəssisə tərəfindən necə qiymətləndirilməsini müəyyənləşdirir. Nəzarətin itirildiyi tarixdə keçmiş törəmə müəssisədə saxlanılmış investisiyalar ədalətli dəyərlə ölçülməlidir.

Əvvəllər Qrupun müəssisə üzərində nəzarəti və ya əhəmiyyətli təsiri itdikdə, investisiyaların nəzarətin və ya əhəmiyyətli təsirin itmə tarixinə balans dəyəri saxlanılan iştirak paylarının əlaqəli müəssisələr, birgə müəssisələr və ya maliyyə aktivləri kimi sonrakı uçotu məqsədilə istifadə edilən dəyərə çevrilirdi. Qrup 1 yanvar 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra həyata keçirilmiş əməliyyatlara yeni uçot qaydaları tətbiq etmişdir. Bunun nəticəsində maliyyə hesabatlarında əvvəllər əks etdirilmiş məbləğlərə hər hansı düzəlişlərin aparılması zəruri olmamışdır.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

BMHS 3, Müəssisələrin birləşməsi (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən işlənmişdir; alış tarixi 1 iyul 2009 və ya bu tarixdən sonra başlayan birinci illik hesabat dövrünün başlanğıcı və ya sonra olan müəssisələrin birləşməsi üçün qüvvəyə minir). Yenidən işlənmiş BMHS 3 müəssisələrə nəzarət olunmayan iştirak paylarının əvvəlki BMHS 3 üsulundan (alıcının əldə edilmiş müəssisənin identifikasiya edilə bilən xalis aktivlərində proporsional payı) istifadə etməklə və ya ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməsi imkanını verir. Yenidən işlənmiş BMHS 3 müəssisələrin birləşməsində alış metodunun tətbiqi üzrə daha ətraflı təlimat verir. Qudvilə aid olan hissənin hesablanması məqsədilə, hər bir mərhələli alış prosesində bütün aktiv və öhdəliklərin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməsi tələbi hesabatdan çıxarılmışdır. Bunun əvəzində alıcı müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu payını alış tarixindəki ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirməli və yaranan gəlir və ya zərəri (əgər gəlir və ya zərər əldə edilmişdirsə) il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirməlidir. Alış ilə bağlı xərclər müəssisələrin birləşməsi əməliyyatından ayrıca tanınır və qudvil kimi yox, xərc kimi uçota alınır. Alıcı şirkət alış tarixində alış ilə bağlı hər hansı şərti məbləğ üzrə öhdəliyi alış tarixində uçota almamalıdır. Alış tarixindən sonra bu öhdəliyin dəyərindəki dəyişikliklər qudvilin təshih edilməsi yolu ilə deyil, tətbiq edilən digər BMHS-lərə uyğun olaraq uçota alınır. Yenidən işlənmiş BMHS 3 yalnız bir neçə müəssisənin iştirakı ilə müəssisələrin birləşməsini və təkcə müqavilə əsasında həyata keçirilmiş müəssisələrin birləşməsini əhatə edir. Qrup yenidən işlənmiş standartın hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir etmədiyi qənaətinə gəlmişdir.

Grup üzrə pul şəklində səhm əsasında ödənişlər - BMHS 2, Səhm əsasında ödənişlər standartına dəyişikliklər (1 yanvar 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklərdə səhm əsasında ödənişlərin konsolidasiya edilmiş və müstəqil maliyyə hesabatlarında təsnifləşdirilməsi üsulları aydın şəkildə müəyyən edilir. Həmin dəyişikliklər qüvvədən düşmüş BMHŞK 8 və BMHŞK 11-də göstərilən təlimatı əks etdirir. Bu əlavələr standart üzrə şərhə əvvəllər nəzərdə tutulmayan planları əhatə etmək üçün BMHŞK 11-də verilmiş təlimatı daha ətraflı açıqlayır. Dəyişikliklərdə həmçinin standarta əlavədə göstərilən anlayışların izahı verilir. Qrup bu dəyişikliklərin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı əhəmiyyətli təsirini gözləmir.

Müvafiq hecləşdirilən maddələr – BMS 39 Dəyişiklik, Maliyyə alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi (1 iyul 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə retrospektiv qaydada tətbiq edilməklə qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik hecləşdirilən risk və ya nağd pul axınlarının bir hissəsi üçün hecləşdirmə uçotunun tətbiq edilə bilməsini müəyyən edən prinsiplərin ayrı-ayrı vəziyyətlərdə necə istifadə edildiyini göstərir. Qrup bu dəyişikliklərin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı əhəmiyyətli təsirini gözləmir.

BMHS 1, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə tətbiq edilməsi (2008-ci ilin dekabr ayında edilmiş dəyişikliyi nəzərə alaraq, 1 iyul 2009 və ya bu tarixdən sonra başlayan dövr üçün BMHS-ə uyğun hazırlanmış ilk maliyyə hesabatlarına tətbiq edilir). Yenidən işlənmiş BMHS 1, istifadəçilərin Standarta edilmiş dəyişiklikləri başa düşməsi və mənimsəməsini asanlaşdırmaq üçün əvvəlki versiyaya edilmiş struktur dəyişiklikləri ilə birlikdə öz məzmununu saxlamışdır. Qrup yenidən işlənmiş standartın hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir etmədiyi qənaətinə gəlmişdir.

BMHS-i ilk dəfə tətbiq edən müəssisələr üçün əlavə istisnalar – BMHS 1-ə dəyişikliklər, BMHS-in ilk dəfə tətbiq edilməsi (1 yanvar 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər tam xərc metodundan istifadə edən müəssisələrin neft və qaz aktivlərinin uçotu ilə bağlı BMHS-ləri retrospektiv qaydada tətbiq etməkdən, həmçinin, qüvvədə olan icarə müqavilələrinə malik olan müəssisələrin həmin müqavilələri, müəssisələrin milli uçot standartlarını tətbiq edəcəyi təqdirdə əldə edəcəkləri nəticələr ilə eyni olduqda, BMHŞK 4 'Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi' Şərhinə uyğun olaraq təsnifləşdirməkdən azad edir. Bu dəyişikliklər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına hər hansı təsir göstərməyəcəkdir.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının təkmilləşdirilməsi (2009-cu ilin aprel ayında dərc edilmişdir; BMHS 2, BMS 38, BMHŞK 9 və BMHŞK 16-ya dəyişikliklər 1 iyul 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir; BMHS 5, BMHS 8, BMS 1, BMS 7, BMS 17, BMS 36 və BMS 39-a dəyişikliklər 1 yanvar 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr aşağıdakı standartlara və onlara dair şərtlərə edilmiş əsaslı dəyişikliklər və düzəlişlərdən ibarətdir: müəssisələr tərəfindən ümumi nəzarət olunan əməliyyatlara qoyuluşlar və birgə müəssisələrin yaradılmasının BMHS 2-yə uyğun olmadığına aydınlaşdırılması; BMHS 5 və digər standartlarda satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər (və ya silinmə qruplarının) və ya dayandırılmış əməliyyatlar üzrə məlumatların açıqlanması tələblərinin aydınlaşdırılması; BMHS 8-ə əsasən hesabat verilən bütün seqmentlər üzrə cəmi aktiv və öhdəliklərin qiymətləndirilməsi ilə bağlı hesabatın hazırlanması tələbi (yalnız bu cür məbləğlər müntəzəm olaraq rəhbər işçiyə təqdim edildikdə); müəssisənin öz pay alətləri hesabına yerinə yetirilmiş bəzi öhdəliklərin uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilməsi üçün BMS 1-yə dəyişikliyin edilməsi; yalnız aktivlərin uçota alınmasına təsir göstərən xərclərin investisiya fəaliyyəti kimi təsnifləşdirilməsi üçün BMS 7-ə dəyişikliyin edilməsi; hətta lizinq müddətinin sonunda torpaq üzrə mülkiyyət hüququnu ötürmədən, bəzi uzunmüddətli torpaq lizinqlərinin BMS 17-yə uyğun olaraq maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirilməsi; müəssisənin başçısı və ya agent qismində fəaliyyət göstərməsini müəyyən etmək üçün BMS 18-də əlavə təlimatın verilməsi; gəlir yaradan vahidin aktivlərin birləşməsindən əvvəl əməliyyat seqmentindən artıq olmayacağına BMS 36-da aydınlaşdırılması; müəssisələrin birləşməsi nəticəsində əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlərin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 38-ə dəyişikliyin edilməsi; (i) müəssisələrin birləşməsi ilə nəticələnə bilən opsiyon müqavilələrinin BMS 39-a daxil edilməsi, (ii) nağd pul axınlarının hecləşdirilməsi alətləri üzrə gəlir və ya zərərin səhmdar kapitalından il üzrə mənfəət və zərəre köçürülməsi müddətinin BMS 39-da aydınlaşdırılması və (iii) hətta opsiyon icra edilərkən borcverənə dəymiş zərəre borcalan tərəfindən ödənildikdə, qabaqcadan ödəniş opsiyonunun əsas müqavilə ilə sıx əlaqəli olduğunu göstərmək üçün BMS 39-a dəyişikliyin edilməsi; ümumi nəzarət olunan əməliyyatlar birgə müəssisələrin yaradılmasızamanı əldə edilmiş müqavilələrdəki əlavə elementli derivativlər BMHŞK 9-a uyğun olmadığına aydınlaşdırılması; və hecinq alətlərinin özü hecləşdirilən xarici fəaliyyət tərəfindən saxlanıla bilməməsi haqqında məhdudiyyətin BMHŞK 16-dan çıxarılması. Bundan əlavə, törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirildiyi halda BMHS 5-ə əsasən maddələrin "satış üçün nəzərdə tutulan" kimi təsnifləşdirilməsini nəzərdə tutan 2008-ci ilin may ayında *Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının illik Təkmilləşdirilməsi* çərçivəsində dərc edilmiş dəyişikliklər 1 iyul 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

Yuxarıda başqa cür göstərilmədiyi halda, hazırkı dəyişikliklər və şərtlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

(b) Qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl tətbiq edilən standartlara dəyişikliklər

Qrup Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının illik təkmilləşdirilməsi prosesi çərçivəsində 2010-cu ilin may ayında dərc edilmiş BMS 1 "*Maliyyə hesabatlarının təqdimatı*" Standartına dəyişiklikləri qəbul etmişdir. Bu dəyişiklik səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında hesabatın təqdim edilməsi və məzmunu ilə bağlı tələbləri əks etdirir. Səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında hesabatda dövrün əvvəlinə və dövrün sonuna kapitalın hər bir komponenti üzrə balans dəyərinin üzvləşdirilməsi təqdim edilməlidir. Bununla kapitalın hər bir komponentinin ayrı-ayrı maddələri üzrə sair ümumi gəlirlərin maliyyə hesabatlarına qeydlərdə təhlil edilə bilməsinə görə hesabatın məzmunu sadələşdirilmişdir.

(c) Buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş və Qrup tərəfindən qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul olunmamış standartlar

1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üzrə Qrup üçün məcburi xarakter daşıyan və Qrup tərəfindən qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərtlər dərc olunmuşdur:

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

BMHS 9, "Maliyyə Alətləri Hissə 1: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə". 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmiş BMHS 9 39 sayılı BMS-də maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi bölmələrini əvəz edir. Onun əsas fərqləri aşağıda göstərilir. 2010-cu ilin oktyabr ayında BMHS 9 yenidən işlənmişdir. Yenidən işlənmiş BMHS 9 maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsini və qiymətləndirilməsini əhatə edir. Bu Standartın əsas xüsusiyyətləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri iki qiymətləndirmə kateqoriyasında təsnifləşdirilməlidir: ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər və ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər. Təsnifləşdirmə ilə bağlı qərar ilkin uçot zamanı qəbul edilməlidir. Təsnifləşdirmə, müəssisənin maliyyə alətlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modeldən və alət üzrə nağd pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.
- Maliyyə aləti yalnız borc aləti olduqda ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə qiymətləndirilir. Eyni zamanda bu aktiv aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir: (i) müəssisənin biznes modelinin məqsədi aktiv saxlamaq yolu ilə onun yaratdığı nağd pul axınlarını əldə etməkdən ibarətdir və (ii) aktivin yaratdığı nağd pul axınları yalnız əsas məbləği və faiz ödənişlərini əks etdirir (yəni, maliyyə aləti yalnız 'kreditin ən sadə xüsusiyyətlərinə' malikdir). Bütün sair borc alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir.
- Bütün pay alətləri ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir. Satış üçün nəzərdə tutulan pay alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməli və əks etdirilməlidir. Bütün digər pay qoyuluşları ilə bağlı ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə realizasiya edilməmiş və realizasiya edilmiş gəlir və zərərlərin mənfəət və zərər kimi deyil, sair ümumi gəlirlər kateqoriyasında uçota alınması üçün ilkin uçot zamanı yekun seçim edilə bilər. Ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir və xərclər mənfəət və zərəre aid edilmir. Bu seçim hər bir maliyyə aləti üçün fərdi qaydada tətbiq edilə bilər. Dividendlər, investisiya üzrə gəlirləri əks etdirdi zaman mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas dəyişiklik mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edilmiş öz kredit riski üzrə dəyişikliklərin effektivliyinin müəssisələr tərəfindən sair ümumi gəlirlərin tərkibində açıqlanması tələbindən ibarətdir.

1 yanvar 2013-cü il tarixindən BMHS 9 məcburi şəkildə tətbiq edilir, lakin həmin standartın bu tarixdən əvvəl tətbiqinə icazə verilir. Hazırda Qrup bu standartın tətbiqi nəticələrini, onun maliyyə hesabatlarına təsirini və tətbiq olunma tarixini nəzərdən keçirir.

Səhm emissiyalarının təsnifləşdirilməsi – BMS 32 Standartına dəyişiklik (8 oktyabr 2009-cu il tarixində dərc edilmişdir; 1 fevral 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik xarici valyutada ifadə olunan müəyyən səhm emissiyaları üzrə daxilolmaları maliyyə derivativləri kimi təsnifləşdirilməkdən azad edir.

Qrup bu standartın tətbiqi nəticələrini, onun maliyyə hesabatlarına təsirini və tətbiq olunma tarixini nəzərdən keçirir.

Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar standartına dəyişiklik (2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2011-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMS 24 2009-cu ildə yenidən nəzərdən keçirilmiş və nəticədə: (a) əlaqəli tərəf anlayışı sadələşdirilmiş, onun mənası dəqiqləşdirilmiş və uyğunsuzluqlar aradan qaldırılmışdır və (b) dövlət müəssisələr barədə açıqlamaların təqdim edilməsi ilə bağlı tələblər qismən azad edilmişdir. Hazırda Qrup bu şərhin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

BMHŞK 19, Maliyyə öhdəliklərinin pay alətləri ilə ödənilməsi (1 iyul 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu şərh müəssisənin borc öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üzrə şərtləri yenidən nəzərdən keçirdiyi və nəticədə borclu tərəfin qarşı tərəfə pay alətlərinin buraxılması hesabına öhdəliyin yerinə yetirildiyi hallarda uçot qaydasını müəyyən edir. Gəlir və ya zərər pay alətlərinin ədalətli dəyərinin borc öhdəliyinin balans dəyəri ilə müqayisəsi əsasında mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Hazırda Qrup bu şərhin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Minimal maliyyələşdirmə tələbləri həcmində qabaqcadan ödənişlər – BMHŞK 14-ə Dəyişiklik (1 yanvar 2011-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik yalnız müəyyən edilmiş ödənişlərdən ibarət pensiya planları çərçivəsində minimal ödənişləri həyata keçirməli olan müəssisələrə aid edildiyi üçün məhdud təsire malikdir. Dəyişiklik həmçinin, minimal maliyyələşdirmə tələblərinin tətbiq edildiyi pensiya planları üzrə könüllü ödənişlər ilə bağlı BMHŞK 14-ün nəzərdə tutulmayan nəticələrini aradan qaldırır. Hazırda Qrup bu şərhin onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının təkmilləşdirilməsi (2010-cu ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2011-ci il tarixindən qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr aşağıdakı standartlara və onlara dair şərhlərə edilmiş əsaslı dəyişikliklər və izahatlardan ibarətdir: yenidən işlənmiş BMHS 1-ə uyğun olaraq: (i) əvvəlki mühasibat qaydalarına uyğun olaraq hesablanmış balans dəyəri əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər üzrə hər bir maddənin şərti hesablanmış dəyəri kimi istifadə edilə bilər (əgər həmin maddə əmsalların tənzimlənməsi tələbi ilə üzləşən əməliyyatlarda istifadə edilmişdirsə) (ii) müəyyən hadisənin nəticəsində yaranmış yenidən qiymətləndirmə BMHS-ə uyğun hazırlanmış ilk maliyyə hesabatlarının əhatə etdiyi dövr ərzində baş verməsindən asılı olmayaraq, əsas vəsaitlərin şərti hesablanmış dəyəri kimi istifadə oluna bilər və (iii) BMHS-i ilk dəfə tətbiq edən müəssisələr BMHS-ə uyğun birinci aralıq hesabatı ilə BMHS-ə uyğun birinci maliyyə hesabatları arasındakı müddət ərzində öz uçot siyasətinə və BMHS 1-də nəzərdə tutulan istisnalara dəyişiklik edərsə, həmin dəyişiklikləri izah etməlidir; yenidən işlənmiş BMHS 3-ə uyğun olaraq (i) mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən və müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir (BMHS-də başqa qiymətləndirmə üsulu nəzərdə tutulmadığı halda), (ii) müəssisələrin birləşməsi nəticəsində dəyişdirilməmiş və ya könüllü şəkildə dəyişdirilmiş səhm əsasında ödəniş şərtlərinə dair tövsiyələrin verilməsi və (iii) yenidən işlənmiş BMHS 3-ün (2008-ci ilin yanvar ayında dərc edilmişdir) qüvvəyə mindiyi tarixdən əvvəl baş vermiş müəssisələrin birləşməsi nəticəsində yaranan şərti ödənişlərin BMHS 3-ün əvvəlki versiyasının tələblərinə uyğun olaraq nəzərə alınması göstərilməlidir; yenidən işlənmiş BMHS 7 məlumatların açıqlanması sahəsində bəzi tələbləri dəqiqləşdirir, o cümlədən (i) maliyyə risklərinin xarakteri və səviyyəsi barədə məlumatın keyfiyyət və kəmiyyət açıqlamalarının qarşılıqlı əlaqəsinə xüsusi diqqət yetirilir (ii) şərtlərinə yenidən baxılmış və əks təqdirdə vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş maliyyə aktivlərinin balans dəyərinin açıqlanması tələb olunmur, (iii) girov təminatının ədalətli dəyəri ilə bağlı məlumatların açıqlanması tələbi onun maddi təsirinin açıqlanmasına dair daha ümumi tələb ilə əvəzləndirilmişdir; (iv) müəssisənin hesabat dövrü ərzində əldə edilmiş məbləği yox, hesabat tarixinə istifadə hüququndan məhrum edilmiş girov təminatının məbləğini açıqlaması aydınlaşdırılır; yenidən işlənmiş BMS 27 (2008-ci ilin yanvar ayında edilmiş dəyişiklikləri nəzərə alaraq) bu standarta edilmiş dəyişikliklər nəticəsində BMS 21, BMS 28 və BMS 31 standartlarında yaranan dəyişikliklər ilə bağlı keçid qaydalarını aydınlaşdırır; yenidən işlənmiş BMS 34-də yığcam aralıq maliyyə hesabatlarında açıqlanmalı olan əhəmiyyətli hadisələr və əməliyyatlara dair əlavə nümunələr, o cümlədən ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyasının səviyyələri arasında yerdəyişmələr, maliyyə aktivlərinin təsnifatındakı dəyişikliklər və ya müəssisənin maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinə təsir göstərən fəaliyyət şəraiti və iqtisadi vəziyyətdəki dəyişikliklər əks etdirilir; və yenidən işlənmiş BMHŞK 13 mükafatlandırma ilə bağlı ödənişlərin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi üsulunu müəyyənləşdirir. Qrup vaxtından əvvəl qəbul etdiyi BMS 1 üzrə dəyişikliklər istisna olmaqla, bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edəcəyini gözləmir.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

BMHS-i ilk dəfə qəbul edən müəssisələrin BMHS 7-yə uyğun olaraq müqayisəli məlumatları açıqlamaq tələbindən məhdud həcmdə azad edilməsi – BMHS 1-ə Dəyişiklik (1 iyul 2010-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik BMHS-i ilk dəfə qəbul edən müəssisələri 2009-cu ilin mart ayında BMHS 7 “Maliyyə Aletləri: Məlumatların Açıqlanması” Standartına edilmiş dəyişikliklərə uyğun olaraq müqayisəli məlumatları açıqlamaq tələbindən azad edir. BMHS 1-ə edilmiş bu dəyişiklik BMHS-i ilk dəfə qəbul edən müəssisələri BMHS 7-yə edilmiş düzəlişləri tətbiq edərkən istifadə olunan eyni azadolmalar ilə təmin edir. Qrup bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsirini gözləmir.

Məlumatların açıqlanması – Maliyyə aktivlərinin ötürülməsi – BMHS 7-yə Dəyişiklik (2010-cu ilin oktyabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2011-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik maliyyə aktivlərinin ötürülməsi zamanı yaranan riskin həcminə dair məlumatların əlavə açıqlanmasını tələb edir. Həmin dəyişiklik şirkətin balansında olan qarşı tərəfə ötürülmüş maliyyə aktivlərinin növləri üzrə aşağıdakı məlumatların açıqlanması tələbini əhatə edir: aktivlə bağlı risk və faydaların xarakteri, dəyəri və təsviri. Eyni zamanda istifadəçiyə aktivlə bağlı maliyyə öhdəliyinin həcmi, eləcə də maliyyə aktivləri və onunla bağlı maliyyə öhdəliyi arasında qarşılıqlı əlaqəni anlamaq imkanı yaradan məlumatların açıqlanması zəruridir. Maliyyə aktivin uçotdan çıxarıldıqda, lakin, şirkətin hələ də müəyyən risklərə məruz qaldığı və ötürülmüş aktivlə bağlı müəyyən faydalar əldə etmək iqtidarında olduğu təqdirdə, belə riskin həcmi istifadəçiyə aydın olması üçün əlavə məlumatların açıqlanması tələb olunur. Hazırda Qrup yenidən işlənmiş standartın onun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 10, “Konsolidə edilmiş Maliyyə Hesabatları” hər növ müəssisələrin konsolidasiyası üçün əsas kimi götürülə biləcək model ilə təmin edir. Standart nəzarət prosesinin çətin olduğu hallar: potensial səsvermə hüququ, agentlik münasibətləri, müəyyən aktivlərin və səsvermə hüququnun həlledici olmadığı şərtlərin mövcud olduğu hallarda nəzarət üçün tələbləri müəyyən edir. Bundan əlavə BMHS 10 agentlik münasibətləri üçün xüsusi istiqamətləndirici proqram təqdim edir. Bu standart həmçinin BMS 27-dən dəyişməz qalan mühasibat uçotu tələblərini və konsolidasiya prosedurlarını ehtiva edir. BMHS 10 ŞDK-12 “Konsolidasiya-Xüsusi Məqsədli Müəssisələr” və BMS 27 “Konsolidasiya edilmiş və Müstəqil Maliyyə Hesabatlarında olan konsolidasiya” tələblərini əvəz edir və 1 Yanvar 2013-cü il tarixindən və sonra başlayan dövrlər üçün qüvvəyə minir. Hal-hazırda Qrup BMHS 10-un qəbulunun onun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinə mümkün təsirini qiymətləndirir.

BMHS 11, “Birgə Layihələr” Layihə tərəflərindən layihədə iştirakdan yaranan hüquq və öhdəliklərin tanınmağını tələb etməklə vahid prinsip əsasında yanaşma təqdim edir hansiki birgə layihələrin uçotunu təkmilləşdirir. Birgə layihənin təsnifləşdirilməsi müqavilədən irəli gələn hüquq və vəzifələrin qiymətləndirilməsi ilə müəyyən edilir. Standartda ancaq 2 layihə növü təqdim olunur: birgə əməliyyat və birgə müəssisə. BMHS 11 birgə müəssisələrin uçot metodu olan proporsional konsolidasiyanı aradan qaldırır. BMHS 11 BMS 31 “Birgə Müəssisələrdə İştirak payları” və ŞDK-13 “Birgə İdarəolunan Müəssisələr-Sahibkarlar tərəfindən qeyri-monetar töhfələr” tələblərini əvəz edir və 1 Yanvar 2013-cü il tarixindən və sonra başlayan dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır. Hal-hazırda Qrup BMHS 11-in qəbulunun onun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinə mümkün təsirini qiymətləndirir.

BMHS 12, “Digər Müəssisələrdə İştirak payının açıqlanması” standartı 2011-ci il may ayında buraxılmış yeni standartdır, bu standart bütün növ iştirak paylarının (törəmə müəssisələr, birgə müqavilələr, əlaqəli müəssisələr və konsolidə edilməmiş tərkib müəssisələr) açıqlanması tələblərini ətraflı şəkildə özündə əks etdirir. BMHS 12 2013-cü il yanvarın 1-də və ya ondan sonrakı dövrlər üçün qüvvədədir, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl tətbiqinə icazə verilir. Standartın tətbiqi yeni açıqlamaların hesabatda əks olunmasını tələb edir, ancaq Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyətinə heç bir təsiri olmayacaq.

4 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (Davamı)

BMHS 13 “Ədalətli Dəyərin Ölçülməsi” BMHS 13 “ədalətli dəyər” termini izah edir, ədalətli dəyərin ölçülməsi qaydalarını müəyyən edir və ədalətli dəyər ölçülmələrin açıqlanmasını tələb edir. Bu standart ədalətli dəyərlə ölçülmələrin digər BMHS-la tələb olunduğu və ya icazə verildiyi hallarda tətbiq olunur. Bu standart aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərdə ölçülməsinə dair yeni tələbləri təqdim etmir, BMHS-na uyğun ədalətli dəyərlə ölçülənləri dəyişmir və ədalətli dəyərin dəyişməsinə nə cür təqdim olunmasını açıqlamır. BMHS 13 2013-cü il yanvarın 1-də və ya ondan sonrakı tarixdə başlanan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl tətbiqinə icazə verilir. Standartın tətbiqi Qrupun ədalətli dəyərlərdə ölçülən aktiv və öhdəliklərinə təsiri ola bilər. Hal-hazırda Qrup BMHS 13-ün qəbulunun onun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinə mümkün təsirini qiymətləndirir.

Yuxarıda göstərilən hallardan başqa, yeni standartlar və şərhlərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

BMS 12-yə edilən dəyişiklik 2010-cu ilin dekabrında MUBSK BMS 12 Təxirə Salınmış Vergilərə “Müvafiq Aktivlərin Bərpa olunması” adlı dəyişiklik edib. Bu dəyişikliklər ədalətli dəyərlə ölçülən investisiya mülkiyyəti üçün təxirə salınmış vergilərin müəyyən edilməsi məsələsini əhatə edir. Bu dəyişikliklər ədalətli dəyərlə qiymətləndirilmiş investisiya mülkiyyətinə hesablanmış tarixə salınmış verginin balans dəyərinin satış vasitəsi ilə bərpa olunması fərziyyəsini təqdim edir. Dəyişikliklər həm də ŞDK 21 Gəlir Vergisi - Yenidən Qiymətləndirilən Amortizasiya Olunmayan Aktivlərin Bərpa olunması adlı əlavənin də BMS 12-yə əlavə edilməsini nəzərdə tutur. Dəyişiklik 1 yanvar 2012-ci il və ondan sonrakı tarixdə başlanan illik dövrlər üçün qüvvədədir və qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl tətbiqinə icazə verilir.

5 Seqmentlər üzrə Məlumat

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək mənfəət əldə edən və ya xərclərin yaranmasını nəzərdə tutan, fəaliyyət nəticələri əməliyyat məsələləri ilə bağlı əsas qərarları qəbul edən şəxs tərəfindən müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan müəssisə komponentləridir.

Qrup məhsul və xidmətlərə görə biznes vahidlərinə bölünmüşdür və dörd hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- Neft və qaz – neft və qaz məhsullarının hasilatını əks etdirir
- Neftayırma – xam neft və qaz kondensatının ayrılmasını əks etdirir
- Tikinti – inzibati binaların və neft və qaz kondensatının hasilatı üçün aktivlərin tikintisini əks etdirir
- Satış və paylaşdırma – xam neft, təbii qaz, neft məhsulları və qaz kondensatının nəqli və satışını əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən əməliyyat hesabat seqmetlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmetləri cəmlənməyib.

Qrupun seqmentləri ayrı-ayrı müştərilərə yönələn strateji biznes bölmələrini əks etdirir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi üçün ayrı ayrılıqda biznes vahidlərinin əməliyyatlarının nəticələsinə nəzarət edir. Əməliyyat seqmetləri arasında olan əməliyyatlara tətbiq edilən qiymətlər üçüncü tərəflərlə olan əməliyyatlara tətbiq olunan qiymətlər kimi bazar mühitində yaranır.

Rəhbərlik hər bir seqmentin fəaliyyətini vergidən sonrakı mənfəət göstəricisinə əsasən qiymətləndirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə Məlumat (Davamı)

Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun əsas hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

| | Neft və qaz | Neftayırma | Tikinti | Satış və paylaşdırma | Bölüşdürül- məmiş (*) | Konsolida- siya düzəlişi (**) | Cəmi |
|--|------------------|------------------|----------------|-------------------------|--------------------------|-------------------------------------|------------------|
| 2010 | | | | | | | |
| Gəlirlər | | | | | | | |
| Kənar müştərilər | 2,641,923 | 1,653,144 | 151,241 | 1,079,421 | 1,536 | - | 5,527,265 |
| Seqmentlər arası | 605,728 | 20,617 | 551,754 | 263,430 | (2,132) | (1,439,397) | - |
| Cəmi gəlirlər | 3,247,651 | 1,673,761 | 702,995 | 1,342,851 | (596) | (1,439,397) | 5,527,265 |
| Maliyyə gəlirləri | 28,163 | 20,187 | 10 | 1,886 | 55,198 | (38,269) | 67,175 |
| Digər əməliyyat gəlirləri | 15,550 | 352,589 | 74,067 | 802,219 | 693,250 | (1,759,097) | 178,578 |
| Hazır məhsul üzrə mal- material ehtiyatlarında və başqa çatdırılmamış işlərdə dəyişikliklər | 20,007 | 843 | 17,760 | 6,019 | 402 | - | 45,031 |
| İstifadə edilən xammal və xərc materialları | (584,806) | (1,272,576) | (312,992) | (804,281) | (47,758) | 1,356,749 | (1,665,664) |
| İşçilər üzrə xərclər | (180,066) | (145,735) | (143,484) | (87,192) | (128,597) | 129,984 | (555,090) |
| Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi | (322,505) | (131,342) | (57,651) | (144,194) | (62,861) | 68,912 | (649,641) |
| Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi | (360,047) | - | - | - | - | - | (360,047) |
| Ticarət və digər febitor borclarının dəyərsizləşməsi | 32,100 | (26,260) | (501) | 196,579 | (1,665) | (15,127) | 185,126 |
| Əsas vəsaitlərin silinməsi | - | - | - | - | - | - | - |
| Üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla | 207,015 | 86 | (18,314) | (2,114) | (210,588) | - | (23,915) |
| Kommunal xərclər | (1,956) | (167,669) | (3,909) | (220) | (3,993) | 6,199 | (171,548) |
| Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı | (124,481) | (2,575) | (55,880) | (25,026) | (12,555) | 105,369 | (115,148) |
| Mədən vergisi | (121,559) | - | - | (24) | - | - | (121,583) |
| Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər | (29,234) | (7,220) | (3,343) | (6,943) | (15,582) | - | (62,322) |
| Təmir və texniki xidmət xərcləri | (145,190) | (29,858) | (68,318) | (38,608) | (31,078) | 67,087 | (245,965) |
| Yanacaq xərcləri | (1,245) | (4,455) | (3,934) | (683) | (78) | 3,681 | (6,714) |
| Enerji xərcləri | (17,493) | (19,577) | (1,174) | (2,617) | (1,290) | 1,322 | (40,829) |
| Sair | (505,213) | (480,366) | (11,012) | (221,378) | (403,339) | 1,236,640 | (384,668) |
| Maliyyə xərcləri | (56,440) | (83,905) | (1,625) | (12,622) | (20,599) | - | (175,191) |
| Məzənnə fərqi üzrə zərər (xalis) | (11,168) | (49,364) | (59) | (21,813) | (10,008) | - | (92,412) |
| Sosial xərclər | (10,383) | (14,995) | (2,762) | (42) | (171,722) | - | (199,904) |
| Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | - | - | - | - | 43,077 | (36,687) | 6,390 |
| Əlaqəli müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | - | - | - | 6,271 | 92,809 | - | 99,080 |
| Mənfəət vergisi xərci | (251,110) | 31,530 | (16,826) | (285,441) | (60,417) | - | (582,264) |
| Seqmentin nəticələri | 827,590 | (356,901) | 93,048 | 702,627 | (297,990) | (312,634) | 655,740 |

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə gəlir və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili gəlir və xərclər konsolidasiyaya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatları daxil edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə Məlumat (Davamı)

| | Neft və qaz | Neftayırma | Tikinti | Satış və paylaşdırma | Bölüşdürül- məmiş (*) | Konsolida- siya düzəlişi (**) | Cəmi |
|--|--------------------|------------------|------------------|-------------------------|--------------------------|-------------------------------------|--------------------|
| Əlaqəli müəssisələrə investisiyalar | 13 | - | - | 97,094 | 253,978 | - | 351,085 |
| Birgə müəssisələrə investisiyalar | 221 | 133 | 2 | 1,787 | 246,727 | - | 248,870 |
| Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər | 7,069,808 | 776,256 | 1,155,059 | 6,541,487 | 4,910,515 | (5,326,097) | 15,127,028 |
| Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər | 7,070,042 | 776,389 | 1,155,061 | 6,640,368 | 5,411,220 | (5,326,097) | 15,726,983 |
| Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər | (1,982,439) | (917,933) | (706,685) | (6,372,791) | (2,292,653) | 4,705,613 | (7,566,888) |
| Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər | (1,982,439) | (917,933) | (706,685) | (6,372,791) | (2,292,653) | 4,705,613 | (7,566,888) |
| Kapital məsrəfləri (***) | | | | | | | |
| Əlavələr - ARDNŞ | 615,260 | 43,422 | 125,761 | 397,152 | 136,730 | - | 1,318,325 |
| Əlavələr – Törmə müəssisələr | 194,539 | 52,831 | 359 | 53,955 | - | - | 301,684 |
| Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışırlar | - | 48,316 | - | 327 | 11,919 | - | 60,562 |
| Cəmi kapital məsrəfləri | 809,799 | 144,569 | 126,120 | 451,434 | 148,649 | - | 1,680,571 |

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

(***) - Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqaviləri üzrə yaranan hüquqlardan başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə Məlumat (Davamı)

31 dekabr 2009-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun əsas hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

| | Neft və qaz | Neftayırma | Tikinti | Satış və paylaşdırma | Bölüşdürülməmiş (*) | Konsolidasiya düzəlişi (**) | Cəmi |
|---|------------------|------------------|-----------------|----------------------|---------------------|-----------------------------|------------------|
| 2009 | | | | | | | |
| Gəlirlər | | | | | | | |
| Kənar müştərilər | 2,440,400 | 1,071,361 | 51,591 | 515,051 | 117,578 | - | 4,195,981 |
| Seqmentlər arası | 182,046 | 256,553 | 474,083 | 443,892 | 132,390 | (1,488,964) | - |
| Cəmi gəlirlər | 2,622,446 | 1,327,914 | 525,674 | 958,943 | 249,968 | (1,488,964) | 4,195,981 |
| Maliyyə gəlirləri | 23,423 | 22,601 | 464 | (775) | 21,965 | - | 67,678 |
| Digər əməliyyat gəlirləri | 179,050 | 40,851 | 58,521 | 118,476 | 344,340 | (536,530) | 204,708 |
| Hazır məhsul üzrə material ehtiyatlarında və başa çatdırılmamış işlərdə dəyişikliklər | 8,615 | (320) | 13,412 | - | (1,005) | - | 20,702 |
| İstifadə edilən xammal və xərc materialları | (541,362) | (897,564) | (221,988) | (566,439) | (70,879) | 1,035,827 | (1,262,405) |
| İşçilər üzrə xərclər | (194,635) | (38,087) | (125,684) | (126,898) | (130,385) | 159,913 | (455,776) |
| Əsas vəsaitlərin köhnəməsi | (275,672) | (122,677) | (49,086) | (140,907) | (56,872) | 54,559 | (590,655) |
| Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi | (228,981) | - | - | - | (13,000) | 342 | (241,639) |
| Ticarət və digər debitor borclarının dəyərsizləşməsi | 533,321 | (28,736) | (3,009) | 31,318 | (4,759) | (4,465) | 523,670 |
| Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla | 257,738 | 7,739 | (22,131) | (277,913) | 26,056 | - | (8,511) |
| Kommunal xərclər | (2,587) | (31,072) | (2,414) | (501) | 2,800 | 2,316 | (31,458) |
| Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı | (129,249) | (327) | (47,306) | (12,036) | (10,037) | 89,807 | (109,148) |
| Mədən vergisi | (120,508) | - | (11) | - | - | - | (120,519) |
| Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər | (24,632) | (37,317) | (4,161) | (6,865) | (4,592) | - | (77,567) |
| Təmir və texniki xidmət xərcləri | (105,985) | (12,875) | (52,510) | (17,715) | (19,704) | 65,511 | (143,278) |
| Yanacaq xərcləri | (1,530) | (2,575) | (343) | (52) | (81) | 323 | (4,258) |
| Enerji xərcləri | (17,456) | (488) | (110) | (744) | (1,178) | 514 | (19,462) |
| Sair | (205,606) | (101,569) | (55,288) | (93,297) | (636,534) | 760,255 | (332,039) |
| Maliyyə xərcləri | (53,530) | (88,334) | (2,443) | (8,211) | (19,483) | 8,790 | (163,211) |
| Məzənnə fərqi üzrə zərər (xalis) | (2,582) | 7,192 | (74) | (7,995) | 2,501 | - | (958) |
| Sosial xərclər | (11,386) | (12,764) | (1,190) | (74) | (134,065) | - | (159,479) |
| Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | - | - | (23,730) | - | 10,843 | - | (12,887) |
| Əlaqəli müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay | 71 | - | - | 10,649 | 79,134 | - | 89,854 |
| Mənfəət vergisi xərci | (265,120) | 11,246 | (6,713) | (78,589) | (9,397) | (127,192) | (475,765) |
| Seqmentin nəticələri | 1,443,843 | 42,838 | (20,120) | (219,625) | (374,364) | 21,006 | 893,578 |

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə gəlir və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili gəlir və xərclər konsolidasiyaya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatları daxil edir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə Məlumat (Davamı)

| | Neft və qaz | Neftayırma | Tikinti | Satış və paylaşdırma | Bölüşdürül - məmiş (*) | Konsolida- siya düzəlişi (**) | Cəmi |
|--|--------------------|--------------------|------------------|-------------------------|---------------------------|-------------------------------------|--------------------|
| Əlaqəli müəssisələrə investisiyalar | 13 | - | - | 107,516 | | - | 315,353 |
| Birgə müəssisələrə investisiyalar | - | 133 | 1 | 601 | 102,326 | - | 103,061 |
| Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər | 6,133,190 | 4,781,670 | 1,156,616 | 2,969,379 | 4,603,005 | (5,228,713) | 14,415,147 |
| Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər | 6,133,203 | 4,781,803 | 1,156,617 | 3,077,496 | 4,913,155 | (5,228,713) | 14,833,561 |
| Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər | (2,259,113) | (3,985,358) | (785,999) | (4,015,704) | (1,594,577) | 5,848,251 | (6,792,500) |
| Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər | (2,259,113) | (3,985,358) | (785,999) | (4,015,704) | (1,594,577) | 5,848,251 | (6,792,500) |
| Kapital məsrəfləri (***) | | | | | | | |
| Əlavələr - ARDNŞ | 505,011 | 69,275 | 124,365 | 95,175 | 124,821 | - | 918,647 |
| Əlavələr – Töremə müəssisələr | 239,765 | 37,151 | - | 18,111 | - | - | 295,027 |
| Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışlar | - | - | 1,048 | 785,996 | - | - | 787,044 |
| Cəmi kapital məsrəfləri | 744,776 | 106,426 | 125,413 | 899,282 | 124,821 | - | 2,000,718 |

(*) – bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) – seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqları daxil edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqaviləri üzrə yaranan hüquqlardan başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

5 Səqmentlər üzrə Məlumat (Davamı)

Coğrafi məlumat

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|--|------------------|------------------|
| Azərbaycan | 3,484,201 | 2,764,292 |
| Türkiyə | 1,583,968 | 1,113,186 |
| Gürcüstan | 459,096 | 318,503 |
| Cəmi konsolidasiya edilmiş gəlirlər | 5,527,265 | 4,195,981 |

Təhlil müştərinin aid olduğu ölkəyə əsaslanır. Azərbaycan mənşəli ofşor şirkətlərindən yaranan gəlirlər "Azərbaycan" sətirində göstərilir. Gəlirlərə əsas fəaliyyətdən yaranan gəlirlər, faiz gəlirləri və sair əməliyyat gəlirləri daxildir.

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan kapital məsrəfləri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|--------------------------------|------------------|------------------|
| Azərbaycan | 1,616,361 | 1,934,972 |
| Türkiyə | 11,498 | 37,151 |
| Gürcüstan | 33,168 | 26,119 |
| Sair | 19,544 | 2,476 |
| Cəmi kapital məsrəfləri | 1,680,571 | 2,000,718 |

Təhlil aktivlərin yerləşdirilməsinə əsaslanır. Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri və əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Maliyyə risk amilləri. Fəaliyyətin adi gedişində Qrup alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, digər xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranan bazar riskləri ilə üzleşir. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (Davamı)

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətin adi gedişində əsasən ABŞ dolları məzənnəsi ilə əlaqədar olaraq müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır (bu aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə).

Qrupun borc öhdəliklərinin və satışlarının əksər hissəsi, həmçinin xarici müştərilər üzrə debitor borcları ABŞ dolları ilə ifadə edilir. 31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il ərzində ABŞ dollarının AZN-ə qarşı dəyərində əhəmiyyətli azalma olmamışdır. Lakin buna baxmayaraq, Qrupun törəmə müəssisəsi olan STEAŞ-nin borc öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsi ABŞ dolları ilə ifadə olunduğundan 31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə Qrupun ümumi gəlir haqqında hesabatında 92,412 AZN (2009: 958 AZN) məbləğində məzənnə fərqi üzrə xalis zərər qeydə alınmışdır.

Rəhbərlik Qrupun xarici valyuta riskini həcləşdirmir.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtlə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, Avro və Yapon yenası üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| 2010 | Məzənnələrdəki dəyişikliklər (+/-) | Vergidən sonra mənfəətə təsir |
|------------------|---|--------------------------------------|
| ABŞ DOLLARI/AZN | 8.35% | 53,544/(53,544) |
| YAPON YENASI/AZN | 10% | (11,865)/11,865 |
| ABŞ DOLLARI/YTL | 10% | (140,318)/140,318 |

| 2009 | Məzənnələrdəki dəyişikliklər (+/-) | Vergidən sonra mənfəətə təsir |
|------------------|---|--------------------------------------|
| ABŞ DOLLARI/AZN | 15.6% | 140,574/(140,574) |
| YAPON YENASI/AZN | 10% | (10,327)/10,327 |
| ABŞ DOLLARI/YTL | 10% | (138,596)/138,596 |

Qrupun bütün digər valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

(ii) Malların qiymət riski

Qrupun satışlarının əhəmiyyətli hissəsi Azərbaycan hökuməti tərəfindən tənzimlənsə də, Qrup hələ də neft bazarındakı qiymət dəyişikliklərinə görə müəyyən qiymət riskinə məruz qalır. Hazırda Qrup qiymətlərdəki dəyişkənliyinin təsirini azaltmaq məqsədilə derivativ maliyyə alətlərindən istifadə etmir.

(iii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərar qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (Davamı)

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərində (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmə rəsmi siyasətinə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrinin daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Faiz hesablanan öhdəlik və aktivlərin əksəriyyəti üzrə dəyişkən faiz dərəcəsi LIBOR-un dəyişməsi nəticəsində Qrupu faiz ödənişlərinin və gəlirlərinin dəyişməsinə məruz qoyur. Qrupun dəyişkən faizli aktivlərinə Carlina Overseas Corp birgə müəssisəsindən ("Carlina") debitor borcu daxildir. Qrup bu debitor borcu ilə əlaqədar LIBOR-un dəyişməsi riskinə məruz qalır.

Kreditlər və borc öhdəlikləri üzrə ödəniləcək və alınacaq faiz dərəcələrindəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

| Kreditlər və borc öhdəlikləri, alınacaq kreditlər çıxılmaqla | Baza dərəcələrində artım/azalma | Vergidən sonra mənfəətə təsir |
|--|---------------------------------|-------------------------------|
| 2010 | +100/-25 | 9,100 / (2,275) |
| 2009 | +100/-25 | 8,549 / (2,137) |

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası. Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyə biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, o cümlədən məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri daxil olmaqla, debitor borcları və alınacaq kreditlərdən ibarətdir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

| | 2010 | 2009 |
|---|------------------|------------------|
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8) | 1,000,161 | 773,506 |
| Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9) | 617,793 | 53,844 |
| Depozitlər (Qeyd 9) | 399,011 | 873,169 |
| Ticarət debitor borcları (Qeyd 10) | 1,785,191 | 1,617,092 |
| Birgə müəssisələrə verilən kreditlər (Qeyd 18) | 280,259 | 311,891 |
| Sair debitor borcları (Qeyd 10) | 654 | 80,951 |
| Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 13) | 12,312 | 7,178 |
| Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 13) | 79,148 | 74,068 |
| Verilmiş maliyyə qarantiyaları | 383,062 | 460,111 |
| Cəmi maksimal kredit riski | 4,557,591 | 4,251,810 |
| Maliyyə zəmanətləri – digər tərəflərin borcları üçün alınmış zəmanətlər | (244,854) | (200,268) |
| Alınmış qarantiyaları çıxmaqla cəmi kredit riski | 4,312,737 | 4,051,542 |

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitlərinin əksər hissəsi Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri 1,516,928 AZN (2009: 1,371,451 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (Davamı)

Debitor borcları əsasən satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə yerli və xarici müştərilər, o cümlədən əlaqəli tərəflərlə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. ARDNŞ, Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan müəyyən müştərilərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərenerji ASC və AZAL QSC kimi ictimai əhəmiyyətli müəssisələri xam neft, neft məhsulları və təbii qazla fasiləsiz təchizatını təmin etmək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu müştərilərlə münasibətlərinə tətbiq edilən faktiki hesablaşma şərtləri Azərbaycan Hökumətinin qəbul etdiyi sosial və iqtisadi qərarlardan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan digər üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riski onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldılır. Gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borclar üçün konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə 244,854 AZN (476,461,417 YTL) (2009: 200,268 AZN (376,797,795 YTL)) məbləğində zəmanətlər termoplast və lif materiallarının satışına görə STEAŞ şirkətinin yerli və xarici müştəriləri tərəfindən təqdim edilmişdir.

Qeyd 18-də açıqlandığı kimi, 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun SOCAR Petroleum üzrə 17,024 AZN (31 dekabr 2009: 8,749 AZN) məbləğində debitor borcu və Carlina üzrə 263,235 AZN (31 dekabr 2009: 303,142 AZN) məbləğində debitor borcu olmuşdur. Carlina-nın səhmdarları ilə Qrupun törəmə müəssisəsi olan Azərbaycan (EySC) Limited şirkəti ("AZAÇG") arasında imzalanmış 28 dekabr 2006-cı il tarixli "Səhmlərin Girovu və Saxlanması haqqında Saziş"ə və 12 aprel 2007-ci il tarixli "Səhmlərin Təminat kimi verilməsi və Saxlanması haqqında Saziş"ə uyğun olaraq Carlina-nın səhmdarları Carlina tərəfindən əldə edilmiş və ya əldə ediləcək bütün gəlir və vəsaitlərdə bütün hüquq və paylarını və Carlina-dakı səhmlərini və hər hansı digər kapital paylarını AZAÇG-nin xeyrinə girov qoymuşlar.

Dövlət və özəl sektor, eləcə də digər kateqoriyadan olan əsas müştərilərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Ticarət və sair debitor borcları | | Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat | | Xalis debitor borcları | |
|--|----------------------------------|------------------|----------------------------|--------------------|------------------------|------------------|
| | 2010 | 2009 | 2010 | 2009 | 2010 | 2009 |
| <i>Dövlət nəzarətində olan müştərilər</i> | | | | | | |
| Azərenerji ASC | 45,043 | 1,279,498 | (15,225) | (1,251,184) | 29,818 | 28,314 |
| Azal QSC | - | 195,469 | - | (154,108) | - | 41,361 |
| Azərikimya SC | - | 74,917 | - | (74,917) | - | - |
| Sair | 131,397 | 184,822 | (29,004) | (19,294) | 102,393 | 165,528 |
| Cəmi dövlət nəzarətində olan müştərilər | 176,440 | 1,734,706 | (44,229) | (1,499,503) | 132,211 | 235,203 |
| <i>Özəl və digər sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər</i> | | | | | | |
| | 1,790,132 | 1,564,536 | (136,498) | (101,696) | 1,653,634 | 1,462,840 |
| Cəmi debitor borcları | 1,966,572 | 3,299,242 | (180,727) | (1,601,199) | 1,785,845 | 1,698,043 |

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (Davamı)

Likvidlik riski. Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə, münasib olmayan zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövriyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlanması daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyərinə bərabərdir.

| 31 dekabr 2010-cu il | 3 aydan az | 3-12 ay | 1-5 il | 5 ildən çox | Cəmi |
|---|------------------|------------------|------------------|----------------|------------------|
| Cəmi maliyyə kreditor borcları | 2,318,949 | 272,935 | - | - | 2,591,884 |
| Faiz hesablanan borc öhdəlikləri | 98,347 | 977,443 | 1,856,868 | 464,577 | 3,397,235 |
| Sair maliyyə öhdəlikləri | - | 15,606 | 10,620 | 23,776 | 50,002 |
| Cəmi gələcək ödənişlər, gələcək əsas məbləğ və faiz ödənişləri daxil olmaqla | 2,417,296 | 1,265,984 | 1,867,488 | 488,353 | 6,039,121 |

31 dekabr 2009-cu il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

| 31 dekabr 2009-cu il | 3 aydan az | 3-12 ay | 1-5 il | 5 ildən çox | Cəmi |
|---|------------------|----------------|------------------|----------------|------------------|
| Cəmi maliyyə kreditor borcları | 1,894,009 | 36,687 | 272,267 | - | 2,202,963 |
| Faiz hesablanan borc öhdəlikləri | 120,632 | 387,820 | 2,136,333 | 595,430 | 3,240,215 |
| Cəmi gələcək ödənişlər, gələcək əsas məbləğ və faiz ödənişləri daxil olmaqla | 2,014,641 | 424,507 | 2,408,600 | 595,430 | 5,443,178 |

Kapitalın idarə edilməsi. Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorum və kreditorun işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrupun idarə etdiyi məcmu kapital aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|---|------------------|------------------|
| Cəmi borc öhdəlikləri (Qeyd 20) | 3,059,676 | 2,851,974 |
| Qrupun səhmdarlarına aid olan cəmi kapital | 7,455,816 | 7,258,252 |
| Çıxılın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | (1,000,161) | (773,506) |
| Cəmi idarə edilən kapital | 9,515,331 | 9,336,720 |

Qrupdan vaxtaşırı olaraq dövlət büdcəsinə və Azərbaycan Hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən müxtəlif layihələrə vəsait köçürməsi tələb olunur.

6 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (Davamı)

İl ərzində Qrupun kapitalın idarə edilməsi üzrə yanaşmasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır və iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş olan və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

(i) Amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınan maliyyə aktivləri. Sabit faizli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır. İstifadə edilmiş diskont dərəcələri qarşı tərəfin kredit riskindən asılıdır. Debitor borclarının balans dəyəri ödəmə müddətlərinin qısa olmasına görə təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

(ii) Amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınan öhdəliklər. Kreditor borcları və əlaqəli tərəflər üzrə kreditor borclarının balans dəyəri onların ödəmə müddətlərinin qısa olmasına görə təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir. Bütün borcların dövrün sonuna mövcud bazar şərtləri ilə əldə edilməsinə görə uzunmüddətli borc öhdəliklərinin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

7 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar

Qrupun baş rəhbərliyinə ARDNŞ Prezidenti və on Vitse-Prezident daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar, eləcə də Qrupun müəyyən şirkətlərində Direktorlar şurasının üzvləri olduqlarına görə ödənişlər almaq hüququna malikdirlər. 2010-cu il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 268 AZN (2009: 168 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda əks etdirilir:

| | Qeyd | Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr | Əlaqəli və birgə müəssisələr |
|---|------|---|------------------------------|
| Ticarət debitor borclarının ümumi məbləği | 6 | 176,440 | 617,232 |
| Ticarət və digər debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar | 6 | (44,229) | - |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 8 | 176,935 | - |
| Depozit | 8,9 | 1,345,666 | - |
| ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları | | 435,441 | - |
| Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr | | 26,581 | - |
| Texizatçılara ödənişlər | | 6,040 | - |
| Birgə müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları | 18 | - | 280,259 |
| ABB-dən alınmış borc öhdəlikləri (3 faizdən 3.5 faizədək sabit faiz dərəcəsi və LIBOR üstə gəl 2 faizdən LIBOR üstə gəl 3.5 faizədək dəyişən faiz dərəcələri) | 20 | (1,734,303) | - |
| Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyindən alınmış borc öhdəlikləri | 20 | (34,025) | - |
| Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi vasitəsilə Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankından alınmış borc öhdəlikləri | 20 | (143,825) | - |
| Ticarət və digər kreditor borcları | | (93,872) | (418,536) |
| Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək məbləğlər | | (1,109,362) | - |
| Sair vergilər üzrə kreditor borcları | | (177,478) | - |
| Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları | | (88,913) | - |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar (Davamı)

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

| | Qeyd | Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr | Əlaqəli və birgə müəssisələr |
|--|------|---|------------------------------|
| Təbii qazın satışı | | 210,622 | - |
| Neft məhsullarının satışı | | 243,487 | 186,901 |
| Göstərilmiş xidmətlər | | 19,647 | 65,142 |
| Depozitlər üzrə faiz gəlirləri | 8,9 | 24,737 | - |
| Əlaqəli müəssisələrdən alınmış kreditlər üzrə faizlər | 18 | - | 11,590 |
| Mənfəət vergisi | 33 | (301,758) | - |
| Aksiz vergisi | 28 | (389,549) | - |
| Qiymət marjası üzrə vergi | 28 | (315,467) | - |
| Mədən vergisi | 29 | (121,583) | - |
| Sair vergilər | | (202,595) | - |
| Kommunal xərclər | | (65,972) | - |
| Sair əməliyyat xərcləri | | (62,227) | (655,721) |
| Sosial sığorta ayırımları | | (105,380) | - |
| Sosial xərclər | 27 | (454,297) | - |
| Nəqliyyat xərcləri | | (6,487) | (8) |
| Ekologiya xidmətləri və ətraf mühitin mühafizəsi | | (2,896) | (17,388) |
| Əsas vəsaitlər və mal-material ehtiyatlarının alınması | | (34,098) | (166,512) |
| Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər | 16 | - | 5,692 |
| Əlaqəli müəssisələrdən alınmış dividendlər | 17 | - | 57,748 |

31 dekabr 2009-cu il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda əks etdirilir:

| | Qeyd | Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr | Əlaqəli və birgə müəssisələr və əməliyyat şirkətləri |
|--|------|---|--|
| Debitor borclarının ümumi məbləği | 6 | 1,734,706 | 818,730 |
| Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar | 6 | (1,499,503) | - |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 8 | 185,093 | - |
| Depozit | 8,9 | 1,200,072 | - |
| ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları | | 307,078 | - |
| Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr | | 25,813 | - |
| Birgə müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları | 18 | - | 311,891 |
| ABB-dan alınmış borc öhdəlikləri (müqavilə üzrə faiz dərəcələri: LIBOR üstə gəl 2 faizdən LIBOR üstə gəl 3 faizədək) | 20 | (1,743,663) | - |
| Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi vasitəsilə Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankından alınmış borc öhdəlikləri | 20 | (132,403) | - |
| Ticarət və digər kreditör borcları | | (63,780) | (198,980) |
| Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək məbləğlər | | (1,098,830) | - |
| Sair vergilər üzrə kreditör borcları | | (187,295) | - |
| Mənfəət vergisi üzrə kreditör borcları | | (102,503) | - |

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə ARDNF-na ödəniləcək məbləğlər ARDNF adından satılan xam neftə görə kənar tərəflərdən Qrupa köçürülən vəsaitlər və xam neftin qiymətindəki fərqlərə görə vergilərdən ibarətdir (21-ci Qeydə bax).

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar (Davamı)

31 dekabr 2009-cu il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

| | Qeyd | Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr | Əlaqəli və birgə müəssisələr və əməliyyat şirkətləri |
|--|------|---|--|
| Təbii qazın satışı | | 298,809 | 25 |
| Neft məhsullarının satışı | | 231,336 | 85,178 |
| Göstərilmiş xidmətlər | | 29,094 | 39,480 |
| Depozitlər üzrə faiz gəlirləri | 8,9 | 21,951 | - |
| Əlaqəli müəssisələrdən alınmış kreditlər üzrə faizlər | 18 | - | 20,033 |
| Mənfəət vergisi | 33 | (361,123) | - |
| Aksiz vergisi | 28 | (362,209) | - |
| Qiymət marjası üzrə vergi | 28 | (196,268) | - |
| Mədən vergisi | 29 | (120,519) | - |
| Sair vergilər | | (104,537) | - |
| Kommunal xərclər | | (52,761) | (3,194) |
| Sair əməliyyat xərcləri | | (94,671) | (173,898) |
| Sosial sığorta ayırmaları | | (79,692) | - |
| Sosial xərclər | 27 | (318,298) | - |
| Nəqliyyat xərcləri | | (15,588) | - |
| Əsas vəsaitlər və mal-material ehtiyatlarının alınması | | (57,116) | (99,438) |
| Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər | 16 | - | (6,178) |
| Əlaqəli müəssisələrdən alınmış dividendlər | 17 | - | (58,481) |

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların aparılması şərtləri.

Hökumətə və hökumət nəzarəti altında olan təşkilatlara satışlar və onlardan satınalmalar Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tənzimlənən bazar qiymətləri ilə həyata keçirilir. Digər əlaqəli tərəflərə satışlar və onlardan satınalmalar bir birindən asılı olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri əsasında həyata keçirilir. İlin sonuna olan qalıqlar təminatlı deyildirlər və hesablaşmalar nağd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflər üzrə debitor və ya kreditor borcları üzrə heç bir zəmanət təqdim olunmamışdır. Əlavə olaraq Qeyd 18-də birgə müəssisədən alınmış zəmanət təsvir edilir.

8 Pul Vəsaitləri və Pul Vəsaitlərinin Ekvivalentləri

| | 2010 | 2009 |
|--|------------------|----------------|
| ABŞ dolları ilə bank qalıqları | 710,148 | 618,971 |
| AZN ilə bank qalıqları | 178,333 | 83,055 |
| YTL ilə bank qalıqları | 56,182 | 28,267 |
| Avro ilə bank qalıqları | 46,644 | 36,848 |
| Digər valyuta ilə bank qalıqları | 7,849 | 4,660 |
| Kassada olan pul vəsaitləri | 1,005 | 1,705 |
| Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 1,000,161 | 773,506 |

31 dekabr 2010-cu il tarixinə ABŞ dolları ilə bank qalıqlarına ABB-də müvafiq olaraq yerləşdirilmiş 240,513 AZN və 47,874 AZN (2009: müvafiq olaraq 214,469 AZN və 112,434 AZN) məbləğlərində iki tələbli depozitlər daxildirlər. 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində tamamlanan illər ərzində bu depozitlər, illik faiz dərəcəsi 0.5 faizdən 1.5 faizədək dəyişən bank marjası çıxılmaqla, overnəyət dərəcəyə əsaslanmışdır. Bundan əlavə, 31 dekabr 2010-cu il tarixinə ABŞ dolları ilə bank qalıqlarına ABB-də illik 2.85 faiz ilə yerləşdirilmiş 79,790 AZN (2009: sıfır) məbləğində tələbli depozit daxildir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə YTL ilə bank qalıqlarına Halkbank-da illik 8.2 faiz ilə yerləşdirilmiş bir aydan az ödəniş müddəti olan 42,663 AZN (2009: sıfır) məbləğində müddətli depozit daxildir.

Tələbli depozitlərin ilkin ödəmə müddəti üç aydan az olur. Bank hesablarında olan bütün qalıqlar və depozitlərin vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir.

8 Pul Vəsaitləri və Pul Vəsaitlərinin Ekvivalentləri (Davamı)

31 dekabr 2009-cu il tarixinə ABŞ dolları ilə bank qalıqlarına 23 dekabr 2005-ci il tarixində AZAÇG, BNP Paribas və Societe Generale ("SG") arasında imzalanmış müvafiq "Hesablar haqqında Saziş"ə və BNP Paribas ilə imzalanmış "Sindikallaşdırılmış Kredit Saziş"inə uyğun olaraq, Qrupun öz müştərilərindən Məsrf Neftinin (MN) satışı ilə bağlı əldə etdiyi vəsaitləri toplamaq üçün istifadə edilən BNP Paribas bankındakı 60,233 AZN məbləğində cari hesab daxildir. Həmin sazişin şərtlərinə uyğun olaraq, Qrupun BNP Paribas bankındakı cari hesabından ödənişlər əsasən Qrupun Azəri-Çıraq-Günəşli ("AÇG") HPBS-dəki iştirakçı payı ilə bağlı məsrəflərlə məhdudlaşır. Qeyd 20-yə baxın.

Bundan əlavə, 31 dekabr 2009-cu il tarixinə ABŞ dolları ilə bank qalıqlarına Qrupun birbaşa olaraq öz müştərilərindən Ehtiyat Mənfəət Neftinin ("EMN") (Qrupa aid olan gündə 7,000 barel mənfəət nefti) satışından əldə etdiyi vəsaitləri əks etdirən Lalaben LLC ("Lalaben") şirkətinin BNP Paribas bankındakı cari hesabındakı 14,673 AZN məbləğində vəsaitlər daxildir. Lalaben ilə imzalanmış "EMN Avans Ödənişi haqqında Saziş"ə uyğun olaraq, Qrup xam neftin satılmasından əldə edilən vəsaitləri Lalaben kreditini ödəmək üçün istifadə edir. Müvafiq sazişlərə uyğun olaraq Lalaben BNP Paribas bankındakı cari hesabında olan vəsaitlər mənfəət nefti tarifləri, əməliyyat xərcləri və mənfəət vergisinin ödənişləri ilə məhdudlaşır.

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Qrup BNP Paribas bankı və Lalaben-dən alınmış kreditləri tam ödəmişdir.

9 Məhdudiyət Qoyulmuş Pul Vəsaitləri və Depozitlər

Qısamüddətli məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər

| | 2010 | 2009 |
|---|----------------|---------------|
| ABB-də depozit hesabı – ABŞ dolları ilə | 578,478 | - |
| Əsas vəsaitlərin alınması üçün akkreditiv | 21,026 | 21,210 |
| Məhdudiyət qoyulmuş digər pul vəsaitləri | 18,289 | 32,634 |
| Cəmi qısamüddətli məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri və depozitlər | 617,793 | 53,844 |

Uzunmüddətli depozitlər

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu illər tarixlərində Qrupun 399,011 AZN və 873,169 AZN məbləğlərində uzunmüddətli depozitləri ABB-də olan müvafiq depozitlərdən ibarət idi.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə cəmi qısamüddətli və uzunmüddətli depozitlərə Qrupun 2008-ci və 2010-cu illərin may aylarında ABB-dən götürdüyü kredit vəsaitləri üzrə öhdəliklərin təminatı kimi ABB-də 977,489 AZN (2009: 873,169 AZN) məbləğində saxlanılan müddətli depozitlər daxildir (Qeyd 20). Bu depozitlər üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 1.5 faizdən 3.35 faizədək dəyişən marja təşkil edir. ABB-də yerləşdirilmiş depozitlərin ödəmə müddəti 27 iyul 2014-cü il tarixində başa çatır.

10 Ticarət və sair Debitor Borcları

| | 2010 | 2009 |
|---|------------------|------------------|
| Debitor borcları | 1,912,523 | 3,167,702 |
| Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyatı çıxılmaqla | (127,332) | (1,550,610) |
| Cəmi debitor borcları | 1,785,191 | 1,617,092 |
| Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV | 375,433 | 295,706 |
| Qabaqcadan ödəmələr | 138,405 | 97,005 |
| Neftin anderlifti üzrə debitor borcları | 16,566 | - |
| Sair vergilər üzrə debitor borcları | 89,442 | 19,890 |
| Sair debitor borcları | 54,049 | 131,540 |
| Dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla (sair debitor borcları) | (53,395) | (50,589) |
| Cəmi debitor borcları | 2,405,691 | 2,110,644 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

10 Ticarət və sair Debitor Borcları (Davamı)

Debitor borcları əsasən Qrupun müştərilərinə satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə alınacaq məbləğləri əks etdirir. Qrup aşağıda göstərilənlər istisna olmaqla təminat şəklində girov saxlamır.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə 1,656,439 AZN (2009: 1,580,660 AZN) məbləğində debitor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə alışlar üzrə əvəzləndirilməmiş ƏDV-ni əks etdirir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləndirilə bilər.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|---|------------------|------------------|
| 1 yanvar tarixinə | 1,601,199 | 2,462,576 |
| II ərzində ayrılmış əlavə ehtiyat | 60,543 | 297,022 |
| II ərzində ümitsiz borclar kimi silinmiş debitor borcları | (1,233,296) | (337,706) |
| Debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatının geri qaytarılması | (247,719) | (820,693) |
| 31 dekabr tarixinə | 180,727 | 1,601,199 |

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin müddət üzrə təhlili:

| | 2010 | 2009 |
|---|---------------|---------------|
| 1-30 gün vaxtı keçmiş | 18,356 | 1,675 |
| 1-3 ay vaxtı keçmiş | 2,813 | 2,118 |
| 3 aydan çox vaxtı keçmiş | 10,899 | 8,308 |
| Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları | 32,068 | 12,101 |

31 dekabr 2010-cu il tarixinə 32,068 AZN (2009: 12,101 AZN) məbləğində debitor borclarının vaxtı keçmişdir, lakin Qrup 28,790 AZN (2009: AZN 10,705) məbləğində zəmanət məktubları və akkreditivlər saxlamışdır.

11 Mal-Material Ehtiyatları

| | 2010 | 2009 |
|--------------------------------------|----------------|----------------|
| Xammal və ehtiyat hissələri | 469,201 | 441,955 |
| Hazır məhsul | 153,664 | 109,054 |
| Yolda olan mallar | 67,642 | 37,353 |
| Başə çatdırılmamış işlər | 56,027 | 55,606 |
| Xam neft | 53,142 | 51,151 |
| Sair | 8,896 | 12,339 |
| Cəmi mal-material ehtiyatları | 808,572 | 707,458 |

12 Sair Uzunmüddətli Aktivlər

31 dekabr 2010-cu il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 186,676 AZN (2009: 231,263 AZN) məbləğində əsas vəsaitlərin alınması üçün uzunmüddətli ödənişləri və 13,527 AZN (2009: 11,952 AZN) məbləğində maraqların ötürülməsi razılaşmasından irəli gələn debitor borclarını əks etdirir.

13 Sair Maliyyə Aktivləri

5 oktyabr 2009-cu il tarixində Palmali ilə imzalanmış kredit müqaviləsinə uyğun olaraq, Qrup 30 sentyabr 2013-cü il tarixinə qədər illik LIBOR üstə gəl 4 faiz dərəcəsi şərti ilə 75 milyon ABŞ dolları (59,843 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Kredit və əsas məbləğ hər rüb ödənilməlidir.

6 noyabr 2009-cu il tarixində Qrup kredit müqaviləsinə əlavə imzalamışdır. Bu əlavəyə əsasən kreditin məbləği 100 milyon ABŞ dollarına qədər (80,310 AZN) artırılmışdır. 30 mart 2010-cu il tarixində kreditin məbləği 120 milyon ABŞ dollarına (95,748 AZN) qədər artırılmışdır və kreditin ödəmə müddəti 30 sentyabr 2015-ci il tarixinədək uzadılmışdır.

31 dekabr 2010 və 2009-cu il tarixlərində Palmali-yə verilmiş kredit üzrə debitor borcunun balans dəyəri müvafiq olaraq 91,460 AZN və 81,246 AZN olmuşdur.

Qrup və Palmali-nin səhmdarları arasında 7 oktyabr 2009-cu il tarixində imzalanmış Səhmlərin Girovu haqqında Sazişə və Korporativ Zəmanətə uyğun olaraq qarşı tərəf 514 ümumi təsdiqlənmiş və buraxılmış səhmdən 340 səhmi və Palmali-dəki müvafiq iştirak payını yuxarıda qeyd olunan kredit müqaviləsinin yerinə yetirilməsinin təminatı kimi girov qoymuşdur. Bundan əlavə, xam neft və neft məhsullarının nəqli ilə bağlı 20 mart 2008-ci il tarixində Qrupun tömə müəssisələrindən biri ilə imzalanmış nəqliyyat xidmətləri üzrə müqaviləyə uyğun olaraq, Palmali əldə etdiyi və ya əldə edəcək ümumi gəlirlər və vəsaitlərdəki bütün hüquq və paylarını Qrupun xeyrinə girov qoymuşdur. Yuxarıda qeyd olunan girov müqavilələri Palmali-nin Qrup qarşısına öhdəliklərini tam yerinə yetirənədək qüvvədə qalacaqdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

14 Əsas Vəsaitlər

Əsas vəsaitlərin balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Binalar və tikililər | Neft və qaz əmlakı və avadanlılığı | Maşın və avadanlıqlar | Gəmilər | Digər | Başa çatdırıl- mamış işlər | Cəmi |
|---|-------------------------|--|--------------------------|------------------|------------------|-------------------------------|--------------------|
| İlkin dəyər: | | | | | | | |
| 1 yanvar 2009-cu il | 991,312 | 3,896,943 | 1,648,496 | 398,598 | 875,058 | 672,361 | 8,482,768 |
| Əlavələr | 14,678 | 456,593 | 91,245 | 25,304 | 38,791 | 566,912 | 1,193,523 |
| Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışırlar | 196,852 | 517,774 | 9,504 | - | 7,711 | 55,203 | 787,044 |
| Silinmələr | (47,305) | (25,693) | (26,316) | (97) | (4,618) | (66,630) | (170,659) |
| Köçürmələr | (107,929) | 401,240 | 43,652 | 81 | 7,955 | (344,999) | - |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | 5,240 | 2,676 | 9,363 | - | 6,188 | (6,525) | 16,942 |
| 31 dekabr 2009-cu il | 1,052,848 | 5,249,533 | 1,775,944 | 423,886 | 931,085 | 876,322 | 10,309,618 |
| Əlavələr | 45,463 | 588,916 | 80,955 | 34,515 | 127,264 | 732,500 | 1,609,613 |
| Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışırlar | 8,000 | 327 | 42,830 | - | 99 | 9,305 | 60,561 |
| Silinmələr | (1,438) | (186,556) | (16,033) | (2,234) | (8,365) | (122,525) | (337,151) |
| Köçürmələr | 62,949 | 297,032 | 89,609 | 61 | 8,755 | (458,406) | - |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | (3,232) | (83,794) | (35,141) | - | 51,108 | (4,758) | (75,817) |
| 31 dekabr 2010-cu il | 1,164,590 | 5,865,458 | 1,938,164 | 456,228 | 1,109,946 | 1,032,438 | 11,566,824 |
| Köhnəlmə və dəyərsizləşmə: | | | | | | | |
| 1 yanvar 2009 | (183,709) | (835,194) | (244,227) | (54,875) | (49,332) | (141,364) | (1,508,701) |
| İl üzrə köhnəlmə xərci | (67,311) | (385,466) | (153,575) | (28,456) | (28,013) | - | (662,821) |
| Silinmələr | 26,341 | 10,335 | 14,621 | 97 | 1,186 | 307 | 52,887 |
| Köçürmələr | 6,181 | (68,156) | 3,026 | (37) | (8,253) | 67,239 | - |
| Dəyərsizləşmə | (158) | (131,965) | 1,933 | (13,000) | - | (98,449) | (241,639) |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | (355) | (90) | (1,950) | - | (393) | - | (2,788) |
| 31 dekabr 2009-cu il | (219,011) | (1,410,536) | (380,172) | (96,271) | (84,805) | (172,267) | (2,363,062) |
| İl üzrə köhnəlmə xərci | (68,726) | (410,921) | (166,519) | (28,816) | (45,037) | - | (720,019) |
| Silinmələr | 3,429 | 79,744 | 10,340 | 1,002 | 5,582 | 11,822 | 111,919 |
| Köçürmələr | (723) | (83,374) | (2,617) | - | (2,596) | 89,310 | - |
| Dəyərsizləşmə | - | (190,133) | (1,924) | - | - | (167,990) | (360,047) |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | 299 | 2,437 | 5,939 | - | 334 | 3 | 9,012 |
| 31 dekabr 2010-cu il | (284,732) | (2,012,783) | (534,953) | (124,085) | (126,522) | (239,122) | (3,322,197) |
| Xalis qalıq dəyəri: | | | | | | | |
| 31 dekabr 2010-cu il | 879,858 | 3,852,675 | 1,403,211 | 332,143 | 983,424 | 793,316 | 8,244,627 |
| 31 dekabr 2009-cu il | 833,837 | 3,838,997 | 1,395,772 | 327,615 | 846,280 | 704,055 | 7,946,556 |
| 1 yanvar 2009-cu il | 807,603 | 3,061,749 | 1,404,269 | 343,723 | 825,726 | 530,997 | 6,974,067 |

31 dekabr 2010-cu il tarixinə silinmiş əsas vəsaitlərə Dövlət tərəfindən təsdiqlənmiş sosial proqram çərçivəsində dövlət müəssisələrinin balansına köçürülmüş xalis qalıq dəyəri 54,049 AZN olan (2009: 43,451 AZN) aktivlər daxildir. Bu məbləğ dövlətə ödənişlər kimi uçota alınmışdır (Qeyd 27). Aktivlərin həmin il ərzində tikilməsinə/əldə edilməsinə və dövlət müəssisələrinin balansına keçirilməsinə görə rəhbərlik hesab edir ki, həmin aktivlərin dövlət müəssisələrinin balansına keçirilmə tarixində ədalətli dəyəri təxminən tikinti/alışın dəyərinə bərabərdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

14 Əsas Vəsaitlər (Davamı)

Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışı 2 aprel 2010-cu il tarixində Azərikimya SC-nin və 25 fevral 2010-cu il tarixində SOCAR Bosphorus Energy şirkətinin alışı nəticəsində əldə edilmiş müvafiq olaraq 48,316 AZN və 12,245 AZN məbləğində əsas vəsaitləri əks etdirir (Qeyd 36).

15 Qeyri-Maddi Aktivlər, Qudvildən başqa

31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il üzrə, qudvil istisna olmaqla, qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti və müvafiq yığılmış amortizasiya aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları | Sudan istifadə hüquqları | Ticarət adı | Müştəri ilə münasibətlər | Sair qeyri-maddi aktivlər | Cəmi |
|---------------------------------------|--|--------------------------|---------------|--------------------------|---------------------------|-----------------|
| İlkin dəyər: | | | | | | |
| 1 yanvar 2009-cu il | 167,381 | 200,794 | 38,339 | 101,766 | 13,813 | 522,093 |
| Əlavələr | - | - | - | - | 20,151 | 20,151 |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | 1,351 | 1,630 | 335 | 755 | 16 | 4,087 |
| 31 dekabr 2009-cu il | 168,732 | 202,424 | 38,674 | 102,521 | 33,980 | 546,331 |
| Əlavələr | - | - | - | - | 10,577 | 10,577 |
| Silinmələr | - | - | - | - | (8) | (8) |
| Hesabat valyutasına çevrilmə | (5,237) | (6,310) | (1,281) | (2,973) | (189) | (15,990) |
| 31 dekabr 2010-cu il | 163,495 | 196,114 | 37,393 | 99,548 | 44,360 | 540,910 |
| Amortizasiya və dəyərsizləşmə: | | | | | | |
| 1 yanvar 2009-cu il | (2,578) | (2,874) | - | (3,106) | (2,792) | (11,350) |
| İl üzrə amortizasiya xərci | (3,769) | (4,203) | - | (3,770) | (2,002) | (13,744) |
| 31 dekabr 2009-cu il | (6,347) | (7,077) | - | (6,876) | (4,794) | (25,094) |
| İl üzrə amortizasiya xərci | (3,869) | (4,383) | - | (4,662) | (3,092) | (16,006) |
| Silinmələr | - | - | - | - | 3 | 3 |
| 31 dekabr 2010-cu il | (10,216) | (11,460) | - | (11,538) | (7,883) | (41,097) |
| Xalis qalıq dəyəri: | | | | | | |
| 31 dekabr 2010-cu il | 153,279 | 184,654 | 37,393 | 88,010 | 36,477 | 499,813 |
| 31 dekabr 2009-cu il | 162,385 | 195,347 | 38,674 | 95,645 | 29,186 | 521,237 |
| 1 yanvar 2009-cu il | 164,803 | 197,920 | 38,339 | 98,660 | 11,021 | 510,743 |

31 dekabr 2010-cu il tarixində qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərində 2008-ci ilin may ayında müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alınmış 37,393 AZN (2009: 38,674 AZN) məbləğində Petkim ticarət nişanı daxildir (Qeyd 26). 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Petkim ticarət nişanının balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri royalti yanaşmasından kənarlaşma tətbiq etməməklə müəyyən edilmişdir. Bu metodologiyayı tətbiq etmək üçün Qrup ticarət nişanının dəyərini onun Petkim şirkətinə aid olmasına görə qənaət edilmiş royaltilərin kapitalaşdırılması yolu ilə hesablanmışdır. Hesablama zamanı 0.2 faiz royalti dərəcəsi istifadə edilmişdir və dəyərsizləşmənin yoxlanması zamanı WACC-a əsasən 11 il üçün 10.6 faizlik diskont dərəcəsi tətbiq edilmişdir. Aparılmış yoxlamanın nəticəsində Petkim ticarət nişanı üzrə dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15 Qeyri-Maddi Aktivlər (Davamı)

2010-cu il ərzində uçota alınmış 16,006 AZN (2009: 13,744 AZN) məbləğində cəmi amortizasiya xərcləri 7,474 AZN məbləğində (2009: 6,910 AZN) satışların maya dəyərində, 5,300 AZN məbləğində (2009: 4,395 AZN) marketing, satış və paylaşdırma xərclərinə və 3,232 AZN məbləğində (2009: 2,439 AZN) ümumi və inzibati xərclərə bölüşdürülmüşdür.

16 Birgə Müəssisələrə İnvestisiyalar

Qrupun birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşlarının balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|----------------|----------------|
| 1 yanvar 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 103,061 | 113,685 |
| Birgə müəssisələrə investisiyalara əlavələr | | 104,113 | 18,920 |
| Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay | | 6,390 | (12,887) |
| Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər | 7 | (5,692) | (6,178) |
| Birgə müəssisələrdən debitor borcları ilə əvəzləndirilmiş zərər | | - | 18,788 |
| Birgə müəssisələrin uçotdan silinməsi | | - | (39,114) |
| Mezənnə fərqləri | | 154 | (78) |
| Sair | | 40,844 | 9,925 |
| 31 dekabr 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 248,870 | 103,061 |

1 iyul 2009-cu il tarixində Caspian Drilling Company ("CDC") şirkəti digər investorumun sahib olduğu səhmlərin 45 faizini almışdır və Qrup faktiki olaraq ARNDŞ əsas səhmdarına çevrilmişdir. Müvafiq olaraq CDC 1 iyul 2009-cu il tarixindən etibarən törəmə müəssisə kimi təsnifləşdirilmişdir. 2009-cu ilin oktyabr ayında Anshad Petrol və Shirvan Oil şirkətləri bağlanmışdır. 2010-cu ildə Caspian Offshore Fabricators şirkəti ləğv edilmişdir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

| Adı | Cari aktivlər | Uzunmüddətli aktivlər | Cari öhdəliklər | Uzunmüddətli öhdəliklər | Gəlir | Mənfəət/ (zərər) | İştirak payı (%) | Təsis edildiyi ölkə |
|-----------------------------|----------------|-----------------------|------------------|-------------------------|----------------|------------------|------------------|---------------------|
| Carlina | 61,573 | 137,596 | (147,181) | (227,983) | 32,835 | (53,373) | 51% | Virciniya adaları |
| Azgerneft | 18,365 | 22,644 | (19,799) | - | 26,640 | 6,692 | 40% | Azərbaycan |
| Azeri Fugro | 406 | 112 | (339) | (37) | 551 | (255) | 60% | Azərbaycan |
| Azfen | 16,575 | 6,340 | (9,072) | - | 36,008 | 207 | 60% | Azərbaycan |
| Bosshelf LLC | 13,788 | 460 | (13,766) | (74) | 34,297 | 204 | 50% | Azərbaycan |
| Azturqaz | 297 | 872 | (953) | - | 594 | (171) | 50% | Azərbaycan |
| Azeri M.I. Drilling Fluids | 51,407 | 3,614 | (41,463) | - | 95,812 | 10,419 | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR – KPŞ | 555 | 620 | (1,107) | - | 3,442 | - | 50% | Azərbaycan |
| Oil and Gas Proservice | 4,390 | 132 | (763) | (613) | 3,424 | 1,316 | 30% | Azərbaycan |
| Ekol Mühəndislik Xidmətləri | 3,727 | 11,460 | (6,856) | (287) | 14,736 | (99) | 51% | Azərbaycan |
| Caspian Shipyard Company | 13,517 | 1,450 | (259) | - | 17,501 | 1,974 | 20% | Azərbaycan |
| SOCAR Petroleum QSC | 13,098 | 47,899 | (5,551) | (34,569) | 185,856 | 136 | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR-UGE | 422 | 13,023 | (1,445) | - | - | (1,756) | 97% | Azərbaycan |
| SOCAR Umid | 2,028 | 129,629 | (18,123) | - | - | - | 80% | Azərbaycan |
| Sarmatia | 1,224 | - | (15) | - | 70 | (275) | 25% | Polşa |
| SOCAR Bağlan LLC | 5,984 | 2,820 | (522) | (8,868) | - | (687) | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR AQŞ | 226,638 | 3,542 | (38,590) | (46,308) | 144,028 | 71,396 | 51% | Azərbaycan |
| Cəmi | 433,994 | 382,213 | (305,804) | (318,739) | 595,794 | 35,728 | | |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Birgə Müəssisələrə Investisiyalar (Davamı)

31 dekabr 2009-cu il tarixinə Qrupun birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

| Adı | Cari aktivlər | Uzun-müddətli aktivlər | Cari öhdəliklər | Uzun-müddətli öhdəliklər | Gəlir | Mənfəət/ (zərər) | İştirak payı (%) | Təsis edildiyi ölkə |
|------------------------------|----------------|------------------------|------------------|--------------------------|----------------|------------------|------------------|-------------------------------|
| Carlina | 15,109 | 200,615 | (112,841) | (262,150) | 18,812 | (36,842) | 51% | Virciniya adaları (Britaniya) |
| Azgerneft | 15,520 | 18,023 | (11,920) | - | 18,530 | 3,080 | 40% | Azərbaycan |
| Azeri Fugro | 760 | 42 | (404) | - | 886 | (18) | 60% | Azərbaycan |
| Azfen | 20,703 | 3,581 | (10,644) | - | 25,371 | 128 | 60% | Azərbaycan |
| Bosshelf LLC | 8,217 | 404 | (8,379) | (38) | 9,576 | 54 | 50% | Azərbaycan |
| Azturqaz | 380 | 859 | (827) | - | 732 | (129) | 50% | Azərbaycan |
| Caspian Offshore Fabricators | 1,120 | 17 | (104) | - | 571 | (15) | 50% | Azərbaycan |
| Azeri M.I. Drilling Fluids | 40,883 | 2,938 | (33,541) | - | 68,215 | 6,654 | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR – KPŞ | 324 | 289 | (545) | - | 3,269 | (37) | 50% | Azərbaycan |
| Oil and Gas Proservice | 2,194 | 222 | (133) | (80) | 3,244 | 1,509 | 30% | Azərbaycan |
| Ekol Mühəndislik Xidmətləri | 4,462 | 7,156 | (8,608) | - | 9,509 | 278 | 51% | Azərbaycan |
| Caspian Shipyard Company | 17,774 | 2,201 | (721) | - | 52,812 | 10,556 | 20% | Azərbaycan |
| Energy Solutions Group | 59 | 3 | (507) | - | - | (15) | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR Petroleum QSC | 9,965 | 24,773 | (13,997) | - | 81,928 | 144 | 51% | Azərbaycan |
| SOCAR-UGE | 124 | 12,605 | (242) | - | - | (1,405) | 97% | Azərbaycan |
| SOCAR Umid | 1,848 | 8,505 | (2,165) | - | - | (204) | 80% | Azərbaycan |
| Sarmatia | 451 | - | (290) | - | 79 | (1,524) | 25% | Polşa |
| SOCAR AQŞ | 111,366 | 2,783 | (20,851) | (19,411) | 118,468 | 46,530 | 51% | Azərbaycan |
| Cəmi | 251,259 | 285,016 | (226,719) | (281,679) | 412,002 | 28,744 | | |

2010-cu ilin mart ayında Qrup SOCAR CSCR birgə müəssisəsinin yaradılması məqsədilə digər iştirakçı ilə birgə sənəd imzalamışdır. Müəssisənin məcmu kapitalı 0.1 AZN, Qrupun iştirak payı isə 51 faiz təşkil edir. Müəssisə 2011-ci ilin aprel ayında yaradılmışdır. 2010-cu ildə bu müəssisə hər hansı əməliyyat həyata keçirməmişdir.

2010-cu ilin iyun ayında Qrup SOCAR CAPE birgə müəssisəsinin yaradılması məqsədilə digər iştirakçı ilə birgə sənəd imzalamışdır. Müəssisənin məcmu kapitalı 100 AZN, Qrupun iştirak payı isə 51 faiz təşkil edir. 2010-cu ildə bu müəssisə hər hansı əməliyyat həyata keçirməmişdir.

2010-cu ilin sentyabr ayında Qrup AGRI LNG Project birgə müəssisəsinin yaradılması məqsədilə digər iştirakçı ilə birgə sənəd imzalamışdır. Müəssisənin məcmu kapitalı 76 AZN, Qrupun iştirak payı isə 33.33 faiz təşkil edir. 2010-cu ildə bu müəssisə hər hansı əməliyyat həyata keçirməmişdir.

31 dekabr 2010 və 2009-cu il tarixlərinə Qrupun Carlina və Energy Solutions Group birgə müəssisələrinə investisiya qoyuluşlarının balans dəyəri sifirə bərabərdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun Carlina-nın uçota alınmamış zərərlərində payı həmin şirkətdəki investisiya payından artıq olmuşdur və 74,041 AZN (2009: 46,821 AZN) təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Əlaqəli Müəssisələrə Investisiyalar

Qrupun əlaqəli müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarının balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|--|------|----------------|----------------|
| 1 yanvar 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 315,353 | 292,732 |
| Əlaqəli müəssisələrə investisiyaların dəyəri | | 3,829 | 301 |
| Əlaqəli müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay | | 99,080 | 89,854 |
| Əlaqəli müəssisələrdən alınmış dividendlər | 7 | (57,748) | (58,481) |
| Əlaqəli müəssisələrin uçotdan silinməsi | | (902) | (948) |
| Məzənnə fərqləri | | (8,527) | (8,105) |
| 31 dekabr 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 351,085 | 315,353 |

2010-cu ildə SOCAR Rodan və SOCAR ASM müəssisələri ləğv edilmişlər.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun əsas əlaqəli müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

| Adı | Cəmi aktivlər | Cəmi öhdəliklər | Gəlir | Mənfəət/ (zərər) | İştirak payı (%) | Təsis edildiyi ölkə |
|---|------------------|--------------------|-------------------|------------------|------------------|---------------------|
| Azərbaycan BTC MMC | 764,572 | (535,896) | 273,569 | 240,480 | 23% | Kayman adaları |
| Caspian Geophysical | 4,544 | (80) | 6,123 | (1,351) | 45% | Azərbaycan |
| AzLab | 918 | (2) | 733 | 61 | 50% | Azərbaycan |
| Azeri Drilling Company | 11,523 | (89) | 20,037 | 7,890 | 35% | Azərbaycan |
| Azerbaijan John Brown | 128 | (2) | 414 | 16 | 40% | Azərbaycan |
| Cross Caspian Oil and Gas Logistics | 12,788 | (100) | 108,224 | 126 | 34% | Azərbaycan |
| SOCAR – ASM | 4,305 | (85) | 14,750 | 2,344 | 30% | Azərbaycan |
| Ateşgah Sığorta Şirkəti | 20,465 | (3,699) | 16,734 | 326 | 10% | Azərbaycan |
| Caspian Pipe Coatings MMC | 7,712 | (10) | 3,024 | 47 | 50% | Azərbaycan |
| Supra Holding | 2,442,178 | (10,211) | 15,775,048 | 68,290 | 50% | Malta |
| Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti | 1,054,694 | (997,512) | 169,213 | 60,475 | 10% | Kayman adaları |
| Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti Holding Şirkəti | 19,820 | (19,189) | 1,209 | 1,176 | 10% | Kayman adaları |
| Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti | 68,193 | (68,181) | 145,967 | - | 8% | Kayman adaları |
| Cəmi | 4,411,840 | (1,635,056) | 16,535,045 | 379,880 | | |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Əlaqəli Müəssisələrə Investisiyalar (Davamı)

31 dekabr 2009-cu il tarixinə Qrupun əsas əlaqəli müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən ümumi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıda əks etdirilir:

| Adı | Cəmi aktivlər | Cəmi öhdəliklər | Gəlir | Mənfəət/ (zərər) | İştirak payı (%) | Təsis edildiyi ölkə |
|---|------------------|--------------------|------------------|------------------|------------------|---------------------|
| Azərbaycan BTC MMC | 710,130 | (52,815) | 266,223 | 241,033 | 23% | Kayman adaları |
| Caspian Geophysical | 3,923 | (1,926) | 8,891 | 1,916 | 45% | Azərbaycan |
| AzLab | 914 | (237) | 741 | 154 | 50% | Azərbaycan |
| Azerbaijan John Brown | 65 | (8) | 236 | (39) | 40% | Azərbaycan |
| Cross Caspian Oil and Gas Logistics | 5,290 | (5,208) | 65,493 | (176) | 34% | Azərbaycan |
| SOCAR – ASM | 8,353 | (7,814) | 30,309 | 118 | 30% | Azərbaycan |
| Ateşgah Sığorta Şirkəti | 18,646 | (11,905) | 14,359 | 870 | 10% | Azərbaycan |
| Caspian Pipe Coatings MMC | 7,482 | (677) | 795 | (2,232) | 50% | Azərbaycan |
| Supra Holding | 1,489,456 | (1,387,350) | 8,359,374 | 49,777 | 50% | Malta |
| Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti | 1,096,686 | (66,891) | 169,173 | 107,986 | 9.8% | Kayman adaları |
| Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti Holding Şirkəti | 21,091 | (614) | 1,403 | 1,370 | 10% | Kayman adaları |
| Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti | 9,396 | (9,383) | 50,013 | - | 8% | Kayman adaları |
| Cəmi | 3,371,432 | (1,544,828) | 8,967,010 | 400,777 | | |

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə Qrupun Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkətində ("AQTŞ") 8 faiz iştirak payı olmuşdur. AQTŞ Azərbaycan Respublikası Yanacaq və Energetika Nazirliyi və Qrupun 10 faiz iştirak payı olan Xəzər Dənizində Qaz Yatağının Kəşfiyyatı, İşlənməsi və Hasilatı ilə bağlı Şah Dəniz Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişin ("Şah Dəniz HPBS") podratçı şirkətləri ilə birlikdə yaradılmışdır. AQTŞ Şah Dəniz yatağındakı qazın satışı ilə bağlı marketing, mühasibat uçotu, billing, ödəniş və digər inzibati fəaliyyət haqqında hesabatların hazırlanması üçün yaradılmışdır və mənfəət götürmədən/zərəre düşmədən fəaliyyət göstərir. Qrup AQTŞ üzərində əhəmiyyətli təsire malikdir.

18 Birgə Müəssisələrdən Kredit üzrə Debitor Borcları

Birgə müəssisələrdən kredit üzrə debitor borcları SOCAR Petroleum və Carlina-ya verilmiş kreditlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Carlina-nın debitor borcunun balans dəyəri 263,235 AZN (2009: 303,142 AZN) təşkil etmişdir. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi hər rüb ödənilməsi şərti ilə LIBOR üstə gəl 2.5 faiz təşkil edir. Kreditin son ödəmə müddəti 28 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatır. Carlina-nın səhmdarları ilə AzaÇG arasında imzalanmış 28 dekabr 2006-cı il tarixli "Səhmlərin Girovu və Saxlanması haqqında Saziş"ə və 12 aprel 2007-ci il tarixli "Səhmlərin Təminat kimi verilməsi və Saxlanması haqqında Saziş"ə uyğun olaraq, Carlina-nın səhmdarları Carlina tərəfindən əldə edilmiş və ya əldə ediləcək bütün gəlir və vəsaitlərdə bütün hüquq və paylarını və Carlina-dakı bütün səhmlərini və kapital paylarını AzaÇG-nin xeyrinə girov qoymuşlar. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, həmin girovun dəyəri bu debitor borclarının balans dəyəri üçün kifayət qədər təminat yaradır.

Kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq, rübün sonunda Carlina hesablanmış faizi vaxtında ödəyə bilmədikdə, LIBOR üstə gəl 4.5 defolt faizi hesablanır. 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində başa çatan illər üzrə hesablanmış faiz gəlirləri, müvafiq olaraq, 11,590 AZN və 20,033 AZN təşkil etmişdir.

18 Birgə Müəssisələrdən Kredit üzrə Debitor Borcları (Davamı)

31 dekabr 2010 və 2009-cu il tarixlərinə Carlina-nın debitor borcu üzrə Qrupa heç bir faiz ödənilmədiyinə görə həmin debitor borcunun vaxtı keçmişdir. Nəticədə, 2010-cu və 2009-cu illər ərzində əsas məbləğin ödənilməmiş hissəsi üzrə LIBOR üstə gəl 4.5 defolt faizi hesablanmışdır. 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə vaxtı ötmüş debitor borclarının məbləğləri 64,504 AZN və 52,914 AZN təşkil etmişdir. Qeyd 37-də Carlina ilə bağlı hesabat tarixindən sonra baş verilən hadisələr təsvir edilir. 2010-cu ildə Qrup bu debitor borcu ilə əlaqədar 95,748 AZN (2009: sıfır) məbləğində dəyərsizləşmə ehtiyatı tanımışdır.

SOCAR Petroleum şirkətindən 17,024 AZN məbləğində (2009: 8,749 AZN) kredit üzrə debitor borcu tələb əsaslıdır və faizsizdir.

19 Kreditor Borcları

| | 2010 | 2009 |
|---------------------------------------|------------------|------------------|
| Kreditor borcları | 2,191,712 | 1,604,814 |
| Hesablanmış öhdəliklər | 111,272 | 289,195 |
| Sair kreditor borcları | 15,965 | - |
| Cəmi maliyyə kreditor borcları | 2,318,949 | 1,894,009 |
| Neftin overlifti üzrə öhdəliklər | 39,796 | 120,453 |
| Müştərilərdən alınmış avanslar | 48,163 | 31,603 |
| İşçilərə ödəniləcək məbləğlər | 38,921 | 41,690 |
| Cəmi kreditor borcları | 2,445,829 | 2,087,755 |

31 dekabr 2010-cu il tarixinə 1,670,226 AZN (2009: 1,513,741 AZN) məbləğində kreditor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur. Kreditor borclarına əsasən Qrupun təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş qazma, nəqlətmə və kommunal xidmətlər ilə bağlı ödəniləcək vəsaitlər daxildir.

Hesablanmış öhdəliklər AÇG və Şah Dəniz HPBS-in operatoru tərəfindən hazırlanmış hesabatlarda göstərilən hesablanmış müvafiq öhdəliklərdə Qrupun payını əks etdirir.

Neftin overlifti üzrə öhdəliklər Qrupun AÇG və Şah Dəniz HPBS-dəki iştirakçı payından artıq əldə edilmiş neftdən ibarətdir və Qrupun gələcək hasilatındakı paylarından fiziki ötürüləcək nefti əks etdirir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20 Borc Öhdəlikləri

| | 2010 | 2009 |
|--|------------------|------------------|
| Qısamüddətli borc öhdəlikləri | | |
| ABB-dan alınmış kredit vəsaiti | 585,353 | 16,065 |
| Deutsche Bank-dan alınmış kredit vəsaiti | 77,962 | 64,248 |
| Xalqbankdan alınmış kredit vəsaiti | 50,000 | 93,002 |
| Akbank T.A.Ş-dən alınmış kredit vəsaiti | 27,807 | 28,010 |
| Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti | 21,800 | - |
| Türkiye Garanti Bankası A. Ş-dən alınmış kredit vəsaiti | 15,890 | 16,005 |
| Bank of Georgia-dan alınmış kredit vəsaiti | 14,014 | - |
| Yaponiya İxrac-İdخال Bankından alınmış kredit vəsaiti | 4,483 | - |
| Sair qısamüddətli borc öhdəlikləri | 12,246 | 6,883 |
| Hesablanmış ödeniləcək faizlər | 15,553 | 16,773 |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi | 171,724 | 147,094 |
| Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi | 996,832 | 388,080 |
| Uzunmüddətli borc öhdəlikləri | | |
| ABB-dan alınmış kredit vəsaiti | 1,148,950 | 1,727,598 |
| Akbank T.A.Ş./Türkiye Garanti Bankası A. Ş-dən alınmış kredit vəsaiti | 500,528 | 500,175 |
| BNP Paribas-dan alınmış kredit vəsaiti | 152,852 | - |
| Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankından (YBƏB) alınmış kredit vəsaiti | 143,825 | 132,403 |
| Yapı Kredi Bankdan alınmış kredit vəsaiti | 111,048 | - |
| ABN Amro/Citibank-dan alınmış kredit vəsaiti | - | 163,297 |
| West LB-dən alınmış kredit vəsaiti | 58,626 | - |
| Natixis S.A.-dan alınmış kredit vəsaiti | 56,484 | 24,093 |
| Societe Generale-dan alınmış kredit vəsaiti | 39,096 | - |
| Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti | 12,225 | - |
| Lalaben-dən alınmış kredit vəsaiti | - | 49,454 |
| Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından (BIA) alınmış kredit vəsaiti | 5,251 | 6,926 |
| Sair uzunmüddətli borc öhdəlikləri | 5,683 | 7,042 |
| <i>Çıxılsın:</i> | | |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi | (171,724) | (147,094) |
| Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri | 2,062,844 | 2,463,894 |
| Cəmi borc öhdəlikləri | 3,059,676 | 2,851,974 |

Deutsche Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 29 oktyabr 2009-cu il tarixində Deutsche Bank Qrupa 12 ay müddətinə 80,000 min ABŞ dolları (64,000 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 2 faiz təşkil edir. 2010-cu ilin oktyabr ayında Qrup krediti tam olaraq ödəmiş və həmin bankla 12 ay müddətinə yeni kredit sazişini imzalamışdır. Bu kreditin cəmi məbləği 100,000 min ABŞ dolları (79,790 AZN), illik faiz dərəcəsi isə LIBOR üstə gəl 1.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 77,962 AZN (2009: 64,248 AZN) təşkil etmişdir.

20 Borc Öhdəlikləri (Davamı)

ABB-dən alınmış kredit vəsaitləri. 21 may 2007-ci il tarixində ABB Qrupa 21 may 2010-cu il tarixində 36 ay müddətinə 50,000 min ABŞ dolları (39,895 AZN) limitində kredit xətti ayırmışdır. Bu kredit xətti üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 2 faiz təşkil etmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir.

24 oktyabr 2007-ci il tarixində ABB Qrupa 24 oktyabr 2010-cu il tarixində 36 ay müddətinə 60,000 ABŞ dolları (47,874 AZN) limitində kredit xətti ayırmışdır. Bu kredit xətti üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3 faiz təşkil etmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə istifadə olunmuş kredit vəsaitləri Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir.

6 dekabr 2007-ci il tarixində ABB Qrupa 6 dekabr 2010-cu il tarixində 36 ay müddətinə ümumi məbləği 40,000 ABŞ dolları (31,196 AZN) həcmində əlavə kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3 faiz təşkil etmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə kredit Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir.

22 may 2008-ci il tarixində ABB Qrupa 22 may 2011-ci il tarixində 36 ay müddətinə 665 milyon ABŞ dolları (530,604 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 2 faiz təşkil edir. Həmin kredit üçün təminat şəklində ABB-də 665 milyon ABŞ dolları (530,604 AZN) məbləğində xüsusi depozit yerləşdirilmişdir (Qeyd 9). 31 dekabr 2010-cu il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 528,335 AZN (2008: 532,186 AZN) təşkil etmişdir.

29 dekabr 2008-ci il tarixindən 30 sentyabr 2009-cu il tarixinə qədər dövr ərzində Qrupun törəmə müəssisəsi olan Azərikimya SC-nin Qrup tərəfindən alınmasından əvvəl Qrup ABB-dən ümumi məbləği 39,000 AZN olan bir neçə kredit almışdır. Qrup ilə birləşmədən sonra bu kreditlərin şərtləri ABB ilə yenidən müzakirə edilmişdir. Yenidən baxılmış şərtlərə uyğun olaraq kreditlərin ödəmə müddəti 16 may 2011-ci il tarixində başa çatır və illik faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə həmin kreditlərin cəmi balans dəyəri 38,400 AZN təşkil etmişdir.

21 iyul 2009-cu il tarixində ABB Qrupa 2016-cı ilin iyul ayınadək Qrupun mövcud borclarının yenidən maliyyələşdirilməsi və investisiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi məqsədilə 84 ay müddətinə 750 milyon AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 750,000 AZN (2009: 750,000 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 125,000 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

27 iyul 2009-cu il tarixində Qrup ABB-dən 22 iyul 2014-cü il tarixində 3.5 sabit faiz dərəcəsi ilə 420,000 min ABŞ dolları (337,302 AZN) məbləğində yeni kredit almışdır. 2009-cu il ərzində Qrup, bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar hesabına Viani şirkətinə olan 227 milyon ABŞ dolları (182,304 AZN) məbləğində borcunu ödəmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 335,118 AZN (2009: 337,302 AZN) təşkil etmişdir. Bu borc öhdəliyinə ABB-də yerləşdirilmiş 420 milyon ABŞ dolları (335,118 AZN) məbləğində xüsusi nağd depozitlə təminat verilmişdir (Qeyd 9).

20 may 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 20 may 2013-cü il tarixində 3.5 faiz dərəcəsi ilə 80,000 min ABŞ dolları (64,288 AZN) məbləğində yeni kredit almışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 63,832 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir. Bu borc öhdəliyinə ABB-də yerləşdirilmiş 80 milyon ABŞ dolları (63,832 AZN) məbləğində xüsusi nağd depozitlə təminat verilmişdir (Qeyd 9).

1 iyul 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 2011-ci ilin aprel ayına qədər 1.65 faiz dərəcəsi ilə 20,000 min ABŞ dolları (15,958 AZN) məbləğində yeni kredit almışdır. Bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar Azərbaycan Respublikasında qazlaşdırma proqramının tətbiqinə yönəldilmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 10,639 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir. Bu borc öhdəliyinə ABB-də yerləşdirilmiş 20 milyon ABŞ dolları (16,019 AZN) məbləğində xüsusi nağd depozitlə təminat verilmişdir (Qeyd 9).

4 avqust 2010-cu il tarixində Qrup ABB-dən 4 aprel 2011-ci il tarixində 14 faiz dərəcəsi ilə 30 milyon ABŞ dolları (23,937 AZN) məbləğində yeni kredit almışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 7,979 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

20 Borc Öhdəlikləri (Davamı)

14 may 2010-cu il tarixində ABB Qrupa 40 milyon ABŞ dolları (31,916 AZN) məbləğində kredit xətti ayırmışdır. Bu kredit xəttinə Qrupun ABB-də olan 40 milyon ABŞ dolları (31,916 AZN) məbləğində depozitlə təminat verilmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrup bu kredit xəttindən istifadə etməmişdir.

Akbank T.A.Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 4 dekabr 2009-cu il tarixində Akbank T.A.Ş Qrupa 6 aprel 2011-ci il tarixində ödənilmək şərti ilə 35,000 min ABŞ dolları (27,927 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 2.1 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 27,807 AZN (2009: 28,010 AZN) təşkil etmişdir.

Akbank T.A.Ş./Türkiyə Garanti Bankası A.Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 2008-ci ilin may ayında Qrup aparıcı kreditorlar qismində çıxış edən Türkiyə Garanti Bankası A.Ş. və Akbank T.A.Ş.-dən ümumi həcmi 625 milyon ABŞ dolları təşkil edən sindikatlaşdırılmış kredit vəsaiti almışdır. 2008-ci ilin may ayından 2012-ci ilin may ayınadək bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3 faiz, 2012-ci ilin may ayından 2017-ci ilin may ayınadək isə LIBOR üstə gəl 4 faiz təşkil edir. Kreditin 2011-ci ildən başlayaraq əvvəlcədən müəyyən edilmiş 7 (yeddi) illik hissələrlə geri qaytarılması nəzərdə tutulur. Kreditin ödəmə müddəti 30 iyun 2017-ci il tarixində başa çatır. Bu kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq, borc öhdəlikləri Qrupa Petkim Şirkətinin alınmasının maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir (Qeyd 26). Qrup Petkim şirkətinin səsvermə hüquqlu səhmlərinin 51 faizinə sahib olan STEAŞ töremə müəssisəsindəki 99.75 faizlik iştirak payını bu kredit əvəzinə girov qoymuşdur. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 500,528 AZN (2009: 500,175) təşkil etmişdir ki, bunun da 16,585 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

Türkiyə Garanti Bankası A. Ş.-dən alınmış kredit vəsaiti. 4 dekabr 2009-cu il tarixində Türkiyə Garanti Bankası A. Ş Qrupa 4 aprel 2011-ci il tarixində ödənilmək şərti ilə 20,000 min ABŞ dolları (16,005 AZN) məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 1.95 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 15,890 AZN (2009: 16,005 AZN) təşkil etmişdir.

ABN Amro/Citibank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2008-ci ilin fevral ayında Qrup ilə ABN AMRO Bank N. V London filialı və Citibank N.A London filialının başçılığı ilə xarici banklar sindikası arasında 610 milyon ABŞ dolları (486,719 AZN) həcmində kreditin ayrılmasına dair kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 1.75 faiz təşkil edir və 2010-cu ilin fevral ayından başlayaraq kreditin üç yarım illik hissələrlə geri qaytarılması nəzərdə tutulur. Kreditin ödəmə müddəti 1 aprel 2011-ci il tarixində başa çatır. Bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar Petkim şirkətinin alınmasına yönəldilmişdir. Bu kredit üzrə minimal faiz tələbləri və cəmi borc limiti daxil olmaqla, müəyyən maliyyə və qeyri-maliyyə şərtləri mövcuddur. 31 dekabr 2010-cu il tarixində kredit Qrup tərəfindən tam şəkildə geri ödənilmişdir (2009: 163,297 AZN).

Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankından alınmış kredit vəsaiti. 1 iyul 2009-cu il tarixindən etibarən Qrupun tabeliyinə keçmiş Azəriqaz QSC 2000-ci ilin aprel ayında Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankı ilə 20 sentyabr 2009-cu il tarixindən başlayaraq 60 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə illik 1.5 faiz dərəcəsi ilə 15,462,232 min Yapon yenası məbləğində kredit sazişi imzalamışdır. Kreditin ödəmə müddəti 20 sentyabr 2039-cu il tarixində başa çatır. Bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar Azərbaycan Respublikasında qazlaşdırma proqramının tətbiqinə yönəldilmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 143,825 AZN (2009: 132,403) təşkil etmişdir ki, bunun da 4,866 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

2 aprel 2010-cu il tarixindən etibarən Qrupun tabeliyinə keçmiş Azərikimya SC 26 fevral 1998-ci il tarixində Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Bankı ilə 21 iyul 2001-ci il tarixindən başlayaraq 20 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə illik 2.5 faiz dərəcəsi ilə 9,150,250 min Yapon yenası məbləğində kredit sazişi imzalamışdır. Kreditin ödəmə müddəti 21 yanvar 2011-ci il tarixində başa çatır. Bu kredit hesabına daxilolmalar buxar emələ gətirən avadanlığın quraşdırılmasına yönəldilmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 4,483 AZN təşkil etmişdir.

20 Borc Öhdəlikləri (Davamı)

Lalaben-dən alınmış kredit vəsaiti. 20 iyul 2007-ci il tarixində Qrup ilə Lalaben arasında Avans Ödənişi haqqında Saziş imzalanmışdır. 2007-ci ildə Avans Ödənişi haqqında Saziş çərçivəsində ARDNŞ-in qaz hasil edən aktivlərinin yenilənməsi və təmiri məqsədilə Qrupa 300 milyon ABŞ dolları (240,930 AZN) ("EMN krediti") məbləğində maliyyə vəsaiti ayrılmışdır. Lalaben öz növbəsində BNP Paribas, ABN Amro Bank N.V. və Societe Generale banklarının rəhbərliyi ilə banklar və maliyyə təşkilatları sindikatından 300 milyon ABŞ dolları (239,370 AZN) məbləğində borc vəsaiti almışdır. EMN Kredit Sazişinə uyğun olaraq Qrupa təqdim edilmiş kredit vəsaitləri üzrə illik faiz dərəcəsi aşağıdakı kimi olmuşdur: 20 iyul 2007-ci il tarixdən 20 iyul 2010-cu il tarixinə qədər dövr üçün LIBOR üstə gəl 0.6 faiz, 20 iyul 2010-cu il tarixdən 20 iyul 2011-ci il tarixinə qədər dövr üçün LIBOR üstə gəl 0.75 faiz, 20 iyul 2011-ci il tarixdən 20 iyul 2012-ci il tarixinə qədər dövr üçün LIBOR üstə gəl 0.9 faiz və 20 iyul 2012-ci il tarixdən sazişin müddətinin sonuna qədər dövr üçün LIBOR üstə gəl 0.975 faiz. Həmin borc vəsaiti üzrə faiz və əsas məbləğ hər rübün sonunda ödənilir. EMN Kredit Sazişi çərçivəsində ayrılmış borc öhdəliklərinin ödəmə müddəti 20 iyul 2013-cü il tarixində başa çatır.

EMN Kredit Sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq Ehtiyat Mənfəət Neftinin satışından əldə edilmiş gəlirlər Qrupun EMN Kredit Sazişi üzrə Lalaben qarşısında öhdəlikləri tam şəkildə yerinə yetirilənə qədər müştərilər tərəfindən birbaşa olaraq Lalaben-in BNP Paribas bankındakı cari hesablarına köçürülür.

EMN Kredit Sazişinə əsasən Lalaben-ə ödəniləcək məbləğ 31 dekabr 2010-cu il tarixinə tam şəkildə geri ödənilmişdir (31 dekabr 2009: 49,454 AZN).

Natixis S.A. Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 16 dekabr 2009-cu il tarixində Natixis S.A. Bank (Fransa) Qrupa 36 ay müddətinə 30 milyon ABŞ dolları məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit 2010-cu ildən başlayaraq qabaqcadan müəyyən edilmiş ödənişlərlə geri qaytarılmalıdır. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 17,409 AZN (2009: 24,093 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 8,704 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

2010-cu ilin may ayında Qrup ilə Natixis S.A. Bank arasında 31 may 2013-cü il tarixində 36 ay müddətinə 50 milyon ABŞ dolları məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3.75 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 39,075 AZN (31 dekabr 2009: sıfır) təşkil etmişdir ki, bunun da 13,298 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

BİA-dan alınmış kredit vəsaiti. Azəriqaz QSC 1996-cı ilin iyul ayında BİA ilə 15 dekabr 2001-ci il tarixindən başlayaraq 29 yarımillik hissədə ödənilmək şərti ilə hesabat tarixində Dünya Bankının Valyuta Səbətinin Kreditlərinə tətbiq edilən 7.79 faiz dərəcəsi ilə 17,234 min ABŞ dolları məbləğində kredit sazişi imzalamışdır. Kreditin müddəti 15 iyun 2016-cı il tarixində başa çatır. Bu kredit vəsaiti üzrə daxilolmalar Azərbaycan Respublikasında qazlaşdırma proqramının tətbiqinə yönəldilmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixində bu kredit üzrə qalıq 5,251 AZN (2009: 6,926 AZN) təşkil etmişdir ki, bunun da 131 AZN-i cari hissəyə aid olmuşdur.

BNP Paribas-dan alınmış kredit vəsaiti. 19 mart 2010-cu il tarixində Qrup ilə BNP Paribas arasında 2013-cü ilin mart ayında ödənilmək şərtlə ümumi korporativ məqsədlər üçün 250 milyon ABŞ dolları məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə 200 milyon ABŞ dolları istifadə edilmişdir. Həmin kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 4 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 152,852 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

WEST LB-dən alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə WEST LB Bankı arasında 2013-cü ilin iyul ayınadək 75 milyon ABŞ dolları məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3.85 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 58,626 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

YapıKredi Bank-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə YapıKredi Bank arasında 2013-cü ilin iyul ayınadək 100 milyon ABŞ dolları məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 3.65 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə həmin kredit üzrə qalıq 79,790 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

20 Borc Öhdəlikləri (Davamı)

2010-cu ilin avqust ayında Qrup YapıKredi Bank-dan 2012-ci ilin yanvar ayındakə 4,150 min ABŞ dolları məbləğində daha bir kredit vəsaiti cəlb etmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 5.5 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 3,311 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

2010-cu ilin dekabr ayında Qrup 2013-cü ilin dekabr ayındakə 35 milyon ABŞ dolları məbləğində yeni kredit sazişi imzalamışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi LIBOR üstə gəl 4 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 27,947 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

Societe Generale-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin dekabr ayında Societe Generale Qrupa 2013-cü ilin dekabr ayındakə 36 ay müddətinə ümumi korporativ məqsədlər üçün 50 milyon ABŞ dolları məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 4 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 39,096 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyindən alınmış kredit vəsaiti. 17 fevral 2003-cü il tarixində Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 1 yanvar 2008-ci il tarixində 3 il müddətinə 12,400 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Kreditin vaxtında ödənilməsinə baxmayaraq, heç bir sanksiya tətbiq etməmişdir. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 1 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 12,400 AZN təşkil etmişdir.

20 noyabr 2003-cü il tarixində Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 20 noyabr 2007-ci il tarixində 4 il müddətinə 9,400 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Kreditin vaxtında ödənilməsinə baxmayaraq, heç bir sanksiya tətbiq etməmişdir. Bu kredit üzrə faiz sıfıra bərabərdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 9,400 AZN təşkil etmişdir.

Qrup kredit müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsi, o cümlədən borcun bağışlanması üçün Maliyyə Nazirliyi ilə danışıqlar aparır. Qrup rəhbərliyi bu danışıqların müsbət nəticələnməsinə ümid edir.

15 iyul 2009-cu il tarixində Maliyyə Nazirliyi Azərikimya SC-yə 1 dekabr 2013-cü il tarixində 4 il müddətinə 8,584 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə nominal illik faiz sıfıra bərabərdir və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi hesab edilən 2.5 effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 8,021 AZN təşkil etmişdir.

19 aprel 2010-cu il tarixində Maliyyə Nazirliyi Qrupa 1 iyun 2014-cü il tarixində 4 il müddətinə 4,204 AZN məbləğində kredit ayırmışdır. Bu kredit üzrə nominal illik faiz sıfıra bərabərdir və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi hesab edilən 2.5 effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 4,204 AZN təşkil etmişdir.

Bank of Georgia-dan alınmış kredit vəsaiti. 2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə Bank of Georgia arasında 2011-ci ilin dekabr ayındakə 23,574 min ABŞ dolları məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 13 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 14,014 AZN (31 dekabr 2009: sıfır) təşkil etmişdir.

Xalqbankdan alınmış kredit vəsaiti. 2009-cu ilin dekabr ayında Qrup ilə Xalqbank arasında 28 yanvar 2010-cu il tarixində 1 ay müddətinə 93,002 AZN məbləğində kredit sazişi imzalanmışdır. 2010-cu ilin yanvar ayında Qrup bu kredit müqaviləsi üzrə öhdəliyini tam yerinə yetirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20 Borc Öhdəlikləri (Davamı)

2010-cu ilin iyul ayında Qrup ilə Xalqbank arasında 2011-ci ilin mart ayınadək 8 ay müddətinə 50,000 AZN məbləğində yeni kredit sazişi imzalanmışdır. Bu kredit üzrə illik faiz dərəcəsi 3.15 faiz təşkil edir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu kredit üzrə qalıq 50,000 AZN (2009: sıfır) təşkil etmişdir. Xalqbank-dan alınmış kredit 2011-ci ildə tam şəkildə geri ödənilmişdir.

| | 2010 | 2009 |
|------------------------------|------------------|------------------|
| Valyutalar: | | |
| - ABŞ dolları | 2,036,591 | 1,863,207 |
| - AZN | 872,543 | 845,752 |
| - Yapon yenəsi | 148,308 | 132,403 |
| - YTL | 1,773 | 2,537 |
| - Gürcü laris | 461 | 8,075 |
| Cəmi borc öhdəlikləri | 3,059,676 | 2,851,974 |

21 Vergilər üzrə Sair Kreditor Borcları

| | 2010 | 2009 |
|--------------------------------------|----------------|----------------|
| ARDNF-ə ödəniləcək məbləğ | 7 | 122,834 |
| Qiymət marjası üzrə ödəniləcək vergi | | 18,317 |
| Ödəniləcək ƏDV | | 12,809 |
| Əmlak vergisi və rüsumlar | | 10,895 |
| Əmək haqqı vergisi | | 4,851 |
| Vergi cərimələri və faizləri | | 2,255 |
| Sosial sığorta ayırmaları | | 1,211 |
| Ödəniləcək sair vergilər | | 17,061 |
| Cəmi ödəniləcək sair vergilər | 190,233 | 187,295 |

2008-ci ildə adi ixrac vergisindən başqa, Qrup xam neftin dövlət büdcəsi ilə müəyyən edilmiş qiymətdən (2009-cu ildə bir barrel üçün 50 ABŞ dolları) artıq qiymətlə satışından əldə etdiyi gəlirin müəyyən hissəsinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna ("ARDNF") köçürülməsinə görə cavabdeh olmuşdur. 2010-cu və 2009-cu illər ərzində Qrupa qarşı belə vergilər tətbiq edilməmişdir.

22 Aktivlərin Ləğv Olunması üzrə Öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması və ətraf mühitin təmizlənməsi ilə bağlı hüquqi və praktiki təcrübədən irəli gələn öhdəlik daşıyır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə müvafiq öhdəliklər üçün ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|----------------|----------------|
| 1 yanvar tarixinə balans dəyəri | | 170,727 | 86,201 |
| Əlavələr | | 16,162 | (2,064) |
| Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 32 | 14,252 | 6,865 |
| Diskont dərəcəsindeki dəyişikliyin təsiri | | 124,402 | 79,911 |
| Məzənnə fərqləri | | (911) | (186) |
| 31 dekabr tarixinə balans dəyəri | | 324,632 | 170,727 |

22 Aktivlərin Ləğv Olunması üzrə Öhdəliklər (Davamı)

Qrup neft və qaz hasilatı qurğularının silinməsi və müvafiq boru kəmərləri üzrə gələcək dəyər üçün həmin qurğuların sökülməsinin cari dəyəri əsasında diskontlaşdırma prinsipi ilə tam ehtiyat yaradır. Ehtiyat mövcud texnologiyadan istifadə etməklə cari qiymətlərə əsasən hesablanmış və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən faiz dərəcəsi hesab edilən vergidən əvvəl faiz dərəcələrinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. Bu xərclərin mədənlər və neft-qaz əmlakı üzrə faydalı istifadə müddəti (müvafiq olaraq hesabat tarixindən etibarən 14-72 il) ərzində yaranması gözlənilir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklərə xüsusilə sahənin bərpası üzrə təxmin edilmiş öhdəliklərə aid olan 53,034 AZN (2009: 34,582 AZN) daxildir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə neft-qaz hasilatı obyektləri, boru kəmərləri və müvafiq emal və avadanlıqların istismardan çıxarılması ilə bağlı təxmin edilən xərclər, o cümlədən ləğvetmə və sahənin bərpası xərcləri 241,819 AZN (2009: 102,579 AZN) təşkil etmişdir və neft-qaz əmlakı və avadanlığının maya dəyərində daxil edilmişdir.

Diskont edilmiş nağd pul hərəkətlərinin hesablanması zamanı aşağıdakı inflyasiya dərəcələri tətbiq edilmişdir:

| İl | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 və sonra |
|---------------------|------|------|------|------|---------------|
| Inflyasiya dərəcəsi | 6.0% | 4.0% | 3.0% | 3.0% | 3.0% |

Yaradılmış ehtiyat, qurğular və kəmərlərin gələcək xərcləri üzrə ən dəqiq təxminlərə və onların faydalı istifadə müddətinə əsaslanarsa da, bu xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

HPBS-lərə aid aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər podratçılar tərəfindən çəkilmiş kapital məsrəflərinə əsasən müəyyən edilir. Bunlar podratçılar tərəfindən çəkilmiş kapital məsrəflərinin 10 faizi ilə məhdudlaşır və onların ödənilməsi müvafiq HPBS-lərin başa çatma müddətləri ilə əlaqədardır. Hökumət orqanları qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Müvafiq olaraq, Qrupun əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər.

23 Öhdəliklər və Məsərəflər üzrə Sair Ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsərəflər üzrə sair ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

| | Qeyd | Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər | Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər | İstifadə edilməmiş məzuniyyətə görə öhdəliklər | Cəmi |
|--|------|---|--|--|----------------|
| 1 yanvar 2009-cu il tarixinə balans dəyəri | | 446,925 | 49,543 | 6,990 | 503,458 |
| Təxminlərdə dəyişiklik | | (51,172) | 4,320 | 19,264 | (27,588) |
| Öhdəliklərin tükənməsi | | (50,118) | (8,564) | (23,421) | (82,103) |
| Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 32 | 35,754 | 3,960 | - | 39,714 |
| Diskont dərəcəsinə dəyişiklik | | 35,155 | (9,838) | - | 25,317 |
| 31 dekabr 2009-cu il tarixinə balans dəyəri | | 416,544 | 39,421 | 2,833 | 458,798 |
| o cümlədən: | | | | | |
| <i>Cari</i> | | <i>89,665</i> | <i>9,794</i> | <i>2,833</i> | <i>102,292</i> |
| <i>Uzunmüddətli</i> | | <i>326,879</i> | <i>29,627</i> | - | <i>356,506</i> |
| 1 yanvar 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 416,544 | 39,421 | 2,833 | 458,798 |
| Təxminlərdə dəyişiklik | | (12,284) | 11,013 | 28,836 | 27,565 |
| Öhdəliklərin tükənməsi | | (33,810) | (7,647) | (23,363) | (64,820) |
| Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 32 | 34,990 | 3,215 | - | 38,205 |
| Diskont dərəcəsinə dəyişiklik | | 10,979 | 10,544 | | 21,523 |
| 31 dekabr 2010-cu il tarixinə balans dəyəri | | 416,419 | 56,546 | 8,306 | 481,271 |
| o cümlədən: | | | | | |
| <i>Cari</i> | | <i>179,879</i> | <i>10,892</i> | <i>8,306</i> | <i>199,077</i> |
| <i>Uzunmüddətli</i> | | <i>236,540</i> | <i>45,654</i> | - | <i>282,194</i> |

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 sentyabr 2006-cı il tarixli 1697 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrup, Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərməsi nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsi ilə əlaqədar olaraq "Ətraf Mühitin Bərpası üzrə Kompleks Tədbirlər Planı" hazırlamış və təsdiqləmişdir. 2009-cu ildə Qrup Tədbirlər Planında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 aprel 2009-cu il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq düzəlişlər aparmışdır. Bu məqsədlə ayrılmış ehtiyat ətraf mühitin bərpası üzrə çəkiləcək gələcək xərclərin cari dəyərində uçota alınmışdır. Qrup, müvafiq xərclərin 2011-2013-cü illər ərzində çəkiləcəyini proqnozlaşdırır.

Qrup, əmək funksiyasını yerinə yetirərkən işçinin sağlamlığına və səhətinə ziyan vurulduqda, habelə bu səbəbdən həlak olması ilə əlaqədar onun ailə üzvlərinə kompensasiyanın ödənilməsi üçün məsuliyyət daşıyır. Kompensasiya məbləği zərər çəkmiş işçilərə ödənilmiş əmək haqlarına uyğun olaraq hesablanır. ARDNŞ, əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərin cari dəyərini 6.91 faizlik diskont dərəcəsi ilə hesablamışdır. Əmək funksiyasını yerinə yetirərkən sağlamlığına və səhətinə ziyan dəymiş işçilərə ömürlük müavinatların hesablanması zamanı ARDNŞ ömür uzunluğunu kişilər üçün 70 yaş, qadınlar üçün isə 75 yaş müəyyən etmişdir. Qeyd 22-də göstərilən inflyasiya dərəcələri orta əmək haqqındaki artıma uyğun olaraq tətbiq edilmişdir.

24 Təxirə Salınmış Gəlirlər

Qrup Bakı şəhərinin ətraf qəsəbələrinin və Azərbaycan Respublikasının rayonlarının qazlaşdırılması məqsədilə dövlət qrantı almışdır və bu qrantları aşağıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi təxirə salınmış gəlirlərdə uçota almışdır:

| | 2010 | 2009 |
|--|----------------|----------------|
| 1 yanvar tarixinə balans dəyəri | 105,778 | - |
| Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alışlar | - | 110,178 |
| Müvafiq köhnəlməyə uyğun təxirə salınmış gəlirlərin amortizasiyası | (4,595) | (4,400) |
| 31 dekabr tarixinə balans dəyəri | 101,183 | 105,778 |

25 Sair Uzunmüddətli Öhdəliklər

Sair uzunmüddətli öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

| | 2010 | 2009 |
|--|---------------|---------------|
| Əmək fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyatın yaradılması | 39,529 | 39,095 |
| Rəhbər işçilərə həvəsləndirici mükafatların verilməsi üzrə ehtiyatın yaradılması | 1,730 | 1,594 |
| Sair öhdəliklər | 49,838 | - |
| Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər | 91,097 | 40,689 |

Qrup Türkiyə Respublikasının Əmək Qanununa uyğun olaraq bir il əmək fəaliyyəti göstərmiş və kifayət qədər əsaslandırılmamış səbəbə görə əmək müqaviləsinə xitam verilmiş və ya hərbi xidmətə çağırılmış, vəfat etmiş və ya 25 illik əmək fəaliyyətindən (qadınlar üçün 20 il) sonra təqaüdə çıxmış hər bir işçiyə əmək fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı təminatlar ödəməlidir. 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə hər bir xidmət ili üzrə ödəniləcək məbləğ maksimum 1 AZN məbləğində məhdudlaşdırılmış bir aylıq əmək haqqından ibarətdir.

Maliyyə tələbləri olmadığına görə öhdəlik maliyyələşdirilmir. Ehtiyat işçilərin təqaüdə çıxması ilə bağlı Qrupun gələcəkdə yaranması ehtimal edilən öhdəliyinin cari dəyərinin təxmin edilməsi vasitəsilə hesablanır. 19 sayılı BMS-ə uyğun olaraq müəssisələrin pensiya planında nəzərdə tutulan öhdəliyini hesablamaq üçün aktuari üsulları tətbiq edilməlidir. Müvafiq olaraq, ümumi öhdəliyin hesablanması üçün aşağıdakı aktuari fərziyyələri istifadə edilmişdir:

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|----------------------------|------|------|------|
| Diskont dərəcəsi (%) | | 4.66 | 5.92 |
| Təqaüdə çıxma ehtimalı (%) | | 100 | 100 |

Əmək fəaliyyətinin hər bir ili üçün maksimal öhdəliyin inflyasiyaya görə artması əsas fərziyyə hesab edilir. Buna görə, tətbiq edilmiş diskont dərəcəsi gələcəkdə baş verəcək inflyasiyanın gözlənilən təsirinə düzəliş etdikdən sonra gözlənilən faktiki dərəcəni əks etdirir.

25 Sair Uzunmüddətli Öhdəliklər (Davamı)

Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə təminatların hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|---------------|---------------|
| 1 yanvar tarixinə balans dəyəri | | 39,095 | 44,233 |
| Aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri | | 5,998 | 4,032 |
| İl ərzində ödənişlər | | (6,031) | (11,789) |
| Sair | | 467 | 2,619 |
| 31 dekabr tarixinə balans dəyəri | | 39,529 | 39,095 |

Cəmi 5,998 AZN (2009: 4,032 AZN) məbləğində aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri ümumi və inzibati xərclərə daxil edilmişdir.

Sair öhdəliklər əsasən ayrı-ayrı neft və qaz layihələrinə əsasən Qrupun öz tərəfdaşlarına ödəyəcəyi məbləğləri əks etdirir.

26 Alış üzrə Təxirə Salınmış Kreditor Borcları

30 may 2008-ci il tarixində Qrup töremə müəssisəsi olan STEAŞ vasitəsilə əsas etibarını ilə Türkiyədə, eləcə də beynəlxalq bazarlarda müxtəlif neft-kimya məhsullarının istehsalı və satışı ilə məşğul olan aparıcı neft-kimya konserni Petkim Petrokimya Holding A.Ş-də ("Petkim") səsvermə hüquqlu səhmlərinin 51 faizini almışdır.

Petkim şirkətinin alınması ilə əlaqədar olaraq Qrupun Türkiyə Özəlləşdirmə İdarəsi Nazirliyinə ("İdarə") 380 milyon ABŞ dolları (317,832 AZN) məbləğində təxirə salınmış pul ödənişi yaranmışdır. 40 milyon ABŞ dolları (32,992 AZN) məbləğində təxirə salınmış pul ödənişi 30 may 2010-cu il tarixində ödənilmişdir. Qalan məbləğ isə İdarəyə 30 may 2011-ci il tarixində ödənilməlidir. İdarəyə ödəniləcək borc məbləği LIBOR üstə gəl 1 faiz dərəcəsi daşıyır.

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə təxirə salınmış alış ödənişinin balans dəyəri müvafiq olaraq 272,935 AZN və 308,954 AZN təşkil etmişdir.

27 Nizamnamə Kapitalı və Bölüşdürülməmiş Mənfəət

Nizamnamə kapitalı

Qrupun baş müəssisəsi olan ARDNŞ dövlət müəssisəsi hüquqi statusuna malikdir. Qrup təsis edildiyi tarixdə Azərbaycan Hökuməti Qrupun nizamnamə kapitalına 22,726 AZN köçürmə etmişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 11 dekabr 2008-ci il tarixli, 436s nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrupun nizamnamə kapitalı 600,000 AZN məbləğində artırılmışdır. Qrup, bu məbləğin 400,000 AZN-lik hissəsini 2008-ci ildə, qalan hissəsini isə 2009-cu ildə əldə etmişdir.

2010-cu il ərzində Qrupun nizamnamə kapitalı 246,532 AZN artırılmışdır. Bu artım qismən digər dövlət müəssisəsi olan Azərikimya SC-nin alınması (Qeyd 36) ilə əlaqədardır. Bu alış nəticəsində Azərikimya SC-nin 10,006 AZN məbləğində nizamnamə kapitalı Qrupun nizamnamə kapitalı ilə birləşdirilmişdir. Artımın 236,526 AZN məbləğində qalan hissəsi isə Nazirlər Kabinetinin 22 oktyabr 2010-cu il tarixli, 183 nömrəli qərarına əsasən təmin edilmişdir. Bu qərara əsasən nizamnamə kapitalı 2010-cu il ərzində dövlət büdcəsindən Qrupun nizamnamə kapitalının artırılmasına yönəldilmiş 99,986 AZN məbləğində nağd pul hesabına, 22,480 AZN büdcəyə ödəniləcək məbləğlərlə əvəzləşdirilmişdir və 114,060 AZN bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına keçirilmişdir. Qrupun artırılmış nizamnamə kapitalı 2010-cu ilin yanvar ayında qeydiyyata alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

27 Nizamnamə Kapitalı və Bölüşdürülməmiş Mənfəət (Davamı)

Dövlətə ayırmalar

Dövlətin qərarlarına uyğun olaraq vaxtaşırı Qrupdan dövlət büdcəsi, ayrı-ayrı dövlət idarələri və hökumətin həyata keçirdiyi layihələr üçün pul şəklində birbaşa maliyyə qoyuluşları etməsi və ya inşaat və təmir işlərinin maliyyələşdirilməsi vaxtaşırı tələb olunur. 2010-cu il ərzində bu cür qoyuluşların və maliyyələşdirmənin məbləğləri müvafiq olaraq 190,712 AZN və 224,990 AZN (2009: müvafiq olaraq 143,698 AZN və 142,340 AZN) təşkil etmişdir və əsasən Azərbaycan Respublikasında mövcud olan, həmçinin yeni istirahət, nəqliyyat, təhsil və tibb infrastrukturunun təmiri və yenidən qurulması üçün istifadə edilmişdir.

28 Gəlirlərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili

| | 2010 | 2009 |
|-----------------------|------------------|------------------|
| Xalis neft məhsulları | 1,748,931 | 1,524,504 |
| Neft-kimya məhsulları | 1,651,468 | 1,068,525 |
| Xalis xam neft | 1,160,595 | 939,154 |
| Təbii qaz | 766,735 | 549,963 |
| Sair gəlirlər | 199,536 | 113,835 |
| Cəmi gəlirlər | 5,527,265 | 4,195,981 |

Xam neftin satışından əldə olunan gəlirlər, xam neftin beynəlxalq bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiyməti arasındakı qiymət marjası üzrə müvafiq vergi çıxılmaqla göstərilir. Bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiymət arasındakı fərqə 30 faiz dərəcəsində vergi tətbiq edilir və vergi məbləği Dövlət Büdcəsinə köçürülür.

Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər 389,549 AZN (2009: 362,209 AZN) məbləğində aksiz vergisi çıxılmaqla göstərilir.

AÇG HPBS üzrə hasil edilmiş xam neftin və Şah Dəniz HPBS üzrə hasil edilmiş kondensatın satışından yaranan gəlirlərdən yuxarıda göstərilən aksiz və qiymət marjası üzrə vergilər tutulmur.

29 Xərclərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|------------------|------------------|
| İstifadə edilən xammal və xərc materialları | | 1,672,378 | 1,266,663 |
| Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi | | 649,641 | 590,655 |
| Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri | | 555,090 | 455,776 |
| Təmir və texniki xidmət xərcləri | | 245,965 | 143,278 |
| Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi | 14 | 360,047 | 241,639 |
| Kommunal xərclər | | 212,377 | 50,920 |
| Mədən vergisi | | 121,583 | 120,519 |
| Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin istismarı | | 115,148 | 109,148 |
| Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər | | 62,322 | 77,567 |
| Amortizasiya xərcləri | 15 | 16,006 | 13,744 |
| Əvvəlki illərdə debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın geri qaytarılması/debitor borclarının dəyərsizləşməsi çıxılmaqla | | (288,435) | (523,671) |
| Sair | | 426,940 | 257,532 |
| Cəmi satış dəyəri, kəşfiyyat və qiymətləndirmə, paylaşdırma, ümumi və inzibati, tədqiqat və işlənmə və sair əməliyyat xərcləri | | 4,149,062 | 2,803,770 |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

29 Xərclərin Kateqoriyalar üzrə Təhlili (Davamı)

2010-cu ildə Qrup ayrı-ayrı müştərilərindən qismən nağd pul vəsaitlərinin yığılması və qismən müştərilər qarşısında kreditör borclarının əvəzləndirilməsi vasitəsilə 2009-cu ildə silinmiş 197,007 AZN məbləğində debitor borclarını yığmışdır. Əlavə olaraq 2010-cu ildə Qrup birgə müəssisələrdən alınacaq kredit borcları üzrə 95,748 AZN məbləğində ehtiyat yaratmışdır (Qeyd 18).

30 Sair Əməliyyat Gəlirləri

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|----------------|----------------|
| Sair malların satılması və xidmətlərin göstərilməsi | | 138,956 | 204,708 |
| Sığorta gəlirləri | | 10,996 | - |
| Sair | | 28,626 | - |
| Cəmi sair əməliyyat gəlirləri | | 178,578 | 204,708 |

31 Maliyyə Gəlirləri

| | | 2010 | 2009 |
|---|--|---------------|---------------|
| Depozitlər və bank hesabları üzrə faiz gəlirləri | | 45,100 | 44,664 |
| Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər üzrə faizlər | | 11,590 | 20,033 |
| Sair | | 10,485 | 2,981 |
| Cəmi maliyyə gəlirləri | | 67,175 | 67,678 |

32 Maliyyə Xərcləri

| | Qeyd | 2010 | 2009 |
|---|------|----------------|----------------|
| Faiz xərcləri | | 122,734 | 117,460 |
| Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar: | | | |
| diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 22 | 14,252 | 6,865 |
| Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatlar: | | | |
| diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 23 | 34,990 | 35,754 |
| Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üçün ehtiyatlar: | | | |
| diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş | 23 | 3,215 | 3,960 |
| Borc öhdəlikləri üzrə kapitalaşdırılmış xərclər çıxılmaqla | | - | (828) |
| Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınmış cəmi maliyyə xərcləri | | 175,191 | 163,211 |

33 Mənfəət Vergisi

Mənfəət vergisi üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

| | | 2010 | 2009 |
|--------------------------------------|--|----------------|----------------|
| Cari vergi xərcləri | | 301,758 | 361,123 |
| Təxirə salınmış vergi xərci | | 280,506 | 114,642 |
| İl üzrə mənfəət vergisi xərci | | 582,264 | 475,765 |

33 Mənfəət Vergisi (Davamı)

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|--|------------------|------------------|
| Vergidən əvvəl mənfəət | 1,238,004 | 1,369,343 |
| Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən hesablanmış mənfəət vergisi (2009: 22 faiz) | 247,601 | 301,255 |
| Müəyyən törəmə müəssisələr üzrə müxtəlif vergi dərəcələrinin effekti (25 faiz) | 18,931 | 7,104 |
| Vergiyyə cəlb edilən dividend gəlirləri (10 faiz) | (12,173) | - |
| Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclər və ya vergidən azad edilməyən gəlirlərin vergi effekti: | | |
| - Vergidən azad edilən gəlirlər | (71,714) | (79,008) |
| - Gəlirdən çıxılmayan xərclər | 325,555 | 199,440 |
| Keçmiş illərin zərərləri üzrə tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri | (18,713) | - |
| Tanınmamış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları | 88,654 | 13,238 |
| Əvvəlki illərin cari vergisi üzrə düzəlişlər | 3,097 | (1,518) |
| Mənfəət vergisi dərəcəsinə dəyişikliyin təsiri (20 faiz) | - | 41,514 |
| Sair | 1,026 | (6,260) |
| İl üzrə mənfəət vergisi xərci | 582,264 | 475,765 |

Gəlirdən çıxılmayan xərclər, həmçinin gələcəkdə vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılmayacaq vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat da daxil olmaqla, əsasən gəlirdən çıxılmayan əməliyyatlar üzrə xərclərdən, o cümlədən sosial yönümlü və işçilər üzrə xərclərdən ibarətdir. Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları əsasən Qrupun törəmə müəssisələrinin yığılmış vergi zərərlərini əks etdirir və bu vergi zərərlərinin istifadəsi gözlənilir.

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərinin məbləği 163,187 AZN və 74,533 AZN təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, 1 yanvar 2010-cu il tarixindən etibarən Azərbaycan Respublikasında mənfəət vergisi dərəcəsi 22 faizdən 20 faizə azaldılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət Vergisi (Davamı)

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

| | 1 yanvar 2010-cu il | Mənfəət / (zərər) tanınmışdır | Çevirmə fərqi | 31 dekabr 2010-cu il |
|---|------------------------|----------------------------------|------------------|-------------------------|
| Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti | | | | |
| Hesablanmış gəlirlər | 8,250 | (7,301) | - | 949 |
| Keçmiş illərin zərərləri | - | 129,686 | - | 129,686 |
| Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat | 430,253 | (377,901) | - | 52,352 |
| Mal-material ehtiyatları | 14,303 | 2,861 | (3) | 17,161 |
| Əsas vəsaitlər | 130,890 | 14,649 | 128 | 145,667 |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar | 81,104 | (43,623) | 692 | 38,173 |
| Kreditor borcları | - | 4,229 | - | 4,229 |
| Sair | (19,177) | 38,223 | 1,709 | 20,755 |
| Təxirə salınmış vergi aktivini | 645,623 | (239,177) | 2,526 | 408,972 |

| | 1 yanvar 2010-cu il | Mənfəət / (zərər) tanınmışdır | Çevirmə fərqi | 31 dekabr 2010-cu il |
|---|------------------------|----------------------------------|------------------|-------------------------|
| Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti | | | | |
| Hesablanmış öhdəliklər | (2,648) | 9,490 | (32) | 6,810 |
| Əlaqəli və birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşları | - | (47,186) | - | (47,186) |
| Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat | (74,821) | 56,271 | 117 | (18,433) |
| Mal-material ehtiyatları | 14,702 | (15,152) | - | (450) |
| Əsas vəsaitlər | (469,250) | (38,425) | 9,708 | (497,967) |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar | 30,979 | (24,653) | (52) | 6,274 |
| Keçmiş illərin zərərləri | 23,022 | (13,233) | (283) | 9,506 |
| Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər | 8,449 | 295 | (290) | 8,454 |
| Sair | (8,460) | 31,264 | 1,048 | 23,852 |
| Təxirə salınmış vergi öhdəliyi | (478,027) | (41,329) | 10,216 | (509,140) |

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
31 dekabr 2010-cu il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər (Davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət Vergisi (Davamı)

BMHS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər yaranır. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

| | 1 yanvar 2009-cu il | Müəssisələrin birləşməsi nəticəsində əldə edilmiş | Mənfəət / (zərər) tanınmışdır | 31 dekabr 2009-cu il |
|---|------------------------|--|----------------------------------|-------------------------|
| Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti | | | | |
| Hesablanmış gəlir | 46,095 | - | (37,845) | 8,250 |
| Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat | 441,019 | 99,816 | (110,582) | 430,253 |
| Mal-material ehtiyatları | 11,652 | 1,504 | 1,147 | 14,303 |
| Əsas vəsaitlər | 53,472 | (33,047) | 110,465 | 130,890 |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar | 106,602 | 18,025 | (43,523) | 81,104 |
| Sair | 52 | 13,094 | (32,323) | (19,177) |
| Təxirə salınmış vergi aktivləri | 658,892 | 99,392 | (112,661) | 645,623 |

| | 1 yanvar 2009-cu il | Mənfəət / (zərər) tanınmışdır | Çevirmə fərqi | 31 dekabr 2009-cu il |
|---|------------------------|----------------------------------|------------------|-------------------------|
| Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti | | | | |
| Hesablanmış öhdəliklər | (5,970) | 15,461 | (12,139) | (2,648) |
| Əlaqəli və birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşları | (16,315) | 16,315 | - | - |
| Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat | (30,459) | (5,107) | (39,255) | (74,821) |
| Mal-material ehtiyatları | 12,872 | 1,830 | - | 14,702 |
| Əsas vəsaitlər | (475,005) | (4,639) | 10,394 | (469,250) |
| Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar | 20,851 | (8,133) | 18,261 | 30,979 |
| Keçmiş illərin zərərləri | 14,479 | 8,543 | - | 23,022 |
| Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər | 9,432 | (983) | - | 8,449 |
| Sair | (8,485) | (25,268) | 25,293 | (8,460) |
| Təxirə salınmış vergi öhdəliyi | (478,600) | (1,981) | 2,554 | (478,027) |

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun digər müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklər yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrlərə keçirilə bilər.

33 Mənfəət Vergisi (Davamı)

Qrup, törəmə müəssisəsi olan AzAÇG vasitəsilə AÇG HPBS-in iştirakçısıdır. Lakin, AzAÇG AÇG HPBS-də Podratçı Tərəf kimi xüsusi şəkildə göstərilməmişdir. Nəticədə, onun vergi ödəyicisi statusu aydın şəkildə müəyyən edilmir. Müvafiq vergi orqanları ilə cari danışıqlara əsasən rəhbərlik hesab edir ki, Podratçı Tərəf statusu retrospektiv olaraq veriləcək və beləliklə AzAÇG artıq vergi ödəyicisi statusunu almış hesab edilir. Hazırda Şirkət AÇG HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq 25 faiz dərəcəsində mənfəət vergisi hesablayır və ödəyir. Vergi orqanları tərəfindən AzAÇG-yə verilmiş və 19 sentyabr 2019-cu il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnəməsinə uyğun olaraq AzAÇG-yə AÇG HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Bundan əlavə, Qrup törəmə müəssisəsi olan Azərbaycan (Şah Dəniz) MMC ("AzŞD") vasitəsilə Şah Dəniz HPBS-nin iştirakçısıdır. Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq hər bir Podratçı Tərəfin mənfəət vergilərinə görə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qurumları cavabdehdir. AzŞD Azərbaycan Respublikasında müəyyən adi əməliyyat vergilərindən azad edilmişdir. Vergi orqanları tərəfindən AzŞD-yə verilmiş və 3 iyun 2026-cı il tarixinə qədər qüvvədə olan ƏDV şəhadətnəməsinə uyğun olaraq AzŞD-yə Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər üçün nəzərdə tutulan sıfır dərəcəsində ƏDV tətbiq edilir.

Qrup törəmə müəssisəsi olan Petkim şirkəti vasitəsilə Türkiyədə fəaliyyət göstərir (Qeyd 26). Türkiyədə mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz təşkil edir. Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dividendlər Türkiyədə fəaliyyət göstərən qeyri-rezident şəxslərə 15 faiz dərəcəsində mənbədə tutulan vergi tətbiq edilmir. Mənfəət vergisi rüblük ödənilir. Bundan əlavə, Türkiyənin Mənfəət Vergisi haqqında Qanunvericiliyində müəssisələr üçün bir çox güzəştlər nəzərdə tutulur. Bu güzəştlərə vergi bazasının müəyyən edilməsi zamanı investisiyaların 25 faizə qədər mənfəətdən çıxılması da daxildir.

34 Əhəmiyyətli Nağdsız Investisiya və Maliyyələşdirmə Fəaliyyətləri

Aşağıda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda daxil edilməyən və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları göstərilmişdir:

| | 2010 | 2009 |
|--|----------------|---------------|
| Nağdsız şəkildə investisiya əməliyyatları | | |
| Əsas vəsaitlərin dövlətə köçürülməsi | 54,049 | 43,451 |
| İnvestisiya qoyulan şirkətə əsas vəsait qoyuluşu | 65,000 | - |
| Əsas vəsaitlərin üçüncü tərəflərə köçürülməsi | 250 | - |
| Nağdsız şəkildə investisiya əməliyyatları | 119,299 | 43,451 |

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri

Əməliyyat mühiti. Qrupun əməliyyatları Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Bazar iqtisadiyyatlı yeni ölkə kimi hazırda Azərbaycan daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan biznes və tənzimləyici infrastruktura malik deyildir.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi şərait inkişaf etsə də, iqtisadi vəziyyətdə yeni yaranmış bazar iqtisadiyyatına səciyyəvi xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır. Bunlara milli valyutanın Azərbaycan Respublikasından xaricdə əksər ölkələrdə sərbəst dövrəli valyuta hesab edilməməsi və bununla məhdudlaşmayan bu kimi xüsusiyyətlər daxildir. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedışatından xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi tendensiyaları, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyildir.

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri (Davamı)

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Azərbaycan hökuməti tərəfindən bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərinin görülməsinə baxmayaraq, Qrupun və onun qarşı tərəflərinin kapitaldan istifadəsi və kapitalın dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam etməkdədir ki, bu da Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və biznes perspektivlərinə təsir göstərə bilər. Hazırda biznes fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün rəhbərlik hesab etdiyi bütün münasib tədbirlərin görülməsinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Qrupun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinin nəticələrinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yarana biləcək hər hansı düzəlişlər əlavə edilən maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər varsa), məlum olduğu və təxmin edildiyi dövrdə hesabatda göstəriləcəkdir.

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərti düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı məsələlər. Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı Qrup tərəfindən ətraf mühitin bərpası öhdəliyi üzrə yaradılmış ehtiyatdan artıq əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil. Qeyd 23-ə baxın.

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və digər fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin mühafizəsi haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrup və ya digər müəssisələr tərəfindən əvvəlki illərdə kimyəvi və ya neft maddələrinin ləğv edilməsi və ya tullantısı nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırmalıdır. Bu cür vəziyyət neftayırma zavodları, kimya müəssisələri, neft mədənləri, xidmət məntəqələri, terminallar və tullantıların ləğv edilməsi məntəqələri kimi müxtəlif ərazilərdə mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək mahiyyətə çətinidir. Lakin, ətraf mühit üzrə məlum öhdəliklərin qiymətləndirilmiş dəyəri Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmişdir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərəçarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələrinə üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri (Davamı)

Qrup həmçinin neft və təbii qaz hasilatı obyektlərinin və əlaqəli kəmərlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərə malikdir. Bu fəaliyyət növləri ilə bağlı təxmin edilmiş xərclər üzrə ehtiyat yaradılır, lakin, həmin öhdəliklərin uzunmüddətli olmasına görə, bu cür xərclərin məbləği və vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Qrup, bu cür ehtiyatlar üzrə dəqiqliklə təxmin edilə biləcək hər hansı dəyişikliyin Qrupun əməliyyat nəticələri, maliyyə vəziyyəti və ya likvidliyinə təsirinin əhəmiyyətli olmayacağını hesab edir.

Xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunması. Qrup aldığı borc öhdəlikləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etmək məcburiyyətindədir. Bu cür xüsusi şərtlərə əməl edilməməsi Qrup üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borc öhdəliklərinin dəyərinin artmasına və defolt vəziyyətinin elan edilməsinə gətirib çıxara bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə Qrup qüvvədə olan bütün xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etmişdir.

Alınmış və verilmiş zəmanətlər. 31 dekabr tarixinə alınmış və verilmiş zəmanətlər aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

| | 2010 | 2009 |
|--|----------------|----------------|
| Alınmış zəmanətlər | | |
| Alınmış zəmanət məktubları | 145,543 | 186,991 |
| Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində Bank zəmanətləri | 106,392 | 21,695 |
| Sair | 1,028 | 5 |
| Cəmi alınmış zəmanətlər | 252,963 | 208,691 |
| | | |
| | 2010 | 2009 |
| Verilmiş zəmanətlər | | |
| Petkim şirkətinin alınması üçün verilmiş zəmanət məktubu | 296,778 | 363,103 |
| Verilmiş zəmanət çekləri | 35,973 | 37,205 |
| Verilmiş zəmanət məktubları | 22,303 | 30,836 |
| Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində Bank zəmanətləri | 28,008 | 28,967 |
| Cəmi verilmiş zəmanətlər | 383,062 | 460,111 |

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Qrupun Petkim şirkətinin (Qeyd 26) alınması üçün 500,528 AZN (Qeyd 20) məbləğində kredit üzrə kreditor borcu olmuşdur. Həmin kredit sazişlərinə uyğun olaraq Qrupa məxsus olan Petkim şirkətinin səhmlərinin 51 faizi kreditor bankların xeyrinə girov qoyulmuşdur (Qeyd 20).

Petkim şirkətinin səhmlərinin əldə edilməsi ilə bağlı alınmış yuxarıda qeyd olunan borc vəsaiti üzrə müəyyən xüsusi şərtlər mövcuddur. Buraya pul və pul şəklində olmayan dividendlərin ödənilməsi, eləcə də Petkim şirkətindən alınmış dividendlərin investisiyası ilə bağlı şərtlər daxildir. Bundan əlavə, Qrup bir neçə xüsusi maliyyə və qeyri-maliyyə şərtlərinə riayət etməlidir. Xüsusi maliyyə şərtlərinə əsasən şirkətin kapitalı, konsolidasiya edilmiş borc təminatı, konsolidasiya edilmiş faiz təminatı və borca-xidmət əmsalları daxildir. Bu xüsusi şərtlər yerinə yetirilmədiyi təqdirdə yuxarıda qeyd olunmuş banklar kreditin ödənilməmiş hissəsini geri çağırmaq hüququna malikdir. Qrup konsolidasiya edilmiş borc təminatı və konsolidasiya edilmiş faiz təminatı əmsallarına riayət edilmədiyi halda ona qarşı sanksiyaların tətbiq edilməyəcəyinə dair razılıq sənədi əldə etmişdir. Eyni kredit sazişində nəzərdə tutulan digər şərt isə Petkim şirkətinin ətraf mühitlə bağlı qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl etməsini təmin etmək üçün Qrupun Petkim şirkətində zəruri işlərin müəyyən edilməsi və tamamlanması öhdəliyini öz üzərinə götürməsidir.

“Səhmlərin Alqı-satqı Müqaviləsi”ə əsasən Qrup, bu Müqaviləni imzaladıqdan sonra növbəti üç il ərzində Petkim şirkətinin nəzarət səhm paketində dəyişikliyə səbəb olacaq miqdarda səhmlərin ötürülməsi üçün İdarənin razılığının alınması öhdəliyini öz üzərinə götürmüşdür.

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri (Davamı)

Qrup Petkim terminalında infrastruktur və xidmətlərin həyata keçirilməsi üçün müəyyən məbləğdə investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi, zavodların hasilat həcminin artırılması və "Səhmlərin Alqı-satqı Müqaviləsinin" imzalanmasından sonra növbəti üç il ərzində yeni zavodların qurulması üçün öhdəlik götürmüşdür. Qrup həmçinin, Etilen zavodunda istehsalın davam etdirilməsi və Qrupa təsir göstərməyən gözlənilməz hadisələr istisna olmaqla, "Alqı-satqı Müqaviləsi"nin imzalanmasından sonra ən azı üç il ərzində müəyyən məbləğdə investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi üçün öhdəlik götürmüşdür.

Qrup Petkim şirkətinin alınmasından əvvəlki dövrə aid olan bütün əməliyyatlara, uçota alınmamış debitor borclarına, kreditor borclarına və öhdəliklərə görə məsuliyyət daşıyır. Qrup yuxarıda qeyd olunan məsələlər üzrə İdarə və ya Petkim şirkəti üçün öhdəlik yarada bilən iddia irəli sürmək və ya müqaviləni ləğv etmək hüququna malik olmadığını qəbul etmişdir və öhdəlik götürmüşdür. Bu öhdəlik səhmlərin davamlı köçürülməsi üçün etibarlı sayılacaqdır.

Azəriqaz İB-nin öhdəliyi. Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhəri və ətraf rayonlar və Respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş ölkə Prezidentinin 14 aprel 2009-cu il tarixli 80 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, Azəriqaz İB sözügedən ərazilərin qazlaşdırılması imkanlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daşıyır. Həmin fərmana uyğun olaraq Azəriqaz İB köhnə magistral və yerli qaz kəmərlərinin yenilənməsi, yeni yaşayış massivləri/regionları/ucqar rayonların qazlaşdırılması, eləcə də magistral qaz xətlərinin, sənaye obyektlərində və əhalinin köhnə qaz sayğaclarının yenilənməsi ilə məşğul olacaqdır.

Rəhbərlik Qrupun 2011-2013-cü illər ərzində həmin proqramın həyata keçirilməsi ilə bağlı məsrəflərinin 1,071,000 AZN məbləğində olacağını təxmin edir.

AQTŞ qarşısında şərti öhdəlik. AQTŞ və Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyi arasında imzalanmış 27 fevral 2003-cü il tarixli "Qazın alqı-satqısına dair müqavilə"yə (hazırda bu müqavilə üzrə alqı hüquqları Qrup tərəfindən həyata keçirilir) uyğun olaraq, Qrup müqavilədə qeyd olunduğu kimi, satıcının minimal illik qaz satışı həcmi almaq öhdəliyinə malikdir. Satıcının minimal illik qaz satışı həcmi alınması üzrə öhdəliyin məbləği 86,840 min ABŞ dolları (69,290 AZN) təşkil edir.

AÇG HPBS-də iştirak payı. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə AÇG HPBS-nin Operatoru olan Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqi üzrə müqavilələr bağlamışdır. Qrup həmin öhdəliklər və əməliyyat lizinqində 10 faizlik payının müvafiq olaraq 654,407 AZN ekvivalentinə bərabər olan 820,162 min ABŞ dolları (2009: 386,143 AZN ekvivalentinə bərabər olan 480,815 min ABŞ dolları) və 11,234 min AZN ekvivalentinə bərabər olan 13,988 min ABŞ dolları (2009: 51,532 AZN ekvivalentinə bərabər olan 64,585 min ABŞ dolları) təşkil edəcəyini təxmin etmişdir.

Şah Dəniz HPBS-də iştirak payı. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru olan BP Exploration Shah Deniz Limited şirkəti (Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru) bir sıra kapital öhdəlikləri üzrə müqavilələr bağlamışdır. Qrup həmin öhdəliklərdə 10 faizlik payının 43,400 AZN ekvivalentinə bərabər olan 54,041 min ABŞ dolları təşkil edəcəyini təxmin etmişdir (2009: 12,415 AZN ekvivalentinə bərabər olan 15,559 min ABŞ dolları).

AQTŞ-də iştirak payı ilə bağlı şərti öhdəliklər. Qeyd 17-də göstərildiyi kimi, Qrupun AQTŞ-də iştirak payı 8 faiz təşkil edir. AQTŞ ilə bağlanmış müqavilələrə əsasən Qrupun AQTŞ-nin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri vardır:

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri (Davamı)

- *Qaz müqaviləsi.* BOTAŞ şirkəti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ 2010-cu il və sonrakı illərdə Qaz Müqaviləsində müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təqribən 6.3 milyard kub metr qaz hasil edəcəkdir.
- *Gürcüstan hökuməti qarşısında qaz öhdəliyi.* Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ Müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə 2010-cu ildə təqribən 0.3 milyard kub metr qaz hasil edəcəkdir. 2011-ci ildə isə bu rəqəm 0.5 milyard kub metrə qədər artırılacaqdır.
- *Bakı-Tbilisi-Ceyhan Neft Boru Kəməri Şirkəti ("BTC") ilə imzalanmış alqı-satqı müqaviləsi.* Bu müqaviləyə əsasən AQTŞ 2010-cu ildən başlayan müqavilə ilində və "Plato dövrü" olan sonrakı üç il ərzində Müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təqribən 0.23 milyard kub metr qaz hasil edəcəkdir.
- Qaz Müqaviləsinə əsasən AQTŞ-nin fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası və Türkiyə Respublikası arasında "Azərbaycan təbii qazının Türkiyə Respublikasına tədarükü" haqqında 12 mart 2001-ci il tarixli Hökumətlərarası Sazişə əsasən ("Azərbaycan-Türkiyə Hökumətlərarası Saziş") Hökumət tərəfindən təmin edilir. AQTŞ tərəfindən nəql ediləcək qazın həcmi ilə bağlı yuxarıda qeyd olunmuş öhdəliklər Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və ARDNŞ (Azərbaycan Hökumətinin adından və tapşırığı ilə) arasında imzalanmış Neftin Kəşfiyyatı və Hasilatı üzrə Alış Müqavilələri (NKHAM) ilə təmin edilir.

Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-nin yuxarıda qeyd olunan öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə, AQTŞ-nin mənfəət götürmədən və zərər çəkmədən zəruri qaz həcmi AQTŞ-yə tədarük etmək və satmaq üçün öhdəlik daşıyır.

Bundan əlavə, NKHAM-da nəzərdə tutulduğu kimi Şah Dəniz HPBS üzrə Podratçı Tərəflər və Qrup AQTŞ-ə bütün neqliyyat məsəflərini və üçüncü tərəflərin öhdəliklərini ödəyəcəkdir.

Neftin daşınması üzrə öhdəliklər. 1 avqust 2002-ci il tarixində Qrup və AÇG HPBS-nin digər iştirakçıları ("İxracatçılar Qrupu") BTC şirkəti ilə AÇG yatağında Məhsulların Nəqli haqqında Müqavilə ("AÇG MN") bağlamışdır və 3 fevral 2004-cü il tarixində bu Müqaviləyə əlavələr edilmişdir. Bu Müqaviləyə əsasən İxracatçılar Qrupu (Qrup daxil olmaqla) hər bir iştirakçı tərəfindən Qərb İxrac Marşrutu ilə göndərilən hər hansı məhsul istisna olmaqla, AÇG yatağından bütün xam neftin BTC neft boru kəməri vasitəsilə daşınması üzrə öhdəlik götürmüşdür. Qrup Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri tam istehsal həcmi ilə işləyəndək xam neftin dəmir yolu vasitəsilə daşınmasına razılıq vermişdir. Lakin, AÇG MN-ə uyğun olaraq Qrup BTC-nin istehsal həcmi kifayət qədər olduğu halda, digər daşınma imkanlarından istifadə edilməməsinə dair razılıq vermişdir.

BTC neft boru kəməri 2006-cı ilin may ayında istismara verilmişdir. Boru kəmərinin doldurulması üçün AÇG yatağından 10 milyon barrel neft istifadə edilmişdir və BTC neft boru kəməri vasitəsilə neft ilə yüklənmiş ilk tanker 4 iyun 2006-cı il tarixində Türkiyənin Aralıq Dəniz sahilində yerləşən Ceyhan terminalından yola salınmışdır. Gündəlik istehsal həcmi 1,000,000 barreldən artıq olan BTC neft boru kəməri İxracatçılar Qrupunun əsas ixrac marşrutu kimi istifadə edilir.

Məhsulların Nəqli haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, 3 fevral 2004-cü il tarixində BTC, İxracatçılar Qrupu, Qrupun Nümayəndəsi, BTC-nin kreditorları və təminat üzrə zamini, eləcə də AÇG İxracatçılar Qrupunun kreditorları və təminat üzrə zamini arasında Birbaşa Müqavilə imzalanmışdır. Tərəflər BTC tarifiinin ödənişini neft və neftin satışından gəlirlər üzrə birinci dərəcəli ödəniş kimi təsdiqləmişdir.

35 Şərti Öhdəliklər, Təəhhüdlər və Əməliyyat Riskləri (Davamı)

EMN. Qeyd 20-də göstərilədiyi kimi, EMN Kredit Sazişinin şərtlərinə uyğun olaraq Ehtiyat Mənfəət Neftinin satışından əldə edilmiş gəlirlər Qrupun EMN-nin buraxılma tarixinə qədər EMN Kredit Sazişi üzrə Lalaben qarşısında öhdəlikləri tam şəkildə yerinə yetirilənə qədər müştərilər tərəfindən birbaşa olaraq Lalaben-in BNP Paribas bankındakı cari hesablarına köçürülür.

Layihə məsrəfləri üzrə ehtiyat. 20 iyul 2007-ci il tarixində Lalaben, Blueprint Trading, ABN Amro Bank N.V, BNP Paribas (Londonda və Cenevrədə yerləşən filiallar daxil olmaqla), Societe Generale və Qrup arasında imzalanmış Kreditorlararası Saziş qüvvədə olduğu dövr ərzində BNP Paribas-da Məsrf Neftinin yığım hesablarında olan qalıqlar Qrupun AÇG HPBS-dəki payının maliyyələşdirilməsi üçün kifayət qədər olmadıqda, Qrup AÇG HPBS-dəki payının maliyyələşdirilməsi məqsədilə mənfəət neftinin satışından yaranan gəlirləri tətbiq etməlidir. Bu məqsədlə Qrup layihə üzrə məsrəflərinin maliyyələşdirilməsi üçün 22,341 AZN ekvivalentinə bərabər olan 28,000 min ABŞ dolları məbləğində dəyişkən qalıq saxlamalı və belə bir ehtiyat EMN-nin buraxılma tarixində əldə edilən mənfəət nefti (APP) və EMN üzrə daxilolmalar vasitəsilə maliyyələşdirilə bilər. Layihə üzrə məsrəflərin maliyyələşdirilməsi üçün ehtiyatlar həmçinin daşınma tariflərinin və AzaÇG-nin komisiyon haqlarının ödənilməsi üçün istifadə edilə bilər. Qeyd 8-də göstərilədiyi kimi, 31 dekabr 2010-cu il tarixində tamamlanan il ərzində Qrup EMN Avans Ödənişi Sazişinə əsasən Lalaben qarşısında öhdəliklərini tam şəkildə yerinə yetirmişdir. Bu tarixdən başlayaraq Kreditorlararası Saziş qüvvəsini itirir.

Mənfəət vergisi üzrə ehtiyat. Kreditorlararası Sazişin şərtlərinə uyğun olaraq və bu Sazişin buraxılış tarixinə qədər Qrupun bütün mənfəət vergisi mənfəət neftinin gəlirlərindən ödənilir. Məsrf nefti üzrə gəlirlər mənfəət vergisinin ödənilməsi üçün istifadə edilə bilməz. Bu məqsədlə Qrupdan və Lalaben-dən EMN və APP üzrə Qrupun rüblük proqnozlaşdırılan mənfəət vergisinin 110 faizinin BNP Paribas-da Lalaben-in EMN və Qrupun APP hesablarındakı müvafiq vergi ehtiyatı üzrə sub-hesablarında saxlaması tələb olunur.

Tarif ehtiyatları. Kreditorlararası Sazişin şərtlərinə uyğun olaraq və bu Sazişin buraxılış tarixinə qədər Qrup və Lalaben Mənfəət Nefti ilə bağlı növbəti ay üçün proqnozlaşdırılan daşınma tariflərinin 110 faizini BNP Paribas-da müvafiq hesablarda saxlamalıdır.

APP və EMN hesablarından ödənişlər üzrə məhdudiyət ("Mənfəət nefti üzrə hesablar"). Avans Ödənişi haqqında Sazişlərin (Qeyd 20) və müvafiq Kreditorlararası Sazişin qüvvədə olma müddəti ərzində Qrupun ödənişləri ilə bağlı aşağıdakı öhdəliklərə riayət edilməsi üçün Mənfəət Nefti Hesablarında saxlanılan vəsaitlər BNP Paribas-da gəlirlər hesabında olan məsrəf nefti üzrə saxlanılan vəsaitlərlə müqayisədə prioritet olaraq istifadə ediləcəkdir:

- mənfəət nefti tarifləri;
- əməliyyat xərcləri; və
- mənfəət vergisi.

EMN Avans Ödənişi Sazişi ilə bağlı Birbaşa Müqavilələr. EMN Avans Ödənişi haqqında Sazişin qüvvədə olma müddəti ərzində Qrup 20 iyul 2007-ci il tarixində Lalaben, BNP Paribas (İsveçrə) SA və BNP Paribas London Filialı ilə Birbaşa Müqavilə bağlamışdır. Bu müqaviləyə uyğun olaraq, Lalaben EMN-nin buraxılma tarixinə qədər EMN Avans Ödənişi haqqında Saziş ilə bağlı bütün hüquqları BNP Paribas (İsveçrə) SA Bankına hevalə etmişdir.

36 Müəssisələrin Birləşməsi

Azərikimya İB. 2 aprel 2010-cu il tarixində Qrup Azərikimya SC-nin səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. "Neft-kimya sənayesində idarəetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2 aprel 2010-cu il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında neft-kimya məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan Azərikimya SC ARDNŞ-ın tabeliyinə verilmişdir. Azərikimya SC-nin idarə olunması hüquqlarının təhlili nəticələrinə əsasən ARDNŞ rəhbərliyi, Azərikimya SC üzrə nəzarətin ötürülməsi tarixini 2 aprel 2010-cu il hesab etmək qərarına gəlmişdir. Bu satınalma əməliyyatından sonra Azərikimya SC ARDNŞ-ın təşkilati-hüquqi strukturunda Azərikimya İB-yə çevrilmişdir.

Azərikimya İB-nin alışı ilə bağlı ədalətli dəyərin bölüşdürülməsi və alış üzrə ödənişlərə dair ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Alış üzrə tanınmış ədalətli dəyər |
|---|--|
| Aktivlər | |
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 5,382 |
| Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri | 10 |
| Debitor borcları | 63,364 |
| Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr | - |
| Mal-material ehtiyatları | 49,693 |
| Əsas vəsaitlər | 48,316 |
| | 166,765 |
| Öhdəliklər | |
| Kreditor borcları | (254,739) |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin qısamüddətli və cari hissəsi | (71,193) |
| Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları | (27,571) |
| Vergilər üzrə sair kreditor borcları | (17,714) |
| Sair ehtiyatlar | (1,384) |
| Uzunmüddətli borc öhdəlikləri | (12,514) |
| | (385,115) |
| Müəyyən edilə bilən xalis öhdəliklərin ədalətli dəyəri | (218,350) |

ARDNŞ Azərikimya SC-nin üzərində idarə hüquqlarını Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən tənzimlənən əməliyyat nəticəsində heç bir köçürmə aparmadan əldə etmişdir. Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları və mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinə uyğun olaraq, birgə nəzarət altında olan əməliyyatlar alış metodu əsasında aparılır. Bu məqsədlər üçün Qrup alınan müəssisənin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirmişdir.

Müəssisənin ədalətli dəyəri mənfidir və onun xalis aktivlərinin ədalətli dəyərinə bərabərdir. Müəssisənin ədalətli dəyərinin mənfə olmasının səbəbləri aşağıda amillər ilə izah edilir:

- Əsas istehsalat avadanlığı köhnəlməsi, yüksək dərəcədə amortizasiya hesablanması, məhsuldarlığının aşağı olması, enerji istehlakı dərəcələrinin yüksək olması və potensial ekoloji problemlərin mövcud olması;
- Bəzi məhsullar üzrə bazarda güclü tələbatın olmaması və ya aşağı əlavə dəyərə malik olması;
- Bir çox rəqib şirkətlərlə müqayisədə Şirkətin regional nəqliyyat infrastrukturunu baxımından mövqeyinin aşağı olması və nəticədə təchizat kanalları və ixracat marşrutlarına əhəmiyyətli dərəcədə məhdudiyətlərin tətbiq edilməsi.

Əməliyyatın ümumi nəzarət altında olmasına görə əldə edilmiş müəssisənin ədalətli dəyəri ilə köçürülmüş ödəniş (sıfır) məbləği arasındakı fərq kapitalda səhmdarlara ödəniş kimi qeydə alınmışdır.

36 Müəssisələrin Birləşməsi (Davamı)

Alış tarixindən etibarən Azərikimya İB Qrupun vergidən əvvəl mənfəətinə 88,785 AZN gəlir və 37,474 AZN zərər əlavə etmişdir. Əgər birləşmə ilin əvvəlində baş tutsa idi, ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınan məbləğdən dövr üçün daimi (cari) fəaliyyətdən əldə olunan xalis mənfəət 37,318 AZN az və daimi (cari) fəaliyyətdən əldə olunan gəlir isə 114,722 AZN çox olardı.

Azəriqaz İB. 1 iyul 2009-cu il tarixində Qrup Azəriqaz QSC-nin səhmdar kapitalının 100 faizini əldə etmişdir. "Neft və qaz sənayesində idarəetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1 iyul 2009-cu il tarixli 366 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq Azəriqaz QSC ARDNŞ-ın tabeliyinə verilmişdir. Azəriqaz QSC-nin idarə olunması hüquqlarının təhlili nəticələrinə əsasən ARDNŞ rəhbərliyi, Azəriqaz QSC üzrə nəzarətin ötürülməsi tarixini 1 iyul 2009-cu il hesab etmək qərarına gəlmişdir. Şirkət, Azərbaycan Respublikası ərazisində qazın istehsalçılar, istehlakçılar və qaz anbarları arasında qaz kəmərləri vasitəsilə nəqlini, eləcə də qazın ixrac üçün Rusiya, Gürcüstan və İrana tranzitini həyata keçirir. Bu satınalma əməliyyatından sonra Azəriqaz QSC ARDNŞ-ın strukturunda Azəriqaz İB-yə çevrilmişdir.

Azəriqaz QSC-nin alışını ilə bağlı ədalətli dəyərin bölüşdürülməsi və alış üzrə ödənişlərə dair ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | Müəssisələrin birləşməsindən dərhal əvvəl BMHS-ə uyğun balans dəyəri | Təyin edilmiş ədalətli dəyər |
|---|---|---------------------------------|
| Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri | 3,398 | 3,398 |
| Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri | 403 | 403 |
| Debitor borcları | 684,998 | 545,186 |
| Mənfəət vergisi üzrə qabaqcadan ödəmələr | 32 | 32 |
| Mal-material ehtiyatları | 72,756 | 69,507 |
| Əsas vəsaitlər | 601,283 | 787,044 |
| Qeyri-maddi aktivlər | 14 | 14 |
| Sair uzunmüddətli aktivlər | 5 | 5 |
| Kreditor borcları | (1,291,498) | (1,265,163) |
| Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin qısamüddətli və cari hissəsi | (17,209) | (11,734) |
| Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları | (29,677) | (43,835) |
| Vergilər üzrə sair kreditor borcları | (164,915) | (185,957) |
| Sair ehtiyatlar | (808) | (15,371) |
| Təxire salınmış gəlirlər | (110,178) | (110,178) |
| Uzunmüddətli borc öhdəlikləri | (130,034) | (130,034) |
| Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər | (330) | (330) |
| Təxire salınmış vergi aktivləri | - | 99,392 |
| Töremə müəssisənin xalis öhdəlikləri | (381,760) | (257,621) |

ARDNŞ Azəriqaz QSC-nin üzərində idarə hüquqlarını Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən tənzimlənən əməliyyat nəticəsində heç bir köçürmə aparmadan əldə etmişdir. Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları və mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinə uyğun olaraq, birgə nəzarət altında olan əməliyyatlar alış metodu əsasında aparılır. Bu məqsədlər üçün Qrup alınan müəssisənin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirmişdir.

Müəssisənin ədalətli dəyəri mənfidir və onun xalis aktivlərinin ədalətli dəyərində bərabərdir. Müəssisənin ədalətli dəyərinin mənfə olmasının səbəbləri aşağıdakı amillər ilə izah edilir:

- İnhisarçılıq xarakterinə görə Azəriqaz İB-nin öz boru kəmərləri şəbəkəsini istismar etməsi və təkmilləşdirməsi və bunun əhəmiyyətli kapital məsrəfləri tələb etməsi;
- Gəlirlərin hesablanması üçün Azəriqaz İB tərəfindən istifadə edilən daşınma tariflərinin Hökumət tərəfindən tənzimlənməsi və bunun tənzimlənməsinin qeyri-müəyyən vaxt müddətinə gözlənilməsi. Yaxın gələcəkdə bazarın liberallaşmasının gözlənilməməsi;
- Azəriqaz İB-nin rəhbərliyinin gəlirlərin yığılması və özünün ödəmə qabiliyyətinin çevik şəkildə təkmilləşdirilməsini gözlənməməsi.

36 Müəssisələrin Birləşməsi (Davamı)

Əməliyyatın ümumi nəzarət altında olmasına görə əldə edilmiş müəssisənin ədalətli dəyəri ilə köçürülmüş ödəniş (sıfır) məbləği arasındakı fərq kapitalda səhmdarlara ödəniş kimi qeydə alınmışdır.

Sair alışlar. 2010-cu il ərzində Qrup Türkiyədə SOCAR Bosphorus Energy törəmə müəssisəni almışdır (2009-cu il ərzində Qrup həmçinin Gürcüstanda, Ukraynada bir sıra törəmə müəssisələri, eləcə də CDC-dəki nəzarət payını almışdır). Bu alışlar Qrupun BMHS-ə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

Qudvil

Qudvilin balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

| | 2010 | 2009 |
|---|----------------|----------------|
| 1 yanvar tarixinə balans dəyəri | 106,905 | 82,837 |
| Törəmə müəssisələrin alışı | 16,543 | 24,068 |
| 31 dekabr tarixinə balans dəyəri | 123,448 | 106,905 |

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində qudvil əsasən Petkim şirkətinin alışı ilə əlaqəli olmuşdur. (Qeyd 26). Petkim şirkətinin səhmlərinin alışı nəticəsində əldə edilmiş müəssisənin aktivləri, öhdəlikləri və şərti öhdəliklərinin ədalətli dəyərində alıcının iştirak payından artıq ödənilmiş məbləğ konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qudvil kimi uçota alınmışdır.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri Petkim şirkətinin istifadə dəyərinə əsasən müəyyən edilmişdir. Həmin hesablamalar zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 11 illik maliyyə büdcələrinə əsaslanan vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. 11 illik dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti 2021-ci ilədək qüvvədə olan hazırki layihələrə əsaslanmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında bu proqnozlar dəqiq və etibarlıdır. 11 ildən artıq müddətə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlar gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilib və sonra onların xalis cari dəyəri ilə diskontlaşdırılmışdır. Qudvilin dəyərsizləşmə testdə həssas olan mühüm fərziyyələr aşağıdakılardır:

- Qiymətləndirmə nəticəsinin Qrup tərəfindən nəzərə alınmış müvafiq olaraq 8 faizdən 16 faizədək və 12.8 faiz dərəcələrində Faizlər, Vergilər, Köhnəlmə və Amortizasiyadan Əvvəlki Mənfəət (EBITDA)/Xalis Satışlar dəhlizi və WACC-a qarşı həssasdır;
- Faizlər, Vergilər, Köhnəlmə və Amortizasiyadan Əvvəlki Mənfəət (EBITDA)/Xalis Satışlar əmsalı Qrupun 2011-ci il və sonrakı illər üçün tərtib etdiyi büdcəsinə uyğundur; WACC (12.81 faiz) isə makroiqtisadi və sektor üzrə spesifik parametrlərə əsaslanır;
- Təxmin olunan pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə artım dərəcəsi 3 faiz tətbiq olunmuşdur;

Dəyərsizləşmə üzrə yoxlamanın nəticəsində heç bir dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox/az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərini məbləği müvafiq olaraq 230 AZN az / çox olardı.

37 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

Qazın İrana satışı ilə bağlı saziş

2011-ci ilin yanvar ayında ARDNŞ İranın Milli Qaz İxracatı Şirkəti ilə Azərbaycanın təbii qazının təchizatı üzrə müqavilənin əsas şərtlərini razılaşdırmışdır. 5 illik müddətə imzalanması nəzərdə tutulan müqaviləyə əsasən Azərbaycan İrana 2011-ci ildə 0.75, sonrakı illərdə isə isə 1 milyard kub metr qaz təchiz edəcəkdir.

Borc öhdəlikləri

2011-ci ilin aprel ayında Qrup Deutsche bankdan 130 milyon ABŞ dolları (104,000 AZN), INGBank-dan isə 200 milyon ABŞ dolları (160,000 AZN) məbləğində kreditlər almışdır. 2011-ci ilin mart ayında Qrup Xalqbankdan 100 milyon ABŞ dolları (80,000 AZN) məbləğində kredit almışdır.

2011-ci ilin may ayında ABB və STEAŞ arasında imzalanmış 665 milyon ABŞ dolları (530,600 AZN) məbləğində kredit müqaviləsinin müddəti 23 may 2014-cü il tarixinədək uzadılmışdır. Həmçinin, Qrup əlavə olaraq 50 milyon ABŞ dolları (39,895 AZN) məbləğində kredit almışdır.

Azəriqaz İB tərəfindən Xalqbankdan götürülmüş kreditin ödəmə müddəti 30 mart 2011-ci il tarixindən 30 mart 2012-ci il tarixinədək uzadılmışdır.

2011-ci ilin may ayında Qrup ABB-dakı 665 milyon ABŞ dolları (530,600 AZN) məbləğində depozit müqaviləsini əlavə 3 il müddətinə uzatmışdır və onu 715 milyon ABŞ dollarına (570,495 AZN) məbləğine çatdırmışdır. Bu depozit STEAŞ-la ABB arasında imzalanmış kredit müqaviləsi üçün təminat kimi təqdim olunmuşdur.

2011-ci ilin may ayında Qrup ABB ilə 40 milyon ABŞ dolları (32,000 AZN) məbləğində 1 illik yeni depozit müqaviləsini bağlamışdır. Bu depozit Azərkimya İB ilə ABB arasında bağlanmış kredit müqaviləsi üçün təminat kimi təqdim olunmuşdur.

Yeni imzalanmış HPBS razılaşması

2011-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi ARDNŞ və BP-Azərbaycan şirkəti arasında Şəfəq-Asiman dəniz bloku üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişini ratifikasiya etmişdir.

İnvestisiyalar

2011-ci ilin mart ayında ARDNŞ və digər tərəfdaşlar nizamnamə kapitalı 30 milyon ABŞ dolları (24,000 AZN) təşkil edən "Baku Shipyard LLC" birgə müəssisəsini təsis etmişlər. ARDNŞ-in həmin şirkətdə payı 65 faiz təşkil edir.

Carlina-nın ödəniş qabiliyyətinin olmaması

Carlina tərəfindən kredit müqaviləsində nəzərdə tutulan ödənişlərin vaxtında aparılmamasına görə AzAÇG Carlina-ya 11 aprel 2011-ci il tarixində Defolt Hadisəsi elan etmişdir və Carlina-dan alınacaq vəsaitləri bərpa etmək məqsədilə həmin birgə müəssisəyə məxsus səhmləri satmağı planlaşdırır.

Kapital Artımı

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 16 iyun 2011-ci il tarixli 156s nömrəli qərarına əsasən Qrupun nizamnamə kapitalı 190,000 AZN artırılmışdır.